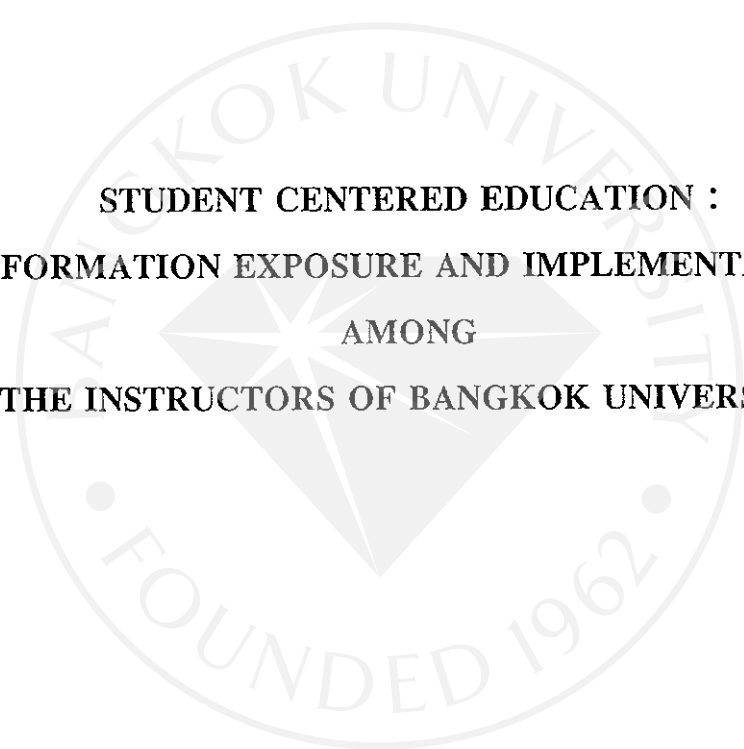

การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ : การเปิดรับและการนำไป
ปฏิบัติในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

**STUDENT CENTERED EDUCATION :
INFORMATION EXPOSURE AND IMPLEMENTATION
AMONG
THE INSTRUCTORS OF BANGKOK UNIVERSITY**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทัศนคติ และการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 207 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS 11.5 for Windows และคำนวณโดยใช้ค่าสถิติคือ ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์อย่างง่าย และสหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบสเต็ปไวส์ ผลการวิจัยพบว่า

คณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ และมีทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญอยู่ในระดับที่ดี รวมทั้งมีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ทัศนคติ และการนำรูปแบบการสอนที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยตัวแปรที่สามารถอธิบายการนำรูปแบบการสอนที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนได้ดีที่สุดคือ ทัศนคติ

Abstract

The purpose of this research is to examine the correlations among exposure to attitude towards, implementation of student centered teaching of instructors in Bangkok University. Questionnaires were used to collect the data from 207 instructor samples. Frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and Multiple Regression Analysis (Stepwise) were employed for the analysis of the data. SPSS 11.5 for Windows program was used for data processing. The results of the research were as follows :

Most of the Bangkok University instructors possess a low level in exposing student-centered teaching information, but possess a good of attitude. In addition, they have implementation of student centered teaching at a fair level. Consequently, the exposure to mass media, the attitude and the implementation of student-centered teaching of the instructors all significantly correlated at 0.01 and the variable which could best explain the implementation of student centered teaching was the attitude toward student centered teaching.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดีด้วยการสนับสนุน การช่วยเหลือ และความร่วมมือจากบุคคลหลายๆ ท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงโดยเริ่มจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย อาจารย์อารยา พชรบัณฑิตย์ อาจารย์ประจำสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ผู้ที่ให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับการทำงานวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณคณาจารย์ในคณะต่างๆ ที่ได้เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณอาจารย์บุศรา คำประกอบ อาจารย์ปริญญา ภัทษา อาจารย์อัฐฐ์ กู้พงษ์ศักดิ์ และอาจารย์ทวีศักดิ์ สังขปริชา รวมทั้งบุคคลท่านอื่นๆ ที่มีได้เอ่ยนามซึ่งได้ช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยดำเนินงานวิจัยครั้งนี้จนประสบผลสำเร็จ

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแม่พรทิพย์ มั่นชนาจารย์ และครอบครัวจารย์หิรัญสกุลที่ได้อบรมเลี้ยงดู และให้การสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา ตลอดจนขอระลึกถึงพระคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนและถ่ายทอดวิชาความรู้ ผู้วิจัยขอกราบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ภัทรภร จารุหิรัญสกุล

21 ตุลาคม 2547

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ปัญหานำการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	7
แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9	14
แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	22
ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร	42
แนวความคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา	45
แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรม	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
3. ระเบียบวิธีการวิจัย	65
ประชากร	65
ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	65
วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66
เกณฑ์การให้คะแนนตัวแปร	66

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
การประมวลผลข้อมูล	69
การวิเคราะห์ข้อมูล	69
4. ผลการวิจัย	70
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	103
ภาคผนวก	112
ประวัติผู้วิจัย	120

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ	71
ตารางที่ 2	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	72
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา	73
ตารางที่ 4	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามคณะ/หน่วยงานที่สังกัด	74
ตารางที่ 5	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ	75
ตารางที่ 6	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน	76
ตารางที่ 7	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญจากสื่อมวลชน	77
ตารางที่ 8	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญจากสื่อบุคคล	78
ตารางที่ 9	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญจากสื่อเฉพาะกิจ	79
ตารางที่ 10	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ	80
ตารางที่ 11	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อ "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	81
ตารางที่ 12	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อ "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	82
ตารางที่ 13	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อ "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" ด้านการวัดและประเมินผล	83

ตารางที่ 14	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อ "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" ด้านการวางแผนจัดกิจกรรม การเรียนการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล	84
ตารางที่ 15	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการนำรูปแบบ "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" ไปใช้ในการสอนด้านการวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	85
ตารางที่ 16	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการนำรูปแบบ "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" ไปใช้ในการสอนด้านการใช้สื่อ การเรียนการสอน	86
ตารางที่ 17	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการนำรูปแบบ "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" ไปใช้ในการสอนด้านการวัด และประเมินผล	87
ตารางที่ 18	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการนำรูปแบบ "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" ไปใช้ในการสอนด้านการวางแผน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล	88
ตารางที่ 19	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร ทัศนคติ และการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ ในการสอน	89
ตารางที่ 20	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณเพื่อศึกษาปัจจัย สำคัญระหว่างตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร และ ทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ กับตัวแปรตามคือ การนำรูปแบบการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์	90

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) มีการตั้งเป้าหมายของการพัฒนาโดยมุ่งไปที่ “หัวใจของการพัฒนา” นั่นก็คือ “การพัฒนาคน” ซึ่งแผนฉบับนี้ได้มุ่งพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้สามารถคิดวิเคราะห์หาค้นคว้าปัญหาและสามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต และสามารถเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ โดยมีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้คือ

1. ปฏิรูปกระบวนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และมีการฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริง
2. นำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนอย่างหลากหลายและเหมาะสม
3. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม
4. กระตุ้น และสนับสนุนการค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ และแหล่งความรู้ในชุมชน
5. จัดการศึกษาที่ให้ทางเลือกหลากหลาย

แผนพัฒนาฯ ฉบับดังกล่าวก่อให้เกิดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของไทย โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นเครื่องมือที่สำคัญ ซึ่งในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัตินี้ได้ให้นิยามความหมายของคำว่า “การศึกษา” ไว้ดังนี้

“การศึกษา” หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

เนื่องจากการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งสำหรับชีวิต อีกทั้งการศึกษาและการให้การศึกษา ก็ถือเป็นบันไดขั้นของการพัฒนาทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

หากขาดมิติด้านการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาความคิด และจิตใจ การพัฒนาดังกล่าวก็จะไม่ยั่งยืน หรืออาจจะก้าวไปผิดทางจนนำไปสู่การไม่พัฒนาได้

ซึ่งหลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้วนั้น ก็ต้องมีการปฏิรูปในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบการศึกษา แนวการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะการปฏิรูปด้านการบริหารและการจัดการศึกษาและแนวการจัดการศึกษา ซึ่งเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูป เพราะการปฏิรูปทุกด้านต้องประสานเชื่อมโยงและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

มนุษย์ที่สมบูรณ์ตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 คือ “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข” ดังนั้น หัวใจของการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ก็คือการปรับปรัชญา หรือจุดมุ่งหมายของกระบวนการเรียนรู้ทุกระดับ การศึกษาให้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนามนุษย์ทั้งทางกาย จิตใจ และสติปัญญา โดยเฉพาะสติปัญญา นั้นมีความสัมพันธ์กับจิตใจ และจิตใจก็มีความสัมพันธ์กับสติปัญญาอย่างแยกกันไม่ออก เพราะจิตใจที่สะอาดมีสมาธิจะนำไปสู่สติปัญญา และสติปัญญาที่ฝึกไว้ดีแล้วก็จะย้อนนำไปสู่จิตใจที่สูงส่งในที่สุด

ในปัจจุบันแนวคิดในเรื่อง “การเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ” (STUDENT CENTERED EDUCATION) ถือเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่กำลังได้รับการเผยแพร่กันอย่างกว้างขวางในวงการการศึกษา โดยได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้เป็นสิ่งสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เนื่องจากปัญหาการศึกษาของไทยที่เกิดขึ้นนั้น มีต้นตอมาจากการขาดกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่สุด เพราะก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย อีกทั้งยังเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ในการเรียนรู้ เกิดความอ่อนแอทางสติปัญญา เนื่องจากครูผู้สอนทำหน้าที่แต่ถ่ายทอดเนื้อหาวิชา ในขณะที่ผู้เรียนทำหน้าที่ท่องจำ ทำให้การเรียนรู้คือการท่องหนังสือ ผู้เรียนไม่สามารถคิดเองวิเคราะห์เองได้ ไม่กล้าแสดงออกทางความคิด ไม่กล้าถาม ไม่ชอบการค้นคว้า จนกระทั่งไม่อยากเรียน เพราะไม่มีความสุขในการเรียน แต่ต้องจำทน เพราะถูกบังคับให้เรียนใน

สิ่งที่ตนเองไม่สนใจ นี่คือสภาพการเรียนการสอนโดยทั่วไปของไทยตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงระดับอุดมศึกษา

นักวิชาการในแวดวงการศึกษาต่างเชื่อมั่นว่า หากระบบการศึกษาของไทย ได้เปลี่ยนมายึดแนวความคิดในเรื่อง "การเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ" นี้ ก็จะสามารถพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้เป็นผู้มีสติปัญญาที่เข้มแข็ง สร้างชุมพลังของความคิดสร้างสรรค์ และยกระดับคุณภาพชีวิตที่ตอบรับกับกระแสโลกาภิวัตน์ได้

อย่างไรก็ตาม การที่จะให้เกิดการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นได้นั้น ขึ้นอยู่กับการจัดระบบการศึกษา และการปรับเปลี่ยนแนวคิดวิธีการสอนของ "ครู-อาจารย์"

เพราะไม่ว่าในยุคสมัยใดก็ตาม "ครู" ก็ยังคงความหมายที่มีความสำคัญยิ่งต่อสังคมไทย ไม่ว่าโลกจะก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปถึงขั้นที่สามารถเรียนรู้วิชาการทั้งหลายจากคอมพิวเตอร์หรือนวัตกรรมอื่น ๆ ก็ยังมีอาจเข้ามาแทนที่ครูได้ เพราะ "ครูคือปูชนียบุคคล" "ครูคือผู้กุมอนาคตของชาติ" "ครูคือผู้กำหนดอนาคตของสังคม" "ครูคือผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของทุกอาชีพ" แม้ในปัจจุบันและอนาคต ครูก็ยังคงมีความสำคัญต่อประเทศชาติไม่น้อยไปกว่าในอดีต เพราะในการจัดระบบการศึกษานั้น อาจจะมีชาติปัจเจกอื่น ๆ ได้ แต่ชาติ "ครู" ไม่ได้ การปฏิรูปใด ๆ จะไม่มีทางสำเร็จได้หากไม่มีครู ดังนั้น "หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาจึงอยู่ที่ครู" และ "การปฏิรูปครู" ก็คือสิ่งที่ต้องส่งเสริมให้ครูมุ่งมั่นทำงานเพื่อผู้เรียนโดยแท้จริง

ดังนั้น ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดให้มืองค์กรวิชาชีพครูในกำกับของกระทรวง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหาร สถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาให้ดำเนินไปตามแนวทางการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (STUDENT CENTERED EDUCATION)

"ครู" ตามแนวความคิดการบริหารการเรียนรู้แบบนี้จึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาทใหม่จากการสอนความรู้ให้แก่ผู้เรียนมาเป็นการสอนวิธีหาความรู้ โดยต้องมุ่งความตั้งใจทุกอย่างเป็นที่ผู้เรียน เพื่อผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งจะต้องหาเทคนิควิธีการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถและลักษณะการเรียนรู้หรือพฤติกรรมในการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนด้วย ดังนั้น

ครูในยุคนี้จึงต้องมีบทบาทเป็นนักจิตวิทยาการเรียนรู้ชั้นเลิศที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวทันความรู้ และปรับตัวกับชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ได้อีกด้วย

การศึกษาในมหาวิทยาลัยจะต้องสอนให้คนเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งทางวิชาการ และจิตใจ สอนให้คิดเป็น คิดก้าวหน้า คิดเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และสมบูรณ์ด้วยจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม เป็นปัญญาชนคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในตนเอง เข้าใจสังคมไทย และเข้าใจประชาคมโลกเพียงพอที่จะทำให้ประเทศชาติก้าวเดินไปอย่างชาญฉลาดในอนาคต

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ สถาบันการศึกษาเอกชนชั้นนำของประเทศ ซึ่งมุ่งมั่นพัฒนาและสร้างปัญญาชนที่มีความรู้คู่ความดีมาตลอดจนปัจจุบันได้ย่างเข้าสู่ปีที่ 40 แล้ว และยังคงมุ่งมั่นพัฒนาต่อไป โดยเฉพาะด้านการพัฒนาคณาจารย์ ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมการพัฒนาโดยตลอด และปัจจุบันคณาจารย์แต่ละท่านก็มีภารกิจหลักในการสอนที่มีนักศึกษาในความรับผิดชอบเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อตอบรับกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่มุ่งพัฒนารูปแบบและวิธีการสอนให้เป็นไปตามแนวคิดการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการปรับบทบาทของคณาจารย์ ผู้สอนให้มีหน้าที่สนับสนุนและชี้แนะและให้ความสำคัญต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้นตามที่ได้กล่าวข้างต้น ทำให้การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าหลังจากที่แนวคิดและการปฏิบัติการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญเกิดขึ้นในระบบการศึกษาของไทยมาระยะหนึ่งแล้วนั้น คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารในเรื่องนี้ระดับใด มีทัศนคติต่อรูปแบบการเรียนรู้นี้อย่างไร รวมถึงมีการนำรูปแบบการบริหารการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนหรือไม่ อย่างไร ซึ่งผลการศึกษาในเรื่องดังกล่าวจะเป็นข้อมูลโดยภาพรวมในเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การวางแผนด้านนโยบาย เพื่อวางรากฐานการบริหารการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย และพัฒนารูปแบบการสอนที่เหมาะสมให้กับคณาจารย์ผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนต่อไป

ปัญหานำการวิจัย

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และทัศนคติเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพ เป็นอย่างไร
2. คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนอย่างไร

3. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด และการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และทักษะคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2. เพื่อศึกษาถึงการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด และการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยกรุงเทพที่มีภารกิจหลักคือทำหน้าที่สอนหนังสือแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โดยสังกัดอยู่ในคณะต่าง ๆ ได้แก่ คณะบัญชี คณะบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันภาษา และวิทยาลัยนานาชาติ โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 3 เดือน คือตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 2547 ถึงวันที่ 15 กันยายน 2547

นิยามศัพท์

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ

สื่อมวลชน หมายถึง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์

สื่อบุคคล หมายถึง บิดามารดา สามีภรรยา บุตรหลาน อาจารย์ที่ทำงานในมหาวิทยาลัยเดียวกัน อาจารย์ที่ทำงานต่างมหาวิทยาลัย บุคลากรอื่นๆ ในมหาวิทยาลัยเดียวกัน บุคลากรอื่นๆ ต่างมหาวิทยาลัย บุคลากรของคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ

สื่อเฉพาะกิจ หมายถึง แผ่นพับ เว็บไซต์ หนังสือคู่มือ วารสาร จดหมายข่าว เอกสารเผยแพร่ การประชุมและสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ

การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนให้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ด้วย

วิธีการและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การวัดผลประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ

การนำไปปฏิบัติ หมายถึง การที่อาจารย์นำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนนักศึกษา

ลักษณะทางประชากร หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา คณะ ตำแหน่งทางวิชาการ และประสบการณ์ในการสอน

คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพ หมายถึง อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่มีภารกิจหลักคือทำหน้าที่สอนหนังสือแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่สังกัดอยู่ในคณะต่าง ๆ ได้แก่ คณะบัญชี คณะบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันภาษา และวิทยาลัยนานาชาติ โดยไม่รวมอาจารย์ที่ลาไปศึกษาต่อ และอาจารย์ชาวต่างประเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ทัศนคติ และการนำรูปแบบการเรียนรู้แบบยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการวางรากฐานการปฏิรูปการศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ให้เป็นไปตามแนวทางการบริหารการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ของคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ

2. เพื่อเป็นข้อมูลภาพรวมในเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การวางแผนด้านนโยบายในการจัดทำแผนโครงการนำร่อง (Pilot study) ที่จะพัฒนาไปสู่การจัดการฝึกอบรม และพัฒนาทักษะการจัดระบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับคณาจารย์ผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ : การเปิดรับและการนำไปปฏิบัติในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ" ในครั้งนี้ใช้แนวความคิด และทฤษฎีมาเป็นกรอบและแนวทางในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545
2. แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9
3. แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร
5. แนวความคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา5
6. แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรม
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาของชาติไว้ในหมวดที่ 4 ตั้งแต่มาตรา 22 ถึง มาตรา 30 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, <http://www.onec.go.th>)

1. การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน / ประสิทธิภาพการเรียนรู้ยึดหลักดังนี้

1.1 ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นจึงต้องจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศรวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ เหมาะสมแก่วัย และศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ และเป็นการเรียนรู้กันและกัน อันก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง บุคคล ชุมชนและทุกส่วนของสังคม

1.2 ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การเรียนการสอนมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. มุ่งปลูกฝังและสร้างลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน โดยเน้นความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและบูรณาการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งการฝึกทักษะและกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.2 ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

2.3 ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการรู้จักประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

2.4 ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

2.5 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

3. กระบวนการเรียนรู้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.2 ให้มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

3.4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

3.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

3.6 ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปร่วมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

3.7 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4. การส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ของรัฐ และสถานศึกษาต่าง ๆ ดังนี้

4.1 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

4.2 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

4.3 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

4.4 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ต้องมีลักษณะหลากหลายเหมาะสมกับแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

4.5 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงประสพการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

4.6 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

5. การประเมินผลการเรียนรู้

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ระบุถึงวิธีการประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผลผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา นอกจากนั้นการประเมินผลผู้เรียนยังต้องเกี่ยวข้องกับหลักการสำคัญคือ

- 5.1 ใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินผู้เรียน
- 5.2 ใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อ
- 5.3 ใช้การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน
- 5.4 มุ่งการประกันคุณภาพ โดยสถานศึกษาทำการประเมินผลภายในทุกปี และรายงานผลการประเมินต่อต้นสังกัดและสาธารณชน
- 5.5 สถานศึกษาได้รับการประเมินภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ทุก 5 ปี

นิยามเชิงปฏิบัติการ

ประเด็นการปฏิรูปการเรียนรู้

จากสาระของแนวการจัดการศึกษาที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าว สามารถวิเคราะห์เป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, <http://www.onec.go.th>)

ประเด็นที่ 1

การเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

หมายถึง การเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการสร้างประสบการณ์และสิ่งต่าง ๆ ให้มีความหมายต่อตนเองจากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการคิดและแสวงหาความรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนค้นพบข้อความรู้และประสบการณ์ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดโอกาส จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแหล่งวิทยาการ ให้เอื้อต่อการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้

ขอบเขตเนื้อหาของการเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง คือ การฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์การสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

กลยุทธ์และเครื่องมือการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning : PL) กระบวนการทางปัญญา 10 ขั้น ของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี

ประเด็นที่ 2

การเรียนรู้เรื่องของตนเอง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

หมายถึง การเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจของตนเอง การรับรู้และตระหนักในตนเอง สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมให้สอดคล้องกับค่านิยมที่ดีงาม ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีความเพียรพยายามในการทำความดีอย่างไม่ย่อท้อ การเสริมสร้างลักษณะนิสัย และสุนทรียภาพความดีงามในตนเอง การเรียนรู้เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การตระหนักถึงคุณค่า และพัฒนาคุณภาพธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ การเรียนรู้เรื่องตนเองทั้งด้านร่างกายและจิตใจ การเรียนรู้เกี่ยวกับ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และเรื่องศิลปวัฒนธรรม

กลยุทธ์และเครื่องมือการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง การฝึกปฏิบัติ (Learning by doing) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การฝึกทักษะกระบวนการคิด

ประเด็นที่ 3

การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

3.1 การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการดำรงชีวิต

หมายถึง การเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่สำคัญและจำเป็นดังต่อไปนี้ การรู้จักคิด วิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Thinking) มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) มีความตระหนักรู้ในตน (Self Awareness) มีความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) มีความภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) รู้จักการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร (Inter Personal Communication) รู้จักตัดสินใจและแก้ปัญหา (Decision Making and Problem Solving) รู้จักการจัดการกับอารมณ์และความเครียด (Coping with Emotion and Stress)

ขอบเขตเนื้อหาประกอบด้วยทักษะชีวิตที่สำคัญและจำเป็นข้างต้น รวมทั้งการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา การเลือกบริโภคสื่อ ยาเสพติดศึกษา ทักษะการเป็นผู้นำ ผู้ตาม การเรียนรู้เรื่องความแตกต่างระหว่างเพศ การแก้ไขความขัดแย้งและความรุนแรงในครอบครัวและสังคม กลยุทธ์และเครื่องมือการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การบูรณาการ (Integration) การฝึกปฏิบัติจริง การสาธิต (Demonstration) การฝึกฝนสมาธิ และการปฏิบัติตามหลักศาสนา

3.2 การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ

หมายถึง การเรียนรู้เพื่อค้นพบและใช้ศักยภาพของตนเพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับตนเอง รู้จักวิถีเลือกประกอบอาชีพที่สุจริต เหมาะสม สามารถพึ่งตนเอง และเลี้ยงตนเองได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

ขอบเขตเนื้อหาประกอบด้วยทักษะเกี่ยวกับการสร้างนิสัยรักการทำงาน มีความขยันหมั่นเพียร มีคุณธรรม 4 ประการคือ ความอดทน ความซื่อสัตย์ รู้จักเสียสละ และความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหา รวมทั้งมีทักษะในการจัดการ

กลยุทธ์และเครื่องมือการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การฝึกปฏิบัติจริง การสาธิต การทดลอง (Experimentation)

ประเด็นที่ 4

การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาระบวนการคิด การแก้ปัญหา โดยเน้นประสบการณ์ และการฝึกปฏิบัติ

หมายถึงการใช้ทักษะการคิดเพื่อค้นหาคำตอบในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้สามารถเผชิญและเผชิญกับปัญหาและจัดการกับภาวะต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมขอบเขตเนื้อหาของการเรียนรู้ที่พัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหาจากประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติ โดยการสังเกต การเปรียบเทียบ ตั้งคำถาม แปลความหมาย ตีความ ขยายความ อ้างอิง คาดคะเน การสรุป ความคิดสร้างสรรค์ และกระบวนการคิดวิเคราะห์

กลยุทธ์และเครื่องมือการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การใช้กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม (Group Process) กระบวนการทางปัญญาของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี

ประเด็นที่ 5

การเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งให้มีความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ควบคู่กับการพัฒนาตนเองทางด้านจิตใจ บุคลิกภาพ และลักษณะนิสัย

ขอบเขตเนื้อหา คือ ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ตลอดจนการเรียนรู้เกี่ยวกับมารยาท วิธีปฏิบัติตนทางกาย วาจา ใจ ความมีสติสัมปชัญญะ การมีคุณธรรมสำคัญ ความรักในเพื่อนมนุษย์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาจิตใจ บุคลิกภาพและลักษณะนิสัย

กลยุทธ์และเครื่องมือการเรียนรู้ เช่น การบูรณาการ การฝึกปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ประเด็นที่ 6

การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตย

หมายถึง การเรียนรู้ในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและการปฏิบัติตามหน้าที่ของตน การเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น โดยคำนึงถึงความคิดเห็นและผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

ขอบเขตเนื้อหา คือ ความรู้ความเข้าใจ ความศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความรักและหวงแหนสิทธิเสรีภาพของตน การเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ความเป็นพลเมืองดี การรักษาประโยชน์ส่วนรวม

กลยุทธ์และเครื่องมือการเรียนรู้ เช่น การฝึกปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ การเรียนจากสถานการณ์จำลอง (Simulation)

ประเด็นที่ 7

การเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม

หมายถึง การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักในคุณค่าของความรู้ต่าง ๆ ที่ได้คิดค้นและสั่งสมประสบการณ์โดยภูมิปัญญาไทย ตลอดจนมีความรัก ชื่นชมและหวงแหนในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตและสืบสานให้ยั่งยืน ตลอดจนเชื่อมโยงสู่สากลขอบเขตเนื้อหา เกี่ยวข้องกับศาสตร์สาขาต่างๆ ได้แก่ เกษตรกรรม อุตสาหกรรมและหัตถกรรม แพทย์แผนโบราณ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ธุรกิจชุมชน สวัสดิการ ศิลปกรรม การจัดการองค์กร ภาษาและวรรณกรรม ศาสนาและประเพณี การศึกษา กีฬาและนันทนาการ

กลยุทธ์และเครื่องมือการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้จากครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น ภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้าน การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการคิด วิเคราะห์

ประเด็นที่ 8

การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้

หมายถึง การศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ขอบเขตเนื้อหา เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีวิจัยแบบต่างๆ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์และเครื่องมือการวิจัยในสถานศึกษา เช่น ระบบบริหารของสถานศึกษา องค์ความรู้เรื่องการบริหารของผู้บริหารและครูอาจารย์ การสร้างแรงจูงใจ การจัดสรรงบประมาณ สนับสนุน การประเมินคุณภาพ

ประเด็นที่ 9

การเรียนรู้โดยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน

หมายถึงการที่ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษามีบทบาทร่วมกันในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้เรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพขอบเขตเนื้อหา เกี่ยวข้องกับบทบาทของครอบครัว และชุมชนในการร่วมจัดทำหลักสูตร การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา การประเมินคุณภาพทางการศึกษา

กลยุทธ์และเครื่องมือสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากชุมชน เช่น เทคนิคการบริหารอย่างมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ประเด็นที่ 10

การประเมินผลผู้เรียน

หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินคุณภาพ คุณลักษณะ และพฤติกรรมของผู้เรียนว่าเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

ขอบเขตเนื้อหา เกี่ยวข้องกับวิธีประเมินผล เครื่องมือในการประเมินผล องค์ความรู้ในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์และเครื่องมือสำคัญในการประเมินผลผู้เรียน เช่น การประเมินผลตามสภาพจริง แฟ้มสะสมงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดนิทรรศการแสดงผลงาน

สาระสำคัญทั้ง 10 ประเด็นนี้ สามารถเชื่อมโยงกันในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งครู อาจารย์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน และชุมชนท้องถิ่นได้ ซึ่งจะเป็นไปตามหลักการในแนวทางการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นการบูรณาการความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

ข้อมูลของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นี้ จะเป็นข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้การทำงานวิจัยเรื่องนี้ มองเห็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เข้าใจในขอบเขตเนื้อหาสำคัญของแต่ละประเด็น ตลอดจนมีตัวอย่างกลยุทธ์และเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีเนื้อหาครอบคลุม และเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9

ทบวงมหาวิทยาลัยมีภารกิจหลักในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาอุดมศึกษา ประกอบ ด้วยแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะ 5 ปี โดยมุ่งหวังให้การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการวางแผนเชิงรุก ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยีและวัฒนธรรม การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) เป็นการวางแผนในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปจากการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับก่อนๆ อันเนื่องมาจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในการกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ดังนั้น การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงเป็นการวางแผนในระบบเปิดที่จัดให้มีการระดมความคิดและรับฟัง

ความเห็นของประชาชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนในอดีตแผนการพัฒนาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ของทบวงมหาวิทยาลัย เป็นแผนที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาระดับอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในสังกัดของทบวงมหาวิทยาลัย แบ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 24 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนประมาณ 50 แห่งให้สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและสนองตอบต่อนโยบายการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งผลของการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 สามารถสรุปได้ 6 ด้าน ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, <http://www.mua.go.th>)

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และความเป็นเลิศทางวิชาการ (Quality and Excellence)
2. ด้านการขยายโอกาสการเข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา และความเท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Access and Equity)
3. ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารอุดมศึกษา และระบบการตรวจสอบ (Efficiency and Accountability)
4. ด้านความสอดคล้องของผลผลิตของอุดมศึกษากับความต้องการของสังคมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ (Relevance and Delivery)
5. ด้านการพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย และการเปิดสู่ภูมิภาค (Internationalization and Regionalization)
6. ด้านส่งเสริมภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการอุดมศึกษาและการใช้การบริหารจัดการแบบเอกชนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (Privatization and Corporatization)

หลักการสำคัญของแผนพัฒนาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)

จากการประชุมระดมสมองในส่วนภูมิภาคและการประชุมระดับชาติ ทำให้มีการกำหนดหลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, <http://www.mua.go.th>)

- (1) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องสนองตอบนโยบายของรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (2) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นแผนปฏิรูปอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยนำหลักการและแนวปฏิบัติในการพัฒนาอุดมศึกษาที่กำหนดไว้มาเป็นกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา
- (3) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นแผนที่ให้สถาบันอุดมศึกษายึดปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงและมีเป้าหมายการพัฒนาอุดมศึกษาร่วมกัน และต้องพัฒนาระบบการวางแผน การบริหารแผนและการติดตามประเมินผลแผนที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

(4) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นแผนที่สอดคล้องกับหลักการของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่มุ่งให้มหาวิทยาลัย/สถาบันทุกแห่งมีระบบการบริหารที่คล่องตัว มีอิสระสมบูรณ์

วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (<http://www.mua.go.th>)

ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอุดมศึกษา ดังสรุปได้ดังนี้

วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาได้จากการประมวลความเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน ผู้ร่วมประชุมระดมสมองทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นความต้องการของประชาชนที่ประสงค์จะให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและชุมชนที่ต้องพัฒนาควบคู่กันไปทั้งในบทบาทการชี้นำ การร่วมมือพัฒนา และการพึ่งพาอาศัยกัน

การพัฒนาอุดมศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) จึงเป็นการปรับฐานความคิดหรือกระบวนทัศน์โดยให้คนชุมชน และสังคม เป็นแกนหลักของการพัฒนาแล้วปรับระบบอุดมศึกษาให้มีการพัฒนาเป็นหลักเพื่อสนองตอบต่อความต้องการดังกล่าว ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข สร้างองค์ความรู้ให้เป็นที่พึ่งพาได้ รวมทั้งสร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

ดังนั้น จุดมุ่งหมายสูงสุดของการพัฒนาอุดมศึกษา คือการทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนและชุมชนเป็นศูนย์กลาง มีดุลยภาพทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมให้คนไทยรู้เท่าทันโลก สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยที่ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย

จากหลักการดังกล่าว การพัฒนาอุดมศึกษาจึงมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาอุดมศึกษา ทั้งระบบให้ประกอบด้วย สถาบันการศึกษาชั้นสูงที่มีคุณภาพสามารถผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระดับกลางและระดับสูงที่มีคุณภาพทัดเทียมนานาชาติ เป็นแหล่งรวมของผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถชี้นำและผลักดันการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจซึ่งใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม คุ่มค่าและใช้ความรู้เป็นฐานการพัฒนามากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างสมรรถนะทางเศรษฐกิจและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ความมั่งคั่ง ความเป็นอยู่ที่ดีของคนในสังคมและความเข้มแข็งของชุมชน การที่จะพัฒนาไปสู่จุดนั้นได้ ระบบอุดมศึกษาไทยจะต้องนำสังคมและชุมชนไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่บุคคลในชาติมีความเชื่อ ความผูกพัน และยอมรับว่าบุคคลจำเป็นต้องผ่านกระบวนการศึกษา ฝึกหัด และการฝึกอบรม ที่มีคุณภาพและ

ประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต อันจะเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างฐานกำลังคนให้มีจำนวนและคุณภาพที่เหมาะสมและพอเพียง เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่พัฒนาให้คนคิดเป็น ทำเป็น มีนวัตกรรม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรมและจริยธรรม รู้เท่าทันโลก มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี ถือเป็นทุนทางปัญญาของประเทศ

ดังนั้น จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์สำหรับการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ไว้ดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีความเป็นผู้นำมีจิตสำนึกในการสร้างงานของตนเอง มีความคิดและวิจารณ์ญาณ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีวินัย มีความรับผิดชอบ นำไปสู่การพัฒนาประเทศได้

2. อุดมศึกษาไทยเป็นการศึกษาของปวงชน กระจายโอกาสสู่ปวงชนทุกระดับทุกอาชีพ ให้สามารถเข้าศึกษาในหลักสูตรทั้งเพื่อรับปริญญาและไม่รับปริญญา จากการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

3. อุดมศึกษาไทยมีเอกภาพเชิงนโยบายและมาตรฐาน สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา เป็นนิติบุคคล สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบได้ ภายใต้กลไกการประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสม และสามารถพัฒนาระดับให้ทัดเทียมกับสากลและเป็นศูนย์การศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

4. สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา มีพันธกิจในการให้การศึกษาชั้นสูงทางวิชาการและวิชาชีพ จัดฝึกอบรม และพัฒนาทักษะที่เป็นความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชน และประเทศชาติ มีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พัฒนา และ ถ่ายทอดเทคโนโลยี จัดบริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาอุดมศึกษา

1. วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามวิสัยทัศน์ การพัฒนาอุดมศึกษา จึงกำหนดวัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ไว้ดังต่อไปนี้

1.1 เพื่อสร้างคนไทยให้มีคุณภาพทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ มีความรู้และทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ชุมชน และท้องถิ่น มีสติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรมมีวินัย มีจิตสำนึกในการสร้างงานของตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเองตลอดชีวิต มีปริมาณและคุณภาพเพียงพอในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1.2 เพื่อสร้างสรรค์องค์ ความรู้ และภูมิปัญญาไทย มีการศึกษาวิจัยและนวัตกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ชุมชน และท้องถิ่น สร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และ

สิ่งแวดล้อม ช่วยแก้ไขปัญหาวิกฤตของชาติ และส่งเสริมบทบาทของประเทศในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

1.3 เพื่อสร้างรากฐานการพัฒนาให้เกิดความมั่นคงของชุมชนและท้องถิ่นให้มีความรับผิดชอบตนเองสามารถพึ่งพาตนเองได้ รู้ทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและมีการศึกษาที่พอเพียง

1.4 เพื่อปรับปรุงระบบบริหารและการจัดการอุดมศึกษาทั้งในระดับรัฐบาลและระดับสถาบันให้มีความอิสระคล่องตัว เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี โดยให้ภาคเอกชน ชุมชน และสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่ออุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น

2. เป้าหมายหลักของการพัฒนาอุดมศึกษา

2.1 เป้าหมายการพัฒนาอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)

1) มุ่งให้เกิดสังคมไทยที่พึงประสงค์ เข้มแข็งและมีดุลยภาพ 3 ด้าน คือสังคมคุณภาพ มีคนเก่งและคนดี มีวินัย มีคุณธรรม มีการเมืองการปกครองที่โปร่งใสยุติธรรม สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีคนที่คิดเป็นทำเป็น มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของสังคมไทยที่พึงพาเกื้อกูลกัน พัฒนาเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง

2) มุ่งพัฒนาประเทศที่มีรากฐานที่เข้มแข็ง มีการกระจายผลประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง สามารถแก้ปัญหาความยากจนและกระจายรายได้ รวมทั้งเพิ่มความสามารถและโอกาสในการพึ่งพาตนเอง พร้อมทั้งยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ

2.2 เป้าหมายการพัฒนาอุดมศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)

1) เป้าหมายหลักในการพัฒนาอุดมศึกษาให้เป็นไปตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาประเทศและวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ทั้ง 4 ประการ จึงกำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับสถาบันอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

1.1) มุ่งปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาอุดมศึกษา ไปสู่การพัฒนาในเชิงคุณภาพมุ่งลดความสูญเปล่าทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการขยายตัวในเชิงปริมาณจากทรัพยากรที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นหลัก

1.2) มุ่งส่งเสริมสนับสนุนความรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาไปสู่ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

1.3) มุ่งกระจายโอกาสการได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้กว้างขวางทั่วถึง มิใช่เฉพาะกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น แต่ต้องรวมถึงกำลังแรงงานปัจจุบัน ทั้งในและนอกสถานประกอบการ

1.4) มุ่งปรับบทบาทและพันธกิจของอุดมศึกษาโดยนำชุมชนท้องถิ่นและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาร่วมวางรากฐานกรอบแนวคิดในการพัฒนาอุดมศึกษา

1.5) มุ่งพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้มีเอกภาพเชิงนโยบายและมาตรฐานการศึกษา มีความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถตรวจสอบได้

1.6) มุ่งพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้มี ความหลากหลายในการปฏิบัติการกิจกรรมนโยบาย ทั้งที่มุ่งพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ เพื่อการแข่งขันของประเทศ และสถาบันเพื่อพัฒนาสังคมชุมชนและท้องถิ่น

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุดมศึกษา

ภายใต้วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักดังกล่าวจึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาอุดมศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ดังต่อไปนี้

3.1 การเสริมสร้างขีดความสามารถของสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพระดับสากลที่สามารถพึ่งพาตนเองได้จากรากฐานของภูมิปัญญาไทย โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นมั่งคั่งของประเทศให้สามารถแข่งขันในระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ได้เป็นการ สร้างพลังทางปัญญาให้แก่ประเทศชาติในการคิดวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา โดยอิงภูมิปัญญาไทยเป็นหลักพร้อมประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่างประเทศอย่างเท่าทัน เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาวด้วยการจัดให้มีการบริหารและการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการบนพื้นฐานของการแข่งขัน การจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา การประเมินคุณภาพระดับนานาชาติ มีการวิจัยและพัฒนาที่สมดุลทั้งการวิจัยพื้นฐานและการวิจัยประยุกต์ การสร้างองค์ความรู้ใหม่มีการสร้างนักวิจัยที่เพียงพอและมีคุณภาพสูงมีการปฏิรูปการบริหารการวิจัยในระดับชาติ สร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3.2 การเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการที่ยั่งยืนให้กับระบบอุดมศึกษา โดยมุ่งให้ความสำคัญกับวางระบบโครงสร้างพื้นฐานในการจัดการศึกษาให้เพียงพอต่อการรักษาคุณภาพการจัดการศึกษา และก่อให้เกิดผลผลิตที่เหมาะสมสอดคล้องและตรงตามความต้องการด้วยการเพิ่มอาจารย์รุ่นใหม่ที่มีคุณภาพเข้าสู่ ระบบอุดมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น ปรับโครงสร้างพื้นฐานการจัดการโดยเฉพาะโครงสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและโทรคมนาคม การจัดหาครุภัณฑ์

อุปกรณ์การศึกษา ตลอดจนการเตรียมความพร้อมของการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนที่จะส่งต่อไปให้
 อุดมศึกษาแนวทางหลัก คือการปฏิรูปการเรียนการสอนตามแนว พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ
 พ.ศ.2542 รวมทั้งการจัดกิจกรรมนักศึกษาตลอดจนการส่งเสริมสถาบันการศึกษาเฉพาะทาง

3.3 การปฏิรูปการบริหารและการจัดการอุดมศึกษาเพื่อการยกระดับคุณภาพและ
 ประสิทธิภาพ โดยมุ่งหมายให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดีมีความโปร่งใส และความร่วมมือ
 การกระจายอำนาจและจัดระบบการตรวจสอบ ระบบการเงินและงบประมาณอุดมศึกษามี
 เสถียรภาพ และสถาบันอุดมศึกษาที่มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ คำนึงค้ำประโยชน์ด้วย
 การส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) การปรับบทบาทของหน่วยงานของรัฐใน
 การกำกับสถาบันอุดมศึกษา การระดมทรัพยากร และการปรับปรุงระบบการบริหารงานของ
 สถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย

3.4 การเสริมสร้างศักยภาพการศึกษาให้เกิดความมั่นคงแก่ชุมชนและท้องถิ่น โดยมุ่งให้
 ความสำคัญกับการนำชุมชนและท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางของการสร้างแนวคิดในการปรับปรุง
 บทบาทและวิธีการจัดการให้ สถาบันอุดมศึกษาให้ตอบสนองตรงตามความต้องการในการพัฒนา
 ของชุมชนและท้องถิ่น จึงเป็นการปรับวิธีการปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในเชิงวิชาการ การ
 จัดการศึกษา การกระจายโอกาสและความเสมอภาค กิจกรรมการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม รวมทั้ง
 การร่วมมือและเรียนรู้ซึ่งกันและกันในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

4. ความมุ่งหมายและมาตรการสำคัญตามแนวยุทธศาสตร์การพัฒนาอุดมศึกษา
 ยุทธศาสตร์ที่ 1 : สร้างคุณภาพระดับสากลและการพึ่งพาตนเองได้จากภูมิปัญญา
 ไทย

จุดมุ่งหมายมุ่งสร้างความหลากหลายให้เกิดขึ้นในระบบอุดมศึกษา ซึ่งสถาบันอุดมศึกษา
 ที่มีศักยภาพสูงและมีความพร้อมสามารถพัฒนาตนเองไปสู่มาตรฐานคุณภาพระดับนานาชาติ จะ
 เป็นเฉพาะระดับสาขาวิชาหรือระดับสถาบันก็ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดให้มีวิธีการบริหารจัดการ
 เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ทั้งในระดับรัฐบาลและระดับสถาบัน ซึ่งจะอยู่บนพื้นฐานของการ
 แข่งขัน การระดมทรัพยากรจากในประเทศและต่างประเทศ จัดให้มีการจัดการทรัพย์สินทาง
 ปัญญาที่มีประสิทธิภาพ และการกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพระดับนานาชาติ
 นอกจากนี้ยังมุ่งส่งเสริมบัณฑิตศึกษาและการวิจัยที่สมดุลทั้งการวิจัยประยุกต์และการวิจัยบริสุทธิ์
 ส่งเสริมการสร้างนักวิจัย และการปฏิรูปการวิจัยระดับชาติ การพัฒนากำลังคนทางด้านวิท
 ยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อสร้างนวัตกรรม โดยปรับปรุงรูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาให้เกิด
 ความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคอุตสาหกรรมบนพื้นฐานของการพึ่งพา
 ตนเองทางด้านเทคโนโลยีรวมทั้งการสร้างสรรคภูมิปัญญาไทย โดยให้มีการศึกษาวิเคราะห์ และ

นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่มหาวิทยาลัย เพื่อจะก่อให้เกิดการพัฒนาในเชิงวิชาการที่นำไปสู่สากลต่อไป

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : สร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการที่ยั่งยืนให้กับระบบอุดมศึกษา

จุดมุ่งหมาย มุ่งสร้างความพร้อมของระบบอุดมศึกษาให้สามารถปฏิบัติการกิจด้วยความภาคภูมิใจ ก่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพให้มีการเพิ่มจำนวนอาจารย์รุ่นใหม่ที่มีคุณภาพเข้ามาในระบบอุดมศึกษาให้เพียงพอทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อสารมวลชนและระบบโทรคมนาคมให้เอื้ออำนวยประโยชน์ในการจัดการศึกษา สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิรูปการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การจัดการงานนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งครอบคลุมทั้งการรู้จักออกกำลังกาย การลดการสูบบุหรี่ การดื่มสุรา ไม่เสพยาเสพติด และมั่วสุมทางเพศ ตลอดจนการส่งเสริมอุดมศึกษาเฉพาะทางให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ

ในส่วนของ การปฏิรูปการเรียนการสอนและการขยายบริการการศึกษาที่เหมาะสมตามยุทธศาสตร์ที่ 2 นี้มีประเด็นที่น่าสนใจและเกี่ยวกับงานวิจัยชิ้นนี้ คือ

1. ปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายแก่ผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนเพื่อรู้วิธีหาความรู้
2. พัฒนารูปแบบและวิธีการสอนให้มีความหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติ เนื้อหา รายวิชาและระดับการศึกษา โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรี ควรเน้นการสอนที่มุ่งให้เกิดการคิดแบบวิเคราะห์ สังเคราะห์ และทักษะการแก้ไขปัญหาตลอดจนทักษะการกลั่นกรองความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ ระดับบัณฑิตศึกษาควรเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาและการสร้างองค์ความรู้ใหม่
3. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาจัดหลักสูตรให้เป็นแบบบูรณาการที่มีความยืดหยุ่น มีความหลากหลาย มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยตามวิวัฒนาการขององค์ความรู้ที่เป็นสากลอยู่ตลอดเวลา และสามารถเชื่อมโยงได้ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการพัฒนากลไกและวิธีการเทียบระดับการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียนในทุกระบบการศึกษา เพื่อเป็นการกระจายโอกาสอุดมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งการประเมินผลการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายและให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมิน
4. ส่งเสริมการใช้สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และปรับบทบาทของอาจารย์ให้มีหน้าที่สนับสนุนและชี้แนะและให้ความสำคัญต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การปฏิรูปการบริหารและการจัดการอุดมศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมการบริหารและการจัดการอุดมศึกษาที่โปร่งใส โดยการมีส่วนร่วมของประชาคมในองค์กรหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามหลักการบริหารจัดการที่ดีปรับปรุงบทบาทขององค์กรภาครัฐที่ทำหน้าที่ที่ กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนโดยเน้นการกระจายอำนาจ และกำกับด้วยนโยบายและการประเมินคุณภาพ มุ่งสร้างเสถียรภาพทางการเงินให้แก่ระบบอุดมศึกษามีการระดมทรัพยากร ปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณและมีการใช้ทรัพยากรต่างๆอย่างคุ้มค่าเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาบริหารจัดการทรัพยากรโดยอิสระคล่องตัวที่สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งปรับปรุงการบริหารสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพจัดระบบบริหารแบบเครือข่าย รวมถึงการพัฒนาไปสู่มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : เสริมสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้ชุมชนและท้องถิ่น

จุดมุ่งหมาย จากการปรับแนวคิดในการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่นำชุมชนและสังคมเป็นฐานหลักที่สำคัญในการกำหนดกลไกและมาตรการในการพัฒนา ดังนั้น ความมั่นคงและความเข้มแข็งของชุมชนที่สามารถพึ่งตนเองและมีความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมสามารถพัฒนาตนเองให้ไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้จึงเป็นจุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์นี้ กลไกหลักจึงประกอบด้วย การปรับปรุงวิธีการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาโดยยึดชุมชนและท้องถิ่นเป็นหลัก ทั้งการจัดการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยปรับบทบาทในการส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ตลอดจนการส่งเสริมการจัดตั้งสถาบันการศึกษาของท้องถิ่น

ข้อมูลในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ข้างต้นนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงแนวทางในการพัฒนา หลักการสำคัญ วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับอุดมศึกษา ซึ่งช่วยทำให้ผู้วิจัยมองเห็นภาพรวม และทิศทางของระบบการศึกษาในอนาคตอันใกล้ที่กำลังจะพัฒนาและก้าวไปของมหาวิทยาลัยกรุงเทพได้มากขึ้น

3. แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในขณะนี้เป็นการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนเป็นคนสำคัญหรือเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้มากกว่าการยึดครู ผู้สอนเป็นสำคัญเหมือนก่อนมา แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน

เป็นศูนย์กลางจึงได้ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงและให้ความสำคัญ การทำความเข้าใจกับแนวคิดดังกล่าวจึงถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นได้มีการกล่าวไว้มากมาย อาทิเช่น

วัฒนาพร กระจับทุกซ์ (2542) ได้นิยามความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถและสนใจของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริง ทุกขั้นตอน

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดไว้ว่าเป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จาก แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้อีกทั้งเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ได้ให้ความหมายของคำว่า ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ 2 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน และด้านผู้สอน หรือผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ (ธำรง บัวศรี, 2543) ในส่วนของด้านผู้เรียนนั้น หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด มีอิสระในการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ สามารถค้นพบข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและสังคมส่วนรวมได้ สำหรับความหมายในด้านผู้สอนหรือผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ใด ๆ ที่ผู้จัดต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเคารพในศักดิ์ศรีสิทธิหน้าที่ของผู้เรียน มีการวางแผนการจัดกิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และที่สำคัญที่สุดต้องเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทิตนา แคมมณี (2543) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ (center of attention) หรือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ โดยดูได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นมา ผู้เรียนก็จะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเรียนรู้มาก และควรจะมีการเรียนรู้ที่ดีตามมา

ศิริชัย กาญจนวาสี (2543) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง กระบวนการพัฒนาร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมของผู้เรียนด้วยการยึดผู้เรียนเป็นแกนกลางของการพัฒนาความเจริญอกงาม สร้างการมีส่วนร่วม รู้ ร่วมคิด ร่วมทำ โดยครูผู้สอนทำหน้าที่วางแผน จัดกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ส่งเสริมความคิด

และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน

กิงฟ้า สินธุวงษ์และสุลัดดา ลอยฟ้า (2546) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ ใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมที่ใช้ความคิด ลงมือปฏิบัติจริง และสะท้อนความคิดจนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ภายใต้ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อและส่งเสริมให้เกิดการสร้างความรู้ที่พรั่งพร้อมไปด้วยข้อมูลซึ่งมีลักษณะหลากหลายและลุ่มลึก รวมทั้งมีความหลากหลายในวิธีการเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นด้วย ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองนำไปสู่การให้อำนาจแก่ผู้เรียนและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กรมวิชาการ (2544) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้เป็น 2 แนวทาง คือ ความหมายในเชิงปรัชญา และความหมายในเชิงปฏิบัติการ

ความหมายเชิงปรัชญา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เอาชีวิตจริงและเงื่อนไขการรับรู้ของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ผู้เรียนมีอิสรภาพ ได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาเต็มศักยภาพ ของความเป็นมนุษย์ทั้งจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้เรียนได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม ได้รับการฝึกให้มีศักยภาพในการสร้างรูปแบบการคิด ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถูกต้อง แม่นยำด้วยความรู้สึกที่ดั่งใจ เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ เรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง คิดอย่างมีระบบและมี วิจารณ์ญาณ อยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ความหมายเชิงปฏิบัติการ กรมวิชาการได้ให้ความหมายเชิงปฏิบัติการของการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ โดยแยกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

(1) ความหมายเชิงปฏิบัติการด้านผู้เรียน การจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจ ด้วยวิธีการ กระบวนการและใช้หลักการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ได้มาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนด มีความรู้สึกชื่นชมยินดีในผลการปฏิบัติของตน สามารถนำ ความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สังคม และส่วนรวม

(2) ความหมายเชิงปฏิบัติการด้านครูผู้สอน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้จัดหรือครูผู้สอนดำเนินการให้ สอดคล้องกับผู้เรียนตามความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ความสามารถทางด้านปัญญา วิธีการเรียนรู้ โดย บูรณาการคุณธรรม ค่านิยมอัน พึงประสงค์ วางแผนการจัดกิจกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบให้ผู้เรียนได้

พัฒนาสติปัญญา อารมณ์ และทักษะการปฏิบัติ ส่งเสริม สนับสนุนการนำความรู้ไปใช้ในแหล่งความรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง

(3) ความหมายเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สนับสนุนการเรียนรู้มีส่วนร่วม โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียน หาวิธีการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในสถานศึกษา ให้พัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ นักเรียน และสนับสนุนด้านทรัพยากร การลงทุนเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งดูแลตรวจสอบกระบวนการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ว่า เป็นแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม และการให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เน้นการบูรณาการเนื้อหา วิธีการสอน และใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงวิธีการวัดผลที่หลากหลายและประเมินตามสภาพจริง

Arizona Faculties Council (2000) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (learner-centered education) ไว้ว่า เป็นการจัดวางตำแหน่งผู้เรียนไว้เป็นศูนย์กลางของการศึกษา ซึ่งเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจในบริบทของการศึกษาของผู้เรียน ต่อเนื่องไปถึงผู้สอนประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้พยายามอย่างที่สุดที่จะให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล พื้นฐานความสามารถ มีความยืดหยุ่น มีความหลากหลายใน วิธีการที่นำมาใช้และไม่ถูกบังคับด้วยเวลาและสถานที่

นอกจากนี้ คณะทำงานในโครงการวิจัย เรื่อง การสนับสนุนและสภาพแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์สำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของ Arizona University (2000) ได้ให้นิยามว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นวิธีทางการศึกษาที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการตัดสินใจ และนโยบายในทุกกระดับของหน่วยงาน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ถูกทำให้มีลักษณะพิเศษโดยการให้ความชัดเจนในเป้าหมายของการวัด ผลลัพธ์ของผู้เรียน และความเกี่ยวข้องทางตรงของผู้เรียนในกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเนื้อหาวิชา โดยการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ซึ่งสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและการทำงานได้

จากความหมายที่ได้เสนอมาช้างต้นสามารถสรุปความหมายของ “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนให้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทั้งทางกายคือได้ปฏิบัติจริง ทางสังคมคือการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทางสติปัญญาคือการร่วมคิด ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาวิธีการเรียนรู้ และกระบวนการคิดอย่างมีระบบ และมีวิจารณญาณ สามารถนำความรู้ที่ได้เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและนำไปใช้ได้ โดยครูผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีการและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การวัดผลประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน เป็นสำคัญ

หลักการพื้นฐานของ “ผู้เรียนเป็นสำคัญ”

แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญดังต่อไปนี้ (ราตรี อินกัน, 2544)

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน

ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ ครูมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้และให้บริการด้านความรู้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่การเลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียนหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก และจะเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้า รับผิดชอบการเรียน ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. เนื้อหาวิชามีความสำคัญ และมีความหมายต่อการเรียนรู้

ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญที่จะนำมาพิจารณาประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ประสบการณ์เดิม และความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับ “สิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีการสอน (เทคนิคการสอน)”

3. การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้เรียนจะได้รับความสนุกสนานจากการเรียน หากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนๆ ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ๆ สิ่งใหม่ๆ ประเด็นที่ท้าทาย และความสามารถในเรื่องใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง

4. สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน

การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่ม จะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงามการพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงการทำงาน และการจัดการกับชีวิตของแต่ละบุคคล สัมพันธภาพที่เท่าเทียมกัน

ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

5. ผู้เรียนได้เห็นความสามารถของตนในหลายๆ ด้าน

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นความสามารถของตนในแง่บวกที่แตกต่างออกไป ผู้เรียนจะมีความมั่นใจในตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้น สามารถเป็นสิ่งที่อยากเป็น มีวุฒิภาวะสูงมากขึ้น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมกับเหตุการณ์ต่างๆ มากขึ้น

6. ผู้เรียนได้พัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้หลายๆ ด้านพร้อมกันไป

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาผู้เรียนหลายๆ ด้าน คุณลักษณะด้านความรู้ ความคิด ด้านการปฏิบัติ และด้านอารมณ์ความรู้สึกจะได้รับการพัฒนาไปพร้อมๆ กัน

7. ครู เป็นผู้อำนวยความสะดวก และเป็นผู้ให้บริการความรู้

ในการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียน และสามารถค้นคว้าจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ครูจะต้องเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้เรียน เป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียน

หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างได้ผล การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรยึดหลักดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้น ผู้เรียนจึงควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่างๆ กัน มิใช่จากแห่งใดแห่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ
3. การเรียนรู้ที่ดี จะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้การรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเองมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี
4. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องกระบวนการเรียนรู้แล้วจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่างๆ ที่ตนต้องการ
5. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

จากหลักการจัดการเรียนรู้ที่ได้กล่าวมา ทำให้ได้สาระโดยสรุป คือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนต้องมีความเชื่อว่าผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเองซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ดังนั้นจึงมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางผู้เรียนควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ดังนั้นจึงต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นควรสอดคล้องกับชีวิตจริงและมีการใช้วิธีการและกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญในการใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และ คำตอบต่าง ๆ การเรียนรู้ที่ดีและมีความหมายนั้นต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความเข้าใจด้วยตนเองและสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตจริงได้ ในส่วนของการวัดและประเมินผลควรใช้วิธีการวัดและ ประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริงด้วย

รูปแบบหรือระดับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับแนวคิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed หรือ Learner Independence) โดยมีหลักสำคัญคือ ผู้เรียนจะเป็นผู้ให้ข้อมูลหรือเตรียมเนื้อหาเพื่อทำกิจกรรมในชั้นเรียนโดยใช้ประสบการณ์ ความรู้ และ ความชำนาญของผู้เรียนแต่ละคนเป็นฐาน ซึ่ง Campbe 11 และ Krysazewaka ได้เสนอรูปแบบหรือระดับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้ 3 ระดับคือ

1. Student – Centered Class รูปแบบนี้ครูจะยังมีบทบาทอยู่ โดยเป็นผู้เตรียมเนื้อหา วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อทั้งหมด ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม โดยมีครูคอยดูแลกำกับ กิจกรรมในลักษณะนี้ส่วนมากเป็นกิจกรรมกลุ่มหรือจับคู่
2. Learner – based Teaching รูปแบบนี้ครูจะลดบทบาทลงโดยทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นหรือมอบหมายให้ผู้เรียนค้นคว้าหาข้อมูลเรื่องที่จะเรียนหรือจัดทำสื่อการเรียนขึ้น โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญพิเศษของผู้เรียน
3. Learner Independence หรือ Self – Directed Learning เป็นรูปแบบที่ผู้เรียนเป็นอิสระจากชั้นเรียน ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาจากสื่อที่จัดไว้ในห้องหรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วเลือกทำงานหรือฝึกปฏิบัติตามต้องการ ตามความสนใจและศักยภาพของตน โดยอาจศึกษาตามลำพัง หรือจับคู่กับเพื่อนก็ได้

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางยังมีอีกหลายรูปแบบ อาทิ

- การสอนแบบซีปปา (CIPPA model) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูล และสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง ตลอดทั้งฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน (ทีศนา แชมมณี, 2543)

- การสอนแบบโครงการที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง ในลักษณะของการศึกษา สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้นโดยมีครูคอยเป็นผู้กระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด (กรมวิชาการ, 2544)

- การสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ และเป็นประสบการณ์ตรงที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ในหลาย ๆ วิชาเข้าด้วยกัน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหาและกระบวนการแสวงหาความรู้ที่เชื่อมโยงทั้ง หลักสูตรและวิธีสอน ตลอดจนแนวคิดของผู้เรียนเพื่อให้เกิดความรู้แบบองค์รวม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน (กรมวิชาการ, 2544)

- การสอนโดยใช้เส้นเล่าเรื่อง (storyline) เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเรื่องราวในชีวิตจริง การสอนแบบนี้จะเป็นการสมมติเรื่องราวหรือสถานการณ์ขึ้นให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะเรียน โดยให้ผู้เรียนใช้ประสบการณ์ ใช้ความรู้มาแก้ปัญหา เป็นการสอนให้ผู้เรียนแก้ปัญหาจากสถานการณ์สมมติไปสู่การแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง และสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ปัญหา และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (Lipka, 1997; อรรถัย มูลคำ และคณะ, 2542)

- การสอนแบบสร้างโครงสร้างความรู้หรือแผนผังความคิด (graphic organizer) เป็นการฝึกให้ผู้เรียน รวบรวมความคิดหรือข้อมูลสำคัญ ๆ มาสร้างเป็นภาพที่เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ แสดงให้เห็นโครงสร้างของความรู้ ความคิด กระบวนการคิดหรือเนื้อหาสาระนั้น ๆ โดยใช้รูปภาพหรือสัญลักษณ์เป็นสื่อ (ทีศนา แชมมณี, 2543; กรมวิชาการ, 2544)

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ได้นำเสนอมาข้างต้นจะเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้โดยผู้เรียนสามารถแสดงออกซึ่งความคิด การพูด การกระทำ มีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน และสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนการสอนจะเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของเด็ก โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไม่ว่าจะครูจะเลือกรูปแบบการเรียนรู้แบบใดสิ่งหนึ่งที่ครูลืมไม่ได้คือ ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

องค์ประกอบสำคัญของการนำรูปแบบการสอนไปใช้ คือ วิธีสอน เนื่องจากในการจัดการเรียนรู้ต้องอาศัยวิธีสอนเป็นตัวดำเนินกิจกรรมให้เชื่อมโยงต่อเนื่องเป็นรูปแบบการสอน และยัง

สามารถใช้วิธีสอนได้ หลากหลายในรูปแบบการสอนหนึ่ง ๆ ซึ่งสอดคล้องตามแนวการปฏิบัติการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่การจัดการเรียนรู้เน้นความหลากหลายของวิธีสอน

ความแตกต่างของการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมและการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญจะได้ผลสูงสุดตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนความเชื่อ ความคิด และวิธีปฏิบัติเดิมเป็นความคิดใหม่ ซึ่งตารางข้างล่างนี้จะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมและการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เข้าใจในความดียิ่งขึ้น ดังนี้ (ศักดา ไชยกิจภิญโญ ,2547)

การจัดการเรียนการสอนแบบเดิม	การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
1. ผู้สอนมองความสำเร็จของการเรียนการสอนโดยยึดเนื้อหาในตำราเป็นมาตรฐานสำคัญ และเน้นถึงวิธีการสอนบรรยายที่ดี ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ไม่ได้คำนึงถึงกระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน	1. ความสำเร็จของการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ที่ผลลัพธ์ของผู้เรียน ถ้าผู้เรียนทุกคนมีผลการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร แม้ผู้เรียนจะมีความแตกต่างกันในพื้นฐานความสามารถและความสนใจ แต่ผู้สอนสามารถทำให้ผู้เรียนทุกคนบรรลุผลการเรียนรู้ที่พึงปรารถนาได้ ซึ่งเป็นผลจากการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เชื่อว่าผู้เรียนมีความสามารถต่างกันจึงมีผลการเรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน เข้าทำงานองคนเก่งเท่านั้นจึงเรียนดี คนอ่อนเรียนไม่ดี	2. ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้เท่ากัน ถ้าผู้สอนจัดวิธีการเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ไม่มีข้อยกเว้นว่าหลักสูตรที่ใช้นั้นผู้เรียนที่เก่งเรียนได้ ผู้เรียนที่ไม่เก่งเรียนไม่ได้
3. ผู้เรียนเรียนรู้จากการอ่าน การฟัง การฝึก และการจดจำจากครูผู้สอนเป็นสำคัญ	3. ผู้เรียนเรียนรู้จากการได้รับประสบการณ์จากแหล่งต่างๆ เช่น จากการสังเกต รับรู้ข้อมูลจากกระบวนการคิด กำหนดเป้าหมายความรู้ ความสามารถที่มีแรงจูงใจ อยากได้ อยากรู้ อยากเห็น แล้ววางแผนแสวงหาคำตอบจากแหล่งความรู้

	<p>ต่างๆ จากการค้นคว้า จากการทดลองปฏิบัติ จากการสอบถามผู้รู้ จากการวิเคราะห์สิ่งที่รับรู้ จากการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อน รับข้อมูลสะท้อนยืนยันความถูกต้องจากผู้สอนจนสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ของตนเอง</p>
<p>4. ผลการเรียนรู้ คือ ความรู้ที่แสดงออกด้วยการจดจำ ความจริง กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เป็นเนื้อหาจากผู้สอนหรือตำรา</p>	<p>4. ผลการเรียนรู้ คือ ความสมดุลของความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ด้วยตนเอง รวมถึงการมีเจตคติค่านิยม ความเชื่อที่เหมาะสม</p>
<p>5. ผู้สอนมีกระบวนการสอนที่เป็นมาตรฐานตายตัวใช้กับผู้เรียนทุกคน เช่น มีขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นให้ความคิดรวบยอดหลักการ ขั้นขยายความรู้ ขั้นฝึกปฏิบัติ ขั้นสรุป</p>	<p>5. ผู้สอนรู้จักจุดเด่นจุดอ่อนของผู้เรียนรายบุคคลจากการประเมินก่อนสอน ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นหลากหลาย เพราะสิ่งที่เรียนยากนั้นถ้าผ่านทางกระบวนการเรียนรู้จากของจริงปฏิบัติจริงเป็นขั้นตอนจากง่ายไปหายาก ผู้เรียนจะเรียนได้สะดวกขึ้น มีการจัดกลุ่มผู้เรียนที่สอดคล้องกับความสามารถ ปรับเวลาให้ยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนเข้าผ่านเครื่องมือช่วยการเรียนรู้ เช่น สื่อการเรียนด้วยตนเองและเทคโนโลยีช่วยเรียนที่หลากหลาย จะสนองผู้เรียนที่แตกต่างกันได้ดี</p>
<p>6. ปลอ่ยให้เด็กทำกิจกรรมเรียนรู้ตามล้าพัง ผู้สอนจัดสื่อ จัดแหล่งการเรียนรู้และกำหนดให้เรียน</p>	<p>6. ผู้สอนทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยง ให้คำแนะนำใกล้ชิด แนะนำให้ผู้เรียนเข้าใจจุดอ่อนจุดแข็งของตน คอยติดตามผลการทำกิจกรรมให้ความเห็นป้อนกลับ (Feedback) ให้ผู้เรียนมั่นใจในผลลัพธ์ที่ถูกต้อง ให้คำปรึกษาเมื่อผู้เรียนพบปัญหาอุปสรรค และกระตุ้นให้กำลังใจในความเพียรพยายามให้กล้าคิด กล้าแสดงออก</p>
<p>7. การวัดผล ประเมินผล ยึดเพียงเนื้อหาตามตำรา ใช้เครื่องมือวัดผลที่จำกัดความคิดของเด็ก เช่น ใช้ข้อสอบแบบเลือกตอบที่วัดความรู้ความจำผิวเผิน และวัดประเมินเพียงเพื่อตัดสินผลการเรียน</p>	<p>7. เน้นการติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อระบุสิ่งที่ยังบกพร่องแล้วช่วยให้มีการปรับปรุงแก้ไข ใช้วิธีการวัดการประเมินหลายอย่าง ทั้งการประเมินจากพฤติกรรม การปฏิบัติ ประเมิน</p>

	จากผลงาน ประเมินจากการใช้ข้อสอบที่เน้นการเขียนตอบ แสดงความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างกว้างขวาง ใช้ผลการวัดการประเมินเพื่อการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ครบถ้วนตามมาตรฐาน
--	---

บทบาทของครูตามแนวการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

เมื่อแนวโน้มการเรียนการสอนเปลี่ยนไป บทบาทของผู้เรียนเด่นชัดมากขึ้น บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนจะต้องปรับเปลี่ยนจากเดิมจากบทบาทที่มีความสำคัญยิ่งในฐานะผู้บอกเล่าข้อความความรู้ทั้งหมดแก่ผู้เรียนมาเป็นบทบาทในการสนับสนุนสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดความรู้มากที่สุด ดีที่สุด ได้ผลที่สุด ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ดังที่ Bennet (1969, cited in Brenfes and Ginnis, 1986) ได้เปรียบเทียบบทบาทของครูรุ่นใหม่กับครูรุ่นเก่าไว้ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา : เอกสารลำดับที่ 7/2541 SBM :100410 คู่มือการบริหารและการจัดการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, มีนาคม 2541)

ตารางเปรียบเทียบบทบาทของครูรุ่นใหม่กับครูรุ่นเก่า

ครูรุ่นใหม่ (Progressive)	ครูรุ่นเก่า (Traditional)
1. สอนผู้เรียนโดยวิธีการบูรณาการเนื้อหา	1. สอนแยกเนื้อหาวิชา
2. แสดงบทบาทในฐานะผู้แนะนำ (guide) ประสบการณ์ทางการศึกษา	2. มีบทบาทในฐานะตัวแทนของเนื้อหาวิชา (knowledge)
3. กระตือรือร้นในบทบาทความรู้ของผู้เรียน	3. ละเลย เฉยเมยต่อบทบาทของผู้เรียน
4. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนของหลักสูตร เห็นเกี่ยวกับหลักสูตร	4. ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมแม้แต่จะเสนอความคิด
5. ใช้เทคนิคการค้นพบด้วยตนเองของผู้เรียน เป็นกิจกรรมหลัก	5. ใช้เทคนิคการเรียนโดยการท่องจำเป็นหลัก
6. มีการส่งเสริมหรือให้รางวัลมากกว่าระดับผลการลงโทษ	6. มุ่งเน้นการให้รางวัลภายนอก เช่น การลงโทษ มีการใช้แรงจูงใจภายในการเรียน แรงจูงใจภายนอก
7. ไม่เคร่งครัดกับมาตรฐานทางวิชาการ	7. เคร่งครัดกับมาตรฐานทางวิชาการมากเกินไป

8. มีการทดสอบเล็กน้อย	8. มีการทดสอบสม่ำเสมอเป็นระยะๆ
9. มุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือ	9. มุ่งเน้นการแข่งขัน
10. สอนโดยไม่ยึดติดกับห้องเรียน	10. สอนในขอบเขตของห้องเรียน
11. มุ่งสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ให้ผู้เรียน	11. เน้นย้ำประสบการณ์ใหม่เล็กน้อย
12. มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการและทักษะด้านจิตพิสัยเท่าเทียมกัน	12. มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการเป็นสำคัญ ละเลยความรู้สึกหรือทักษะด้านจิตพิสัย
13. มุ่งเน้นการประเมินกระบวนการเป็นสำคัญ	13. ประเมินกระบวนการเล็กน้อย

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะต้องมีบทบาทตามขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วย

1. **เตรียมตนเอง** ครูจะต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของผู้ให้บริการด้านความรู้ ซึ่งจะต้องให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษา ให้ข้อมูลความรู้ที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน รวมทั้งแหล่งความรู้ที่จะแนะนำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลได้ ดังนั้น จะต้องมีการเตรียมตนเองด้วยการอ่าน การค้นคว้า การทดลองปฏิบัติมาก ๆ ในหัวข้อเนื้อหาที่ตนเองรับผิดชอบ รวมทั้งข้อมูลและประสบการณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

2. **เตรียมแหล่งข้อมูล** เมื่อบทบาทครูไม่ใช่ผู้บอกเล่ามรดกความรู้อีกต่อไป จึงต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน ทั้งในรูปแบบของสื่อการเรียน ใบความรู้ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียน หรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ หรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดวิชา ห้องปฏิบัติการวิชาการต่างๆ และห้องพิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน ทั้งนี้รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนด้วย ซึ่งสามารถสำรวจบัญชีรายชื่อ หนังสือ อุปกรณ์ หรือสื่อต่างๆ ไว้สำหรับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามที่กำหนดในกิจกรรมการเรียนหรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ทั้งในและนอกเวลาเรียน

3. **จัดทำแผนการสอน** บทบาทของครูก่อนการเรียนการสอนทุกครั้ง คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด จะวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหาข้อความรู้ อันจะนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ที่จะสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ ในการจัดทำแผนการสอนต้องเตรียมการในสิ่งต่อไปนี้

3.1 **เตรียมกิจกรรมการเรียน** วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ การค้นคว้าหาความรู้ และการสร้างความรู้ โดยครูจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ ที่กำหนด

บทบาทในการเรียนรู้ และความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนให้ได้ทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถ และความสนใจของแต่ละคน

3.2 เตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว จะพิจารณาและกำหนดว่า จะใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ใด เพื่อให้กิจกรรมการเรียนดังกล่าวบรรลุผล แล้วจัดเตรียมให้พร้อม บทบาทของครูตรงนี้จึงเป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อให้การเรียนรู้บรรลุผล

3.3 เตรียมการวัดและประเมินผล บทบาทในด้านการเตรียมการอีกประการหนึ่งคือ การเตรียมวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยการวัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และ วัดให้ครอบคลุมทั้งในส่วนของกระบวนการ และผลงานที่เกิดขึ้น ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะ โดยเตรียมวิธีการวัด และเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

ขั้นตอนการ

ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนการสอน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง โดยพยายามจัดการเรียนการสอนที่ยืดการค้นพบด้วยตนเอง เป็นวิธีการสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใดๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมีความหมาย โดยตรงต่อผู้เรียน รวมทั้งเกิดความคงทนของความรู้

2. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและกลุ่ม โดยยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกลุ่ม ได้พูดคุย ปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และจะปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้

- ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะๆ เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน

- มีประเด็นท้าทายให้ผู้เรียนได้คิด เป็นประเด็นที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไป เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหรือลงมือทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

- ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว

- ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนเกี่ยวกับชีวิต ประสบการณ์ และความเป็นจริงของผู้เรียน

3. เน้นกระบวนการควบคู่ไปกับผลงาน โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่างๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน มิใช่มุ่งจะพิจารณาถึงผลงานแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการ

ขั้นประเมินผล

ดำเนินการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้จะเตรียมเครื่องมือ และวิธีการให้พร้อมก่อนถึงขั้นตอนการวัดและประเมินผลทุกครั้ง และการวัดจะให้ครอบคลุมทุกด้าน วัดและประเมินตามสภาพจริง โดยเน้นการวัดจากการปฏิบัติ และจากแฟ้มสะสมผลงาน ซึ่งในการวัดและประเมินผลนี้นอกจากจะเป็นผู้วัดและประเมินผลตนเองแล้ว ผู้เรียนและสมาชิกของแต่ละกลุ่มควรจะมีบทบาทร่วมวัดและประเมินตนเองและกลุ่มด้วย

ครูผู้สอนจะมีบทบาทเปลี่ยนไปจากเดิม โดยมีบทบาทใหม่ ดังนี้ (เบญญรัตน์ อติชาตนา นนท์, 2542)

1. เป็นผู้จัดการ (Manager) เป็นผู้กำหนดบทบาทให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับความสามารถความสนใจของผู้เรียน
2. เป็นผู้ช่วยเหลือและเป็นแหล่งความรู้ (Helper and Resource) ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่ผู้เรียนในเวลาผู้เรียนต้องการ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพสูง
3. เป็นผู้สนับสนุนการเรียนการสอน (Supporter) ให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านสื่ออุปกรณ์ คำแนะนำ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างราบรื่น
4. เป็นผู้ติดตามตรวจสอบ (Monitor) คอยตรวจสอบกระบวนการทำงาน ผลงานของผู้เรียนรวมทั้งการเรียนที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป
5. เป็นผู้เรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน (Co-Learner)

คุณลักษณะของผู้สอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการที่จะต้องวางแผนดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
ดังนั้นผู้สอนควรมีลักษณะ 8 ประการดังต่อไปนี้ (กิ่งฟ้า สินธุวงศ์, 2546)

1. การสร้างบรรยากาศ

บรรยากาศการเรียนรู้เป็นเรื่องสำคัญมาก ผู้สอนจะต้องสร้างบรรยากาศให้มีความเป็นกันเอง ให้กำลังใจ ยอมรับผู้เรียน ให้โอกาสผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ สร้างความมีวินัย การตรงต่อเวลา ความเชื่ออาทร ความเป็นกัลยาณมิตรให้เกิดขึ้นในบริบทของการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องคอยสังเกตปฏิกิริยาตอบสนองของผู้เรียนและบรรยากาศในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม พยายามให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ไม่ปิดกั้นความคิด ให้มีอิสระที่จะคิดได้อย่างหลากหลาย

2. การใช้เวลาให้เหมาะสม

ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่สามารถวางแผนจัดสรรเวลาให้กับผู้เรียนในการทำความเข้าใจกับเรื่องที่เรียน แลกเปลี่ยน นำเสนอและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน ให้ความรู้ในการซักถามและอภิปราย การจัดการเรียนการสอนแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้มุ่งให้เวลาสำหรับเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เวลาเรียนอาจจะมีทั้งในและนอกห้องเรียนที่ผู้สอนต้องวางแผนร่วมกับผู้เรียน

3. การใช้วิธีและเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนแต่ละชั้นอย่างถูกต้องและนำไปใช้ได้เหมาะสม วิธีการสอนทุกวิธีจะต้องมีหลักการและขั้นตอนที่สำคัญ รวมทั้งข้อดีและข้อจำกัด ผู้สอนจะต้องใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องมีเจตคติที่ดี การสื่อสารที่ดี ใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนฝึกคิดได้อย่างหลากหลาย ใช้สื่อและการวัดประเมินผลเหมาะสมเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามที่วางแผนไว้ ทั้งนี้การสอนแต่ละครั้งผู้สอนอาจจะต้องดำเนินการ ดังนี้

- 3.1 เริ่มต้นที่การทบทวนและเชื่อมโยง
- 3.2 การแสดงในเป้าหมายที่ชัดเจน
- 3.3 การจัดเนื้อหาสาระและการนำเสนอที่เหมาะสม
- 3.4 การอธิบายชัดเจนและการให้รายละเอียดที่ตรงประเด็น
- 3.5 การให้ตัวอย่างที่เชื่อมโยงและชัดเจน
- 3.6 การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้
- 3.7 การใช้เทคนิคที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้ตลอดเวลา
- 3.8 การเอาใจใส่คอยเป็นกำลังใจให้ผู้เรียนการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม
- 3.9 การให้แบบฝึกหัดฝึกฝนที่เชื่อมโยงและเหมาะสมกับการนำไปใช้ในสภาพการณ์
- 3.10 การใช้สื่อที่เหมาะสม
- 3.11 การให้มีการสรุปจากการอภิปรายร่วมกัน
- 3.12 การวัดผลสม่ำเสมอ
- 3.13 การให้ข้อมูลย้อนกลับเหมาะสม
- 3.14 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดและฝึกการวิเคราะห์
- 3.15 การประเมินทั้งระบบ

4. การมีความเข้าใจลึกซึ้งและแม่นยำในสาระความรู้ที่สอน

คุณลักษณะนี้มักจะแสดงให้เห็นในกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนสามารถสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้โดยการสอนให้ครอบคลุม แก่ปัญหาที่ดีและเหมาะสม ชี้แนะผู้เรียนได้ในทุก

ประเด็นของสาระการเรียนรู้ บอกแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมได้ ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องวางแผนการสอน
 อย่างดีและครอบคลุม ทำให้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในขณะที่สอนมีน้อย หรือไม่มีเลย

5. การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้เรียน

ผู้เรียนเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอน เพราะเรามุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้น
 ผู้สอนจึงต้องมีความเข้าใจในเรื่องของ “การเรียนรู้” และ “ผู้เรียน”

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทั้งกาย ใจ และความคิด โดยต้อง
 แสวงหา ใช้กระบวนการคิดและการกระทำที่ทำให้เกิดการสร้างความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ แล้ว
 จัดระบบของความรู้ความเข้าใจนั้นไว้เป็นประสบการณ์ การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เป็นส่วนตัว
 และกระบวนการทางสังคม ดังนั้น ผู้เรียนจึงเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดและการมีส่วนร่วมใน
 สังคม การเรียนรู้ตามแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วยหลักการสำคัญที่เกี่ยวกับ
 ผู้เรียน สรุปได้เป็น 4 ข้อคือ

5.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการรู้คิด แสวงหาความรู้และตรวจสอบความคิดของตนเอง

5.2 ผู้เรียนต้องการแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ มีอารมณ์ความรู้สึกที่จะรับผิดชอบแสวงหาและ
 อยากรู้อยากเห็น อยากรับความสำเร็จ

5.3 ผู้เรียนแต่ละคนมีแบบการเรียนรู้และศักยภาพการเรียนรู้แตกต่างกัน มีความเชื่อและ
 ประสบการณ์เดิมแตกต่างกัน

5.4 ผู้เรียนต้องการการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

6. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนวิธีการและเทคนิคการสอนได้อย่างเหมาะสม
 บนพื้นฐานการมีข้อมูลและ/หรือผลการวิจัยเป็นตัวชี้แนะ

ในเรื่องนี้ผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจในการใช้วิธีสอนและเทคนิคที่จะทำให้การสอนนั้นมี
 ประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีการปรับเปลี่ยนวิธีสอนและเทคนิคการสอนได้และ
 คำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

7. ความสามารถเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและสามารถ
 นำไปใช้ได้

คุณลักษณะหรือความสามารถในเรื่องการเขียนแผนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่จะขาดไม่ได้
 เพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นความสามารถในการวางแผนของผู้สอน

8. ความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

ผู้สอนทุกคนคงเข้าใจดีว่า ในการวางแผนการสอนนั้นท่านจะต้องวางแผนการวัดและ
 ประเมินผลไว้ด้วยให้สอดคล้องกัน การประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงได้ด้วย นอกจากนั้น
 ผู้สอนควรจะศึกษาวิธีการวัดและประเมินผลจากหนังสือและเอกสารที่นำไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้
 อย่างหลากหลายที่ตีพิมพ์ในยุคปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจวาง
 แผนการวัดประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

หลักการจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรและแนวปฏิบัติได้รวบรวมและเรียบเรียงหลักการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ ดังนี้ (สมาน อัครภูมิและคณะ, 2539)

1. การเรียนรู้ทั้งมวลมีความหมายกับผู้เรียน (Meaningful) สิ่งที่จะมีความหมายกับผู้เรียนโดยทั่วไปแล้ว สิ่งนั้นจะต้องมีความสำคัญ (important) และมีความหมายเกี่ยวกับตัวเขา และการดำรงชีวิตของเขาทางใดทางหนึ่ง (Relevance) และทำให้เขาแตกต่างไปจากที่เขาไม่มีสิ่งนั้น (Significance) ดังนั้นกิจกรรมทางการศึกษาต่างๆ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบตนเอง ค้นพบและเข้าใจสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง

2. การเรียนรู้เป็นทรัพย์สินทางปัญญาเฉพาะบุคคล (Process Possession) และสามารถนำสิ่งที่เขาเรียนรู้ให้เป็นประโยชน์ได้ การที่ผู้เรียนจะได้ครอบครองทรัพย์สินทางปัญญา เขาต้องฝึกฝนด้วยตนเอง ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Learning by Doing) จึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาตามแนวคิดนี้

3. การเรียนรู้ที่ดีต้องสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง (Generalization and Application) การจัดการศึกษาโดยทั่วไปเป็นกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน และเตรียมตัวเพื่ออนาคต ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น ดังนั้น สิ่งที่ผู้เรียนควรรู้ น่าจะเป็นสิ่งที่สามารถใช้ได้ในสถานการณ์ต่างๆ อย่างกว้างขวางและสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ จึงเป็นการเตรียมผู้เรียนเพื่อการดำรงชีวิต (Education for Life)

4. การเรียนรู้ควรตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) คำนี้ถึงประสบการณ์เดิม จุดอ่อน จุดแข็งของผู้เรียนแต่ละคนจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ไม่ได้หมายความว่าสถานศึกษาต้องจัดหลักสูตรให้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคล แต่สถานศึกษาควรใช้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเดิมเป็นฐานในการพัฒนาผู้เรียนให้เขาได้พัฒนาสูงสุดตามศักยภาพของเขา เพื่อให้เขามีแบบฉบับและลีลาเฉพาะเป็นของตนเองต่อไป

5. ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Active Agents of Learning) ซึ่งหมายถึง การเปลี่ยนมุมมองต่อผู้เรียนจากการเป็นผู้รับและเป็นผู้ให้ความรู้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้เพื่อเกิดการรู้แจ้งเห็นจริง (Insight) ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) และควรมีเสรีภาพในการเรียนรู้ (Freedom) ตามข้อตกลงของสังคม ซึ่งหมายความว่าไม่ทำอะไรตามใจทุกอย่าง แต่ต้องเป็นไปตามกติกาเหมือนกับการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย ทุกคนมีเสรีภาพ มีสิทธิการเรียนการสอนตามแนวคิดนี้ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูต้องมีความสามารถในการมองภาพรวมการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Map of Knowledge) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีเป้าหมาย

6. การจัดการเรียนการสอนควรเป็นบูรณาการ และพัฒนาในตัวผู้เรียนอย่างสมบูรณ์ (Wholeness) เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ต่างๆ และความหมายของสิ่งที่เรียนรู้โดยการจัดสภาพแวดล้อมและบริบทการเรียนรู้เป็นไปเพื่อความเข้าใจ การสร้างวินัยในตนเองและการพัฒนาทัศนคติของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

7. ผลสำเร็จในการจัดการศึกษา ดูได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ สถาบันการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ คือ สถานศึกษาที่สามารถจัดกิจกรรมทางการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการบูรณาการความรู้ในทักษะใหม่ๆ ให้เป็นส่วนหนึ่งของตัวเขา โดยให้เขาเป็นคนเก่งและคนดี มีคุณธรรมสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพสุจริต ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อควรคำนึงถึงในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ได้กล่าวถึงข้อควรคำนึงถึงในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. สมรรถนะของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด โดยธรรมชาติแล้วสมองมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิดและมีความต้องการที่จะเรียนรู้ มนุษย์จะสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้โดยอาศัยสมองและระบบประสาทสัมผัสซึ่งเป็นพื้นฐานของการรับรู้ การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องสนใจและให้ ผู้เรียนได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมอง (Head) จิตใจ (Heart) มือ (Hand) และ สุขภาพ (Health)

2. ความหลากหลายของสติปัญญา เด็กแต่ละคนจะมีความรู้ความสามารถ หรือความเก่งแตกต่างกัน เด็กแต่ละคนจะมีรูปแบบการพัฒนาของตนเอง สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาเสริมสร้างความสามารถให้แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด โอเวอร์ด การ์ดเนอร์ (อ้างถึงในคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของสติปัญญาพบว่าคนเรามีความสามารถที่หลากหลาย และเขาได้จำแนกความสามารถคนไว้ 10 ประการ คือ ด้านภาษา ดนตรี ตรรกะและคณิตศาสตร์ การ เคลื่อนไหว ศิลปะ/มิติสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารด้านความรู้สึก/ความลึกซึ้งภายในจิตใจ ด้านความเข้าใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านจิตวิญญาณ และด้านจิตนิยม จากการศึกษาดังกล่าว และความแตกต่างระหว่างบุคคลในเด็กแต่ละคน การจัดกระบวนการเรียนรู้จึงควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมศักยภาพ ความเก่ง/ความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

3. การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการศึกษารวบรวมแนวคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้ และเสนอแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ดังนี้

(1) จัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามความสามารถทั้งด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์และทักษะต่างๆ

(2) ลดการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาลง ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทร่วมกันใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์จริงที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง เรียนรู้ความจริงในตนเองและความจริงในสิ่งแวดล้อมจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

(3) กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เตรียมการจัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา วางแนวกิจกรรม และประเมินผล

ตัวบ่งชี้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คณะกรรมการพัฒนาการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการฯ มหาวิทยาลัยขอนแก่น นำตัวบ่งชี้ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (พ.ค.ร.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มาปรับปรุงเพื่อนำมาใช้เป็นแบบประเมิน หรือตัวบ่งชี้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนดตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของผู้เรียน 13 ข้อ และตัวบ่งชี้การสอนของผู้สอน 13 ข้อ เป็นเครื่องตรวจสอบ ถ้ากิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามตัวบ่งชี้เหล่านี้เป็นส่วนใหญ่ แสดงว่ากิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้มีดังนี้ (ฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ม.ขอนแก่น, 2547)

ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของผู้เรียน

1. มีโอกาสร่วมกำหนดเป้าหมายการเรียนและการวางแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้
2. มีโอกาสและพัฒนาทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. มีโอกาสและพัฒนาทักษะในการแสวงหาความรู้ โดยการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการข้อมูล คิด ทำ และแสดงออกเพื่อแก้ปัญหา หรือสร้างผลงาน
4. มีปฏิสัมพันธ์ ช่วยกันเรียนรู้กับเพื่อน / กลุ่ม
5. ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย
6. มีโอกาสเลือก / สร้างผลงานจากการเรียนรู้ตามถนัด และความสนใจของผู้เรียน
7. มีประสบการณ์ตรงในการนำความรู้ภาคทฤษฎีไปใช้ประโยชน์ / ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง หรือสถานการณ์จริง

8. มีโอกาสได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ แก้ปัญหา และพัฒนาตนเอง
  9. มีโอกาสนำเสนอ และสะท้อนผลงานในรูปแบบต่างๆ
  10. มีโอกาสชื่นชมกับความสำเร็จของตนเองและทีมงาน
  11. มีโอกาสฝึกความมีวินัยและความรับผิดชอบ
  12. มีโอกาสได้รับการถ่ายทอด / ปลูกฝังเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในกระบวนการเรียนรู้
  13. มีส่วนร่วมและได้รับการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงอย่างต่อเนื่อง
- ตัวบ่งชี้การสอนของผู้สอน**

1. ให้ผู้เรียนมีโอกาสกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในบรรยากาศที่ยืดหยุ่น
2. กระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย
3. กระตุ้นและส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน ฝึกให้ผู้เรียนค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ หรือแหล่งข้อมูลที่หลากหลายด้วยตนเอง
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานจากการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของตนเองและ / หรือกลุ่ม
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ IT และสื่อต่างๆ เพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนในชีวิตจริงหรือสถานการณ์ที่เป็นจริงให้มากที่สุด
7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และฝึกปรับปรุงตนเอง
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความรู้ และเรียนรู้ร่วมกันจากเพื่อนในกลุ่ม
9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกการทำงานเป็นทีม ความมีวินัย ความรับผิดชอบ
10. ส่งเสริมเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมโดยสอดแทรกในเนื้อหา หรือกระบวนการเรียนการสอน
11. จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นกันเอง มีชีวิตชีวาและมีความสุข
12. ประเมินผลการเรียนรู้ และพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและตามสภาพจริง
13. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนในการประเมินและสะท้อนผลการเรียนของตนเองและเพื่อน

แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจในหลักการสำคัญ และมองเห็นแนวทางการจัดและสร้างกระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดดังกล่าว อันเป็นประโยชน์ต่อการนำมาอธิบายตัวแปรการวิจัย “การนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญไปใช้ในการสอน” และช่วยในการสร้างคำถามสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการอภิปรายผลการวิจัยให้ครอบคลุมและถูกต้อง

4. ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร

แฮมมวอล เบคเกอร์ (1972) ให้ความหมายของการเปิดรับข่าวสาร โดยจำแนกตามพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารว่า คือ

1. การแสวงหาข้อมูล (Information seeking) กล่าวคือ บุคคลจะแสวงหาข้อมูลเมื่อต้องการให้มีความคล้ายคลึงกับบุคคลอื่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเรื่องทั่วไป

2. การเปิดรับข้อมูล (Information receptivity) กล่าวคือ บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพื่อต้องการทราบข้อมูลที่ตนเองสนใจอยากรู้ เช่น เปิดดูโทรทัศน์เฉพาะรายการที่สนใจ หรือมีผู้แนะนำ หรือขณะอ่านหนังสือพิมพ์ หรือชมโทรทัศน์หากมีข้อมูลข่าวสารที่มีความสำคัญเกี่ยวกับตนเอง ก็ จะให้ความเอาใจใส่อ่านหรือเปิดดูเป็นพิเศษ

3. การเปิดรับประสบการณ์ (Experience receptivity) กล่าวคือ บุคคลจะเปิดรับข่าวสาร เพราะต้องการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเพื่อผ่อนคลายอารมณ์

ชาร์ลส์ อัทคิน (1973) กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากย่อมมีหูตากว้างไกล มีความรู้ ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม และเป็นคนทันสมัยทันเหตุการณ์มากกว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสาร น้อย นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการสื่อสารประการหนึ่ง คือ ผลของการสื่อสาร ซึ่งเกิด หลังจากการสื่อสารทุกครั้ง และมักจะเกิดผลในเรื่องต่างๆ เป็นการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้รับสาร ผลของการสื่อสารจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับผู้รับสาร เป็นสำคัญ ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อองค์ประกอบในเรื่องตัวผู้รับสารที่สำคัญคือ กระบวนการเลือกสรร (Selective Process) ของมนุษย์ ซึ่งการศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ทางด้านต่างๆ ประกอบด้วยการเปิดรับข่าวสาร 2 ลักษณะ คือ

1. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยที่ผู้รับสารมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่า การบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชน จะช่วยตอบสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการ เปลี่ยนทัศนคติหรือเปลี่ยนลักษณะนิสัยและพฤติกรรมบางอย่างได้ โดยที่การเลือกบริโภค สื่อมวลชนนั้นจะขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง เพราะบุคคลแต่ละคนย่อม มีวัตถุประสงค์ และความตั้งใจในการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนที่แตกต่างกันไป ซึ่งแคลปเปอร์ (1960) ได้แบ่งขั้นตอนการเปิดรับข่าวสารไว้ดังนี้

1.1 การเลือกรับหรือการเลือกใช้ (Selective Exposure)

เป็นการเลือกขั้นแรกในการเลือกช่องทาง การสื่อสารของมนุษย์ ทั้งนี้ตามทักษะและความ ขำนาญในการรับรู้และเข้าใจข่าวสารของคน ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละคนนั้นบางคนถนัดที่ จะเขียนมากกว่าพูด หรือบางคนถนัดที่จะฟังมากกว่าอ่าน สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดในการเลือก เปิดรับหรือใช้สื่อของมนุษย์ จะสังเกตได้ว่าคนบางคนชอบดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านหนังสือ หรือชอบ ฟังวิทยุมากกว่าอ่านหนังสือ เป็นต้น

1.2 การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention)

ผู้รับสารมีแนวโน้มที่จะเลือกสนใจข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง โดยมักจะเลือกตามความคิดเห็น ความสนใจของตน เพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่ และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจ หรือทัศนคติที่มีอยู่เดิมแล้ว เพื่อไม่ให้เกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุลหรือมีความไม่สบายใจที่เรียกว่า Cognitive Dissonance ดังนั้น การลดหรือหลีกเลี่ยงภาวะดังกล่าวได้ก็ต้องแสวงหาข่าวสารหรือเลือกเฉพาะข่าวที่สอดคล้องกับความคิดของตน

1.3 การเลือกรับรู้และตีความ (Selective Perception and Interpretation)

หลังจากเลือกเปิดรับข่าวสารแล้ว ผู้รับสารจะเลือกรับรู้และตีความข่าวสารที่ได้รับแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ทัศนคติ ความต้องการ ความหวัง แรงจูงใจ สภาวะร่างกายหรือสภาวะอารมณ์ในขณะนั้น ดังนั้น ในบางครั้งผู้รับสารอาจจะบิดเบือนข่าวสารเพื่อให้สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อของตนเองด้วย

1.4 การเลือกจดจำ (Selective Retention)

เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติของตนเอง และจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ หรือเรื่องที่ขัดแย้ง เรื่องที่ขัดกับความเห็นของตนเองได้ง่าย ดังนั้น การเลือกจดจำเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับจึงเท่ากับเป็นการช่วยเสริมให้ทัศนคติหรือความเชื่อของผู้รับสารมั่นคงยิ่งขึ้น และเปลี่ยนแปลงได้ยากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งอาจนำไปใช้ในการสนับสนุนเมื่อเกิดความรู้สึกที่ขัดแย้งและสิ่งที่ไม่สบายใจขึ้น

การที่ผู้รับสารแต่ละคนมีพฤติกรรมในการเลือกรับสื่อและข่าวสารนั้น มีปัจจัยหลายประการที่เป็นแรงผลักดัน กล่าวคือ (John C. Merrill and Lowenstein, 1971 อ้างในต่อตระกูล อุบลวัตร, 2545)

- ความเหงา เป็นเหตุผลทางจิตวิทยาโดยตรงที่ว่า ปกติคนเราชอบไม่ชอบที่จะอยู่ตามลำพัง เนื่องจากเกิดความรู้สึกสับสน หวาดกลัว และการเฝ้าระวังจากสังคม จึงชอบหรือพยายามที่จะรวมกลุ่มเพื่อสังสรรค์กับผู้อื่น เมื่อไม่สามารถติดต่อสังสรรค์กับบุคคลได้โดยตรงสิ่งที่ที่ดีที่สุดคือการอยู่กับสื่อต่างๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร

- ความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น ปกติมนุษย์จะอยากรู้อยากเห็นโดยเริ่มจากสิ่งที่มีอยู่ใกล้ตัวที่สุดไปจนถึงสิ่งที่ห่างตนเองมากที่สุด ซึ่งสื่อต่างๆ ถือเป็นความอยากรู้อยากเห็นเป็นหลักในการเสนอข่าวสารต่างๆ

- ประโยชน์ใช้สอยของตนเอง ในฐานะที่เป็นผู้รับข่าวสารจึงต้องแสวงหาและใช้ข่าวสารบางอย่างที่จะใช้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อช่วยให้ความคิดของตนเองบรรลุ เพื่อให้ข่าวสารที่ได้มาเสริมสร้างทัศนคติเดิมของตนเอง

- ลักษณะเฉพาะของสื่อ สื่อแต่ละชนิดมีลักษณะแตกต่างกันไป ทำให้ผู้รับข่าวสารแต่ละคนแสวงหา และได้ประโยชน์จากแต่ละสื่อไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะผู้รับข่าวสารแต่ละคนย่อมหันเข้าหาลักษณะเฉพาะอย่างจากสื่อที่จะสนองความต้องการ และทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจ

2. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล สื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลที่นำพาข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งโดยอาศัยการติดต่อระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) ที่มีปฏิริยาโต้ตอบระหว่างกัน ซึ่งโรเจอร์สและชูเมกเกอร์ (1971) กล่าวว่า ในกรณีที่ต้องการให้บุคคลใดๆ เกิดการยอมรับในสารที่เสนอออกไป หรือจะทำการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้มีการยอมรับสารนั้น ควรที่จะใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนี้จะมีประโยชน์มากในกรณีที่ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับทัศนคติและพฤติกรรมในการรับสาร นอกจากนี้ยังเป็นวิธีช่วยให้ผู้รับสารมีความเข้าใจกระจ่างชัดและตัดสินใจรับสารอย่างมั่นใจขึ้น ซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การติดต่อโดยตรง (Direct Contact)

เป็นการเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อสร้างความเข้าใจ หรือชักจูงโน้มน้าวใจกับประชาชนโดยตรง แต่มีข้อจำกัดคือ ต้องใช้สื่อบุคคลจำนวนมาก ล้มเปลืองเวลา ค่าใช้จ่าย และแรงงานในการเผยแพร่ข่าวสาร

2.2 การติดต่อโดยกลุ่ม (Group of Community Public)

กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม โดยที่กลุ่มต่างๆ จะช่วยให้การสื่อสารของบุคคลบรรลุเป้าหมายได้ เช่น การประชุมสัมมนา ก็คือการจัดกลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปให้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีปฏิริยาโต้ตอบกัน ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธข่าวสารได้

นอกจากนี้ วิลเบอร์ ชแรมม์ (1973) ได้ให้ความเห็นว่า ข่าวสารที่เข้าถึงความสนใจของผู้รับสารได้มาก มีแนวโน้มทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น การเลือกรับข่าวสารจึงมีองค์ประกอบอื่นๆ อีก ดังนี้

1. ประสบการณ์ทำให้การแสวงหาข่าวสารแตกต่างกัน
2. การประเมินสารประโยชน์ของข่าวสารเพื่อสนองจุดประสงค์ของตน
3. ภูมิหลังที่แตกต่างกัน ทำให้มีความสนใจแตกต่างกัน
4. การศึกษาและสภาพแวดล้อมทำให้มีความแตกต่างในพฤติกรรมกาเลือกรับสื่อและเนื้อหาของข่าวสาร
5. ความสามารถในการรับสาร สภาพร่างกาย และจิตใจทำให้เกิดพฤติกรรมกาเลือกรับข่าวสารต่างกัน

6. บุคลิกภาพมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การโน้มน้ำหนักและพฤติกรรมของผู้รับสาร

7. อารมณ์ สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสาร ทำให้ผู้รับเข้าใจความหมายของข่าวสารหรืออาจเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจความหมายของข่าวสารได้

8. ทัศนคติเป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือข่าวสารในการเลือกรับข่าวสารของผู้รับสารนั้นก็เป็นที่น่าสนใจว่าผู้รับสารเลือกรับข่าวสารจากช่องสารใด

โดยสรุป การแสวงหาข่าวสาร และการเลือกรับข่าวสารในทฤษฎีการเปิดรับข่าวสารนั้น นอกจากเพื่อสนับสนุนทัศนคติหรือความคิดและความเข้าใจที่มีอยู่เดิมแล้ว ยังเป็นการแสวงหาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางอื่นๆ เช่น เพื่อให้มีความรู้ ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหา รวมทั้งเพื่อตอบสนองความสนใจส่วนบุคคล และเพื่อความบันเทิงใจได้ด้วย ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาอธิบายตัวแปร "พฤติกรรมกรรมการเปิดรับ" ทั้งสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจได้อย่างถูกต้อง

5. แนวความคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา

นวัตกรรม หรือ นวัตกรรม นั้น เป็นคำที่นักการศึกษาได้บัญญัติขึ้นมา โดยมุ่งหวังจะให้เสียงและความหมายของคำใกล้เคียงกับรูปคำเดิม คือ คำว่า "Innovation" ในภาษาอังกฤษ คำว่า "นวัตกรรม" หมายถึง แนวคิดหรือการกระทำใด ๆ ที่มีผู้คิดค้นหรือกระทำเป็นผลสำเร็จ (ทวีป อภิลิทธิ, การศึกษานอกระบบ ฉบับที่ 222 อังในต่อตระกูล อุบลวัตร, 2545)

บาร์เน็ตต์ (1953) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้ว่า "นวัตกรรม หมายถึง แนวความคิดต่างๆ แบบแผนพฤติกรรมหรือสิ่งของใหม่ที่แตกต่างไปจากที่มีอยู่เดิม คำว่า *ของใหม่* ในที่นี้ครอบคลุมไปถึงเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง ทั้งสิ่งที่มองเห็น สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาททั้งห้า ทั้งที่เป็นแบบแผนพฤติกรรม ความประพฤติตามระบบสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆ ตลอดจนสิ่งประดิษฐ์ วิทยาการ และสิ่งที่ไม่เห็นเป็นวัตถุ

โรเจอร์และชูเมกเกอร์ (1971) ได้ให้คำนิยามของการเผยแพร่ นวัตกรรมว่า "การเผยแพร่ นวัตกรรม เป็นการสื่อสารประเภทหนึ่งที่ความคิดใหม่ หรือ วิธีปฏิบัติใหม่ถูกเผยแพร่ไปยังสมาชิกในระบบสังคม การเผยแพร่ นวัตกรรมทุกชนิดจะต้องมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1.ต้องมีนวัตกรรม 2.ซึ่งถูกถ่ายทอดผ่านช่องทาง 3. ในระยะเวลาหนึ่งและ 4.ไปยังสมาชิกในระบบสังคม"

ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบ แนวคิดขององค์ประกอบในการเผยแพร่ นวัตกรรมทั้ง 4 ประการนี้ กับแบบจำลองการสื่อสารจะพบว่า มีแนวคิดที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ (อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโฆษิต ,2545)

1. ต้องมีนวัตกรรมคือ ผู้ส่งสาร + สาร
2. ถ่ายทอดผ่านช่องทางคือ ช่องทางการสื่อสาร

3. ในระยะเวลาหนึ่งคือ ช่วงเวลา (อาจารย์อยู่ในช่องทางสื่อสาร)
4. ไปยังสมาชิกในระบบสังคมคือ ผู้รับสาร

ดังนั้น “นวัตกรรมทางการศึกษา” จึงหมายถึง แนวความคิดหรือการกระทำในสิ่งใหม่ๆ ทั้งปวงที่เกี่ยวกับการศึกษา นั่นเอง

เป็รื่อง กุมุท (อ้างในวาทสนา ชาวนา,2525) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาไว้ 3 ประการดังนี้

(1) ความคิดหรือการกระทำใหม่ที่จะกระทำบางอย่าง และมองเห็นว่าการใช้สิ่งเหล่านั้นหรือวิธีการนั้นสามารถจะช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษา หรือทำให้การดำเนินการทางการศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้อย่างดี นี่คือความหมายที่แท้จริงของนวัตกรรมทางการศึกษา

(2) ความคิดหรือกระทำนั้นใหม่ โดยอาจเก๋ามาจากที่อื่น แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันเป็นการเหมาะสมที่จะเอามาใช้กับการเรียนการสอน เช่น การสอนเป็นคณะ (Team Teaching) ฯลฯ

(3) ความคิดหรือกระทำนั้นใหม่ ใหม่ๆ ที่ครั้งหนึ่งเคยนำมาใช้แล้ว แต่ไม่บังเกิดผล อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมไม่อำนวย เช่น เมื่อระบบการสื่อสารมวลชนโดยเฉพาะวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเจริญแล้ว การศึกษาเพื่อมวลชนจึงจะทำได้ หรืออาจเนื่องมาจากผู้บริหารไม่เห็นด้วย หรือสาเหตุอื่น แต่พอมาถึงระยะเวลาที่สิ่งแวดล้อมอำนวยหรือผู้บริหารเห็นด้วย ก็นำมาใช้อีกครั้งหนึ่งก็จัดว่าเป็นสิ่งใหม่ได้

ความคิดหรือการกระทำใหม่ๆ ที่เรียกว่า “นวัตกรรม” นั้น มิได้หมายความว่าเมื่อมีผู้คิดหรือทำขึ้นมาแล้วจะนำไปใช้แพร่หลายได้เลย แต่ทว่าความคิดหรือการกระทำนั้นจะต้องผ่านขั้นตอนดังที่ ทอมัส ฮิวส์ (กรวมวิชาการ,2517) ได้เสนอไว้ 3 ระยะ คือ

ระยะแรกเป็นระยะประดิษฐ์คิดค้น (Invention) การประดิษฐ์คิดค้นนี้ยังไม่แพร่หลายเป็นที่ปฏิบัติทั่วไป จะต้องไปถึงขั้นที่สอง คือระยะพัฒนาการ (Development) ของความคิดหรือสิ่งประดิษฐ์ เช่น ทำการทดลองในแหล่งทดลอง (Pilot Project) เมื่อพัฒนาจนได้ผลเป็นที่พอใจแล้วก็นำไปปฏิบัติในสถานการณ์ทั่วไป ซึ่งเป็นระยะแพร่หลาย (Implementation) เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติใหม่แตกต่างที่เคยปฏิบัติมาจึงจะจัดว่าเป็นนวัตกรรม (Innovation)

แนวความคิดพื้นฐานที่เป็นผลทำให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษา

1. แนวความคิดในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) หรือบางครั้งก็ใช้ว่า เอกัตบุคคล ซึ่งเรายอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าคนเราเกิดมาไม่เหมือนกันแตกต่างกันในด้านรูปร่าง สติปัญญา ความคิด ความรู้สึก ฯลฯ ดังนั้นการเรียนการสอนจึงต้องมีการแบ่งกลุ่มผู้เรียน ซึ่งอาจจะแบ่งตามความสามารถ ตามความชอบหรือทัศนคติตามวัยหรืออายุ เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถ (Capacity) ที่ตนเองมีอยู่ และเป็นไปตามอัตราช้าหรือเร็วของแต่ละคน คนที่สามารถเรียนได้เร็วก็ไม่ต้องเสียเวลารอคอยคนที่เรียนช้ากว่า และคนที่เรียนช้าก็

ไม่เกิดปมด้อย เพราะสอบตกออกไปในที่สุด ซึ่งถือว่าเป็นการสูญเสียเปล่าทางการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นผลทำให้วงจรทางการศึกษาเกิดขึ้น เช่น

- โรงเรียนแบบไม่แบ่งชั้น (Non Grafe School)
- บทเรียนสำเร็จรูป (Programmed Textbook)
- การสอนเป็นคณะ (Team Teaching)

ฯลฯ

2. แนวความคิดในเรื่องความพร้อม (Readiness) ซึ่งเดิมที่เราเชื่อว่าเด็กจะเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อมีความพร้อม แต่ปัจจุบันผลการวิจัยทางจิตวิทยาการเรียนรู้ชี้ให้เห็นว่า ความพร้อมในการเรียนเป็นสิ่งสร้างได้ ถ้าเราสามารถจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน โดยอาจจะต้องคำนึงถึงการจัดลำดับเนื้อหา การใช้ภาพให้เหมาะสมกับวัยหรือระดับผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนการสอนมาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าความพร้อมทางอวัยวะหรือกล้ามเนื้อ เช่น ความพร้อมในการใช้มือ การใช้สายตา เป็นต้น ซึ่งถ้าเด็กไม่ถึงวัยที่จะบังคับกล้ามเนื้อในส่วนนิ้วมือหรือข้อมือได้ ก็อาจจะสอนให้เขียนอักษรยังไม่ได้ แต่ถ้าจะฝึกให้เด็กนั้นได้ขีดเส้นต่างๆ ฝึกใช้มือในการจับต้องในลักษณะต่างๆ เช่น พับ ตัด ระบายสี ฯลฯ เพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อมือก็จะเป็นผลดีต่อการฝึกเขียนอักษรต่อไป นวัตกรรมที่เกิดจากแนวความคิดนี้ได้แก่

- ชุดการเรียนการสอน (Instructional Packages)
- ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)

ฯลฯ

3. แนวความคิดในเรื่องการใช้เวลาในการศึกษา เพื่อให้สัมพันธ์และเหมาะสมกับวิชาแต่ละวิชา และเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาในการศึกษาให้เป็นไปตามความสามารถหรือความจำเป็นของแต่ละคน ดังนั้นนวัตกรรมที่เกิดจากความคิดนี้คือ

- ตารางเรียนแบบยืดหยุ่น (Flexible Scheduling)
- มหาวิทยาลัยเปิด (Open University)

4. แนวความคิดในเรื่องการขยายตัวทางด้านวิชาการ และเพิ่มจำนวนประชากร เพื่อให้การเรียนการสอนได้ทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการ และเพื่อความทั่วถึงในทางการศึกษาต่อของประชาชน ดังนั้นนวัตกรรมที่สนองแนวความคิดนี้คือ

- การสอนทางไปรษณีย์
- โทรทัศน์เพื่อการศึกษา
- การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ฯลฯ

แนวคิดเรื่องรูปแบบการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดว่าเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาดังนั้นการนำแนวคิดเรื่องนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้กับงานวิจัยชิ้นนี้จึงช่วยทำให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และเชื่อมโยงถึงแนวความคิดพื้นฐานที่เป็นผลทำให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพได้

6. แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม

อุบลวรรณ ปิติพัฒนาโมเชิต (2545) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมว่าเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับตัวแปร 2 กลุ่ม โดยมีการสื่อสารเป็นตัวแปรต้น หรือตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรตามคือความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ในการวัดความสำเร็จของการสื่อสารก็จะพิจารณาและตรวจสอบว่าความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้รับสารมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกหรือไม่ ถ้าไม่เปลี่ยนแปลง อะไรคืออุปสรรค นอกจากนั้นยังอาจศึกษาความสัมพันธ์ในลักษณะสายโซ่ที่เริ่มจากความรู้ไปสู่ทักษะและกลายเป็นพฤติกรรมต่อไป

1. ความรู้ (Knowledge)

ความรู้ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่จะรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้นๆ โดยแบ่งออกเป็นความรู้สถานการณ์หนึ่งๆ และความรู้ต่อเรื่องราวทั่วไปในระดับกว้าง ความรู้จึงเป็นความสามารถในการใช้ข้อเท็จจริง ความคิด ความหยั่งรู้หยั่งเห็น ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับเหตุการณ์ต่างๆ ได้

ระดับความรู้

เราสามารถจำแนกระดับความรู้ ออกได้เป็น 6 ระดับ ดังนี้

1. ระดับที่ระลึกได้ (Recall) หมายถึง การเรียนรู้ในลักษณะที่จดจำเรื่อง เฉพาะวิธีปฏิบัติ กระบวนการและแบบแผนได้ ความสำเร็จในระดับนี้ คือ ความสามารถในการดึงข้อมูลจากความจำออกมาได้

2. ระดับที่รวบรวมสาระสำคัญได้ (Comprehension) หมายความว่า บุคคลสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้มากกว่าการจดจำเนื้อหาที่ได้รับ เช่น สามารถเขียนข้อความเหล่านั้นด้วยถ้อยคำของตนเองได้ สามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยภาพ ให้ความหมายที่ลึกซึ้งแปลความและเปรียบเทียบความคิดอื่นๆ หรือคาดคะเนผลที่เกิดขึ้นต่อไปได้

3. ระดับการนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถที่จะนำข้อเท็จจริงและความคิดที่เป็นนามธรรม ไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

4. ระดับการวิเคราะห์ (Analysis) สามารถใช้ความคิดในรูปของการนำความคิดมาแยกเป็นส่วน เป็นประเภท หรือนำข้อมูลมาประกอบกันเพื่อการปฏิบัติของตนเอง

5. **ระดับการสังเคราะห์ (Synthesis)** คือ การนำข้อมูลและแนวความคิดมาประกอบกันแล้วนำไปสู่การสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

6. **ระดับการประเมินผล (Evaluation)** คือ ความสามารถในการใช้ข้อมูลเพื่อตั้งเกณฑ์การรวบรวมและวัดข้อมูลตามมาตรฐาน เพื่อให้ข้อตัดสินถึงระดับของประสิทธิผลของกิจกรรมแต่ละอย่าง

2. ทักษะ (Attitude)

ทักษะ หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งของ เหตุการณ์ บุคคล สถานการณ์ สถาบัน และข้อเสนอใดๆ ในทางที่ยอมรับหรือปฏิเสธซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมอย่างเดียวกันตลอด

2.1 องค์ประกอบของทักษะ

องค์ประกอบทักษะ มี 3 ประการ คือ

2.1.1 องค์ประกอบด้านความรู้ หรือ ความนึกคิด (The Cognitive Component)

เป็นส่วนที่เป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ทัวไปทั้งสิ่งที่ชอบและไม่ชอบหากบุคคลมีความรู้ หรือความคิดว่าสิ่งใดดีมีักจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้นๆ หากมีความรู้มาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดี ก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

2.1.2 องค์ประกอบด้านความรู้สึก (The Affective Component)

เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ ซึ่งมีผลแตกต่างกันไปตามบุคลิกภาพของบุคคล เป็นลักษณะที่เป็นค่านิยมของแต่ละคน

2.1.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (The Behavioral Component)

คือ การแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากความรู้ ความคิด และความรู้สึก

2.2 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

กระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคล มีอยู่ด้วยกัน 3 ประการคือ

2.2.1 การยินยอม (Compliance)

จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อเขา และเพื่อมุ่งหวังให้เกิดความพึงพอใจจากบุคคลที่มีอิทธิพลนั้น การที่เขาทำตามสิ่งที่บุคคลผู้มีอิทธิพลอยากให้ทำ ก็เพราะคาดหวังว่าจะได้รับรางวัลหรือการยอมรับ ทัศนคติที่เกิดขึ้นจากกระบวนการยินยอมนี้ อธิบายได้ในแง่ของการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของบุคคลในสังคม

จำนวนทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปจากกระบวนการยินยอมนี้ ขึ้นอยู่กับความสำคัญของผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากการยอมรับทำตามนั้นๆ จึงอาจกล่าวได้ว่า การยอมรับทำตามนี้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติซึ่งพลังที่ผลักดันให้บุคคลยอมรับทำตามนี้จะมากหรือน้อย

ขึ้นอยู่กับความมาก – น้อย หรือความรุนแรงของรางวัลและการลงโทษ บุคคลจะยอมทำตามในบางสิ่งบางอย่างก็ต่อเมื่อเขาอยู่ในภาวะที่ผู้มีอิทธิพลจะบังคับเขาได้

2.2.2 การเลียนแบบ (Identification)

เป็นภาวะที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น และเป็นผลมาจากการที่เขาต้องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรือที่พึงพอใจระหว่างตัวเขากับบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น ความสัมพันธ์นี้อาจจะออกมาในรูปของการรับเอาบทบาททั้งหมดของบุคคลหรือกลุ่มมาเป็นของตน และ/หรือ เปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกัน ทักษะคติของบุคคลจะเปลี่ยนไปมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการเลียนแบบนั้น

2.2.3 ความต้องการที่อยากจะเปลี่ยน (Internalization)

เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่า เนื่องจากสิ่งนั้นตรงกับความต้องการภายในและค่านิยมของเขา พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยกระบวนการนี้จะสอดคล้องกับค่านิยมที่เขามีอยู่เดิม ความพอใจจะขึ้นอยู่กับเนื้อหารายละเอียดของพฤติกรรมนั้นๆ

3. พฤติกรรม (Behavior / Practice)

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลซึ่งผู้อื่นสามารถสังเกตเห็นได้ โดยปกติคนเราส่วนใหญ่มักจะแสดงออกตามทัศนคติของตน ทัศนคติจึงเป็นเสมือนหางเสือของพฤติกรรม คือเป็นเครื่องควบคุมการกระทำของบุคคล

โดยทั่วไปการโน้มน้าวให้บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรมในทุกระดับของการสื่อสารสังคมผ่านสื่อต่างๆ อาจทำได้โดยอาศัยวิธีการดังนี้

3.1 การปลุกเร้าอารมณ์

เพื่อให้เกิดความตื่นเต้นเร้าใจในการติดตาม โดยใช้เสียงหรือภาพ หรือทั้งเสียงและภาพ

3.2 การเห็นอกเห็นใจ

โดยการแสดงความอ่อนโยน เสียสละ และความกรุณาปรานี ยอมแพ้ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ก็อาจโน้มน้าวใจให้ผู้คนยอมรับได้ เช่น คนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ผู้สมัคร ส.ส. รายหนึ่ง ก็เพราะเห็นใจที่ผู้สมัครคนนั้น ถูกโจมตีจากผู้สมัครคนอื่นๆ

3.3 การสร้างแบบอย่างขึ้นในใจ

เป็นการสร้างมาตรฐานอย่างหนึ่งขึ้น เพื่อให้มาตรฐานนั้นปลูกศรัทธา และเป็นตัวอย่างแก่ผู้รับสารที่จะต้องปฏิบัติตาม

3.4 การให้รางวัล

เช่น การลด แลก แจก แถมในการโฆษณาเพื่อเป็นการจูงใจให้เลือกซื้อสินค้ายี่ห้อนั้นๆ หรือใช้ในการรณรงค์ เพื่อให้ประชาชนร่วมมือ หรือเข้าร่วมในกิจกรรมตามที่ต้องการ

ผลของการโน้มน้าวใจด้วยวิธีการข้างต้น ก่อให้เกิดพฤติกรรมพื้นฐาน 2 แบบ คือ กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมใหม่ๆ หรือให้มีพฤติกรรมที่ต่อเนื่อง และหยุดยั้งพฤติกรรมเก่าๆ

4. ช่องว่างระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม

ในการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ดูเหมือนเป็นหลักการง่าย ๆ ว่า เมื่อมีการวางแผนการสื่อสารเป็นอย่างดีแล้ว ผู้รับสารก็จะเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดทัศนคติที่เห็นด้วยคล้อยตาม สนับสนุนและยอมรับอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่องกันไป แต่ในความเป็นจริงแล้ว บางครั้งความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม อาจจะไม่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องเสมอไป

4.1 ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้ให้มากขึ้น

คือ ต้องหาวิธีการให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจวิธีการใช้ หรือการปฏิบัติเกี่ยวกับนวัตกรรม นั้นๆ อย่างแท้จริง

4.2 ให้คำแนะนำในการปฏิบัติ

สามารถทำได้โดยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริม หรือ นักพัฒนาเข้าไปติดต่อกับผู้ที่ต้องการรับนวัตกรรมโดยตรง และให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

4.3 ใ้รางวัลแก่ผู้ที่ยอมรับนวัตกรรม

โดยการให้รางวัลแก่ผู้ที่ยอมรับนวัตกรรม หรือยอมรับปฏิบัติ เพื่อเป็นการจูงใจแก่ สมาชิกในสังคมคนอื่นๆ ที่ยังไม่ยอมรับ

4.4 ใช้กลยุทธ์ ในการโน้มน้าวใจ

โดยวิธีการใช้สื่อบุคคล ได้แก่ ผู้นำความคิดเห็น เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ ไปติดต่อกับสมาชิกหรือกลุ่มเพื่อนฝูง เพื่อโน้มน้าวใจให้เกิดการยอมรับนวัตกรรม (เกดินี จุฑาวิจิตร 2540)

ผู้วิจัยใช้แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นมาใช้อธิบายตัวแปร “ทัศนคติ” และ “การนำไปใช้ในการสอน” ของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ประกอบกับใช้สำหรับตั้งคำถามในแบบสอบถาม และเป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ผลการวิจัย

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอเวอเรท เอ็ม โรเจอร์ส และคณะ (Everetts M. Rogers et.al.,1996) ได้ทำการศึกษาการเผยแพร่ความคิดใหม่ทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในประเทศไทย พบว่า ครูที่ทราบความคิดใหม่ทางการศึกษาในระยะเริ่มต้น มักเป็นครูซึ่งมีอายุอ่อนกว่าครูอื่นๆ ในโรงเรียนเดียวกัน ครูที่มีอายุมากมักรู้เรื่องเกี่ยวกับความคิดใหม่ช้ากว่าครูหนุ่ม นอกจากนี้ครูที่ทราบเรื่องความคิดใหม่ทางการศึกษาเร็วมักเป็นครูที่มีเวลาทำการสอนน้อย และเป็นผู้มีการศึกษามากกว่าครูคนอื่นๆ รวมทั้งยังมีความสนใจกว้างขวางกว่าครูอื่นๆ และนิยมการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เป็นผู้ที่มีมองเห็นประโยชน์ของการใช้ความคิดใหม่ว่าจะทำให้เกิดผลดี และมีความโน้มเอียงที่จะยอมรับความคิดใหม่มากกว่าครูคนอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่า ครู

มัธยมศึกษาซึ่งมองเห็นว่าความคิดใหม่มีประโยชน์มากมักเป็นครูผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย และครูเหล่านี้มักพิจารณาตนเองว่าเป็นครูดี พอใจในความเป็นครู และรู้สึกว่าคุณค่าตนมีความมั่นคงในงานที่ทำอยู่

พัสนี ดั่งวงพิบูลย์ (2541) ได้ทำการสำรวจผลของระบบการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่มีต่อคุณภาพของการสื่อสารในการพูดและการเขียน โดยใช้บันทึกวิธีทัศนกรรมการสนทนา ในงานกลุ่ม การเขียนบันทึกของผู้สอน และงานเขียนของนักศึกษาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่แล้วนักศึกษาที่ใช้กิจกรรมเติมข้อมูล โดยการสื่อสารช่องว่างของข้อมูลแบบผลัดกันตอบสามารถเพิ่มปริมาณการพูดของนักศึกษา และเพิ่มคุณภาพในการพูดให้เป็นแบบการสื่อสารที่เป็นจริงมากขึ้น ส่วนคุณภาพงานเขียนของนักศึกษาในวิธีการสอนทั้งสองแบบไม่มีความแตกต่างกัน นักศึกษาได้ใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารหลายแบบ รวมทั้งแบบที่เปลี่ยนกลับมาพูดภาษาไทยและการใช้สำนวนใหม่เพื่อให้ทำงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอนให้เสร็จสมบูรณ์ นักศึกษาได้ถามชนิดที่สามารถสื่อความหมายอย่างแท้จริงมากขึ้น

สุธรรม อารีกุล และคณะ (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องอุดมศึกษาไทย : วิฤตและทางออก ผลการวิจัยพบว่า อุดมศึกษาไทยอยู่ในภาวะวิฤต ปัจจัยที่ทำให้วิฤตมีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในมหาวิทยาลัย ปัจจัยภายนอกได้แก่ นโยบายของรัฐที่ไม่แน่นอน กฎหมายการศึกษาล้าสมัย การเมืองที่ไม่ให้ความสำคัญ แผนพัฒนาอุดมศึกษาของชาติขาดทิศทางไม่มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน การลงทุนด้านอุดมศึกษาของรัฐต่ำ กระทรวงทบวงกรมควบคุมสถาบันอุดมศึกษาภายใต้ระบบราชการ ส่วนปัจจัยภายในได้แก่ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาที่ล้าสมัย สภามหาวิทยาลัยอ่อนแอ สถาบันอุดมศึกษาขาดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน การแบ่งส่วนราชการมากเกินไป ผู้บริหารขาดสมรรถภาพ หลักสูตรล้าสมัย ลอกเลียนแบบ แยกวิชาเกินความจำเป็น คุณภาพอาจารย์และการเรียนการสอนตกต่ำ บัณฑิตขาดคุณภาพ หน้าที่การวิจัย การบริการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมถูกละเลย ไม่มีการประเมินเพื่อประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา สำหรับทางเลือกที่จะพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทยในปัจจุบันมี 4 ทางคือ ปรับรื้อระบบภายในของสถาบัน สร้างระบบประสมประสานระหว่างระบบราชการและนอกระบบราชการ สร้างระบบคู่ขนานกัน และปฏิรูปสถาบันให้ออกนอกระบบราชการ

กมล สุดประเสริฐ และสุนทร สุรินทร์ชัย (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับวิสัยทัศน์การศึกษาในอนาคต พบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกา มีวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาการศึกษาที่ก้าวไกล อันเนื่องมาจากหลักการที่ว่า สังคมของอเมริกานั้นถือว่าเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชุมชน จึงมองเห็นว่าจะต้องให้การศึกษาเพื่อเตรียมคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นระบบ กระบวนการวิสัยทัศน์และวางแผนยุทธศาสตร์ หรือแผนปรับปรุง

การศึกษาและสถานศึกษาถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวาง และก่อให้เกิดการออกกฎหมายปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายของการปฏิรูปที่มุ่งพัฒนาตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนประเทศญี่ปุ่น สภาการศึกษาแห่งชาติดึงดูดสิ่งสำคัญ 3 เรื่อง คือความสำคัญของปัจเจกบุคคล ระบบการศึกษาตลอดชีวิต และการศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงความเป็นนานาชาติ วัฒนธรรม และการกีฬา การพัฒนาไปสู่สังคมสารสนเทศ พร้อมด้วยการส่งเสริมงานด้านการวิจัยวิทยาศาสตร์ การศึกษานอกระบบมากขึ้น ปรับปรุงอุดมศึกษาและส่งเสริมสถาบันการศึกษาเอกชน สำหรับประเทศสาธารณรัฐเกาหลี คณะกรรมการการศึกษาของประธานาธิบดีเพื่อการปฏิรูปการศึกษาร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์และกำหนดทิศทางการศึกษาของประเทศ 6 แนว คือ เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นความสำคัญของผู้เรียน การศึกษาที่มีความหลากหลาย โรงเรียนมีความเป็นอิสระ มีเสรีภาพความเสมอภาค ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และความเป็นเลิศทางการศึกษา โดยมีหลักการในการดำเนินงานที่สำคัญคือการศึกษาที่เป็นระบบเปิดมากขึ้น สร้างชุมชนโรงเรียนที่มีสิทธิปกครองตนเอง ปรับรื้อหลักสูตรโดยลดการท่องจำเพื่อเข้าสู่มหาวิทยาลัย เน้นความคิดสร้างสรรค์ และเตรียมครูให้มีสมรรถภาพ ส่วนวิสัยทัศน์ขององค์การยูเนสโกเน้นที่การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ เน้นการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ได้อย่างเป็นประโยชน์ ขยายแนวทางการศึกษาพื้นฐานให้หลากหลาย ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และระดมความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนท้องถิ่น

มณีวรรณ เยาวพันธ์ (2545) ได้ศึกษาคุณภาพการสอนกับพฤติกรรมการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูพลศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ และด้านการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ด้านคุณภาพการสอนมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าสถิติด้านคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพมากที่สุด ส่วนด้านพฤติกรรมการสอนมีภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์และด้านสร้างความรู้มีระดับค่อนข้างมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าคุณภาพการสอนมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

อัปสร ยิ่งเจริญ (2543) ได้ศึกษาทัศนะของนักเรียนต่อบทบาทของครูในการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผลการวิจัยได้ข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนควรเน้นให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูควรจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายไม่น่าเบื่อ ควรสร้างบรรยากาศทั้งในห้องเรียนและในการเรียนของแต่ละวิชาให้น่าสนใจ นอกจากนี้ควรให้ความเอาใจใส่ต่อนักเรียนหญิงและนักเรียนที่มีผลการ

เรียนสูงให้มากขึ้น รวมทั้งควรได้มีการศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจของนักเรียนในการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อจะได้ร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น และควรควรเอาใจใส่ในการทำงานของเด็ก แสดงความเมตตาต่อเด็กอย่างทั่วถึง เพื่อให้เด็กเป็นคนเก่ง คนดี และเรียนอย่างมีความสุข สมดังจุดมุ่งหมายของการเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ต่อตระกูล อุบลวัตร (2545) ได้ศึกษาถึงการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนของอาจารย์โรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งทางวิชาการ และประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารไม่แตกต่างกัน แต่มีความรู้ ทักษะคิด และการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนแตกต่างกัน การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ และทักษะคิดต่อรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่มีความสัมพันธ์กับการนำรูปแบบไปใช้ในการสอน ความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีความสัมพันธ์กับทักษะคิด และการนำรูปแบบไปใช้ในการสอน และทักษะคิดต่อรูปแบบการสอนมีความสัมพันธ์กับการนำรูปแบบการสอนไปใช้ในการสอน โดยตัวแปรที่สามารถอธิบายการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนที่ดีที่สุดคือทักษะคิด

หทัยชนก ไสแก้ว (2543) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูต่อการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกะปิ ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจที่ดีต่อวิธีการสอน และมีทักษะคิดที่ดีต่องานของตน แต่บทบาทที่เป็นจริงของครูต่อการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีน้อยกว่าบทบาทที่คาดหวัง โดยบทบาทที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ในขณะที่บทบาทที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยระดับสูง

บุญศิริ อนันตเศรษฐ (2544) ได้ศึกษาถึงการพัฒนาระบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า เมื่อผู้เรียนได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น ผู้เรียนที่มีพัฒนาการในด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองสูง จะแสดงพฤติกรรมที่เป็นคุณสมบัติ ของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความภาคภูมิใจใน ตัวเองที่มีสาเหตุเชื่อมโยงกับแรงจูงใจภายใน คือความพึงพอใจที่ตนเองได้พัฒนาได้ ถ้าพยายามอย่างจริงจัง นอกจากนี้ การศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนในเชิงลึกยังพบว่า ยังมีปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง อันได้แก่ ความกระหาย อยากเรียนรู้ ความสนใจ ความชอบ ทักษะคิดที่ดีต่อการเรียนภาษา หรือการเรียนในภาพรวม พื้นฐานภาษาที่ดีพอสมควร การมีวินัยในตนเอง และความสามารถในการบริหารจัดการ

เรื่อง เวลา ซึ่งในความเชื่อของผู้เรียน ผู้สอนและวิธีการเลี้ยงดูในครอบครัวสามารถส่งเสริม ให้เกิด ปัจจัยเหล่านี้ได้

อิทธิศักดิ์ จุฬศักดิ์สกุล (2544) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาการวางแผนการจัดการเรียน การสอนของครูตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541 ใน โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เขตพัฒนาคุณภาพ การศึกษาที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าสภาพการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครู มีการปฏิบัติโดยภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง และรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับ มาก เรียงความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ การ วางแผนที่สอดคล้องกับหลักสูตร การปรับปรุงแผนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และการ วางแผนการสอนโดยการวิเคราะห์ หลักสูตร ปัญหาการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ การวางแผน โดยการวิเคราะห์หลักสูตร การปรับปรุง แผนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และการวางแผน การสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร

ยุภาพัคตร์ จันทร์เชิยว (2543) ได้ศึกษาถึงกระบวนการยอมรับนวัตกรรมทางหลักสูตร และการสอน : กรณีศึกษาอำเภอพยุหะคีรี และอำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ขั้นการรับรู้ ผู้นำสารหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุด ในขั้นสนใจนั้นความพยายามของครู ในการ แสวงหารายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการและโครงการต้องเป็นที่น่าสนใจ ส่วนในขั้น การ ประเมินผลนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือระบบการสนับสนุน ซึ่งหมายถึงผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครู ในโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในขั้นการทดลองใช้นั้น ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ ครูต้องมีความสามารถในการปรับกิจกรรมการเรียนรู้จากโครงการ ให้เหมาะสมกับนักเรียนของตน ได้ นอกเหนือจากนั้นในขั้นนี้การติดตามประเมินผลจากวิทยากร มีส่วนสำคัญในการที่ครูสามารถ ผ่านขั้นนี้ไปได้ และในขั้นการยอมรับและนำไปใช้นั้น ครู มีความพอใจและเชื่อมั่นในแนวคิดที่ได้ จากโครงการสามารถนำไปประยุกต์ได้และมีความ พยายามในการขยายผลออกไป และการ ยอมรับนวัตกรรมทางหลักสูตรและการสอนจะเป็นไปอย่างดีและยั่งยืน ต้องพิจารณาคัดเลือก บุคคลที่เข้ามาทำหน้าที่ผู้นำสารที่น่าเชื่อถือได้ มีการประยุกต์ โครงการให้เหมาะสมกับชุมชนใน พื้นที่ ได้รับระบบสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาของโรงเรียน ทุกระดับ และมีความต่อเนื่องของ โครงการ

จันทร์จิรา พลนงค์ (2544) ได้ศึกษาปัจจัยทางสถานการณ์และจิตลักษณะที่มีผลต่อ พฤติกรรมการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ในข้าราชการ ครูกลุ่มรวมและข้าราชการครูพิเศษ ข้าราชการครูที่มีอายุ ราชการมากและได้รับการสนับสนุน ทางสังคมมาก จะมีพฤติกรรมการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่ากลุ่มตรงข้าม ใน ข้าราชการครูพิเศษ ในกลุ่มข้าราชการครูที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองน้อย ถ้ามีอายุ ราชการมาก จะมีพฤติกรรมการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าข้าราชการครู ที่มีอายุ

ราชการน้อย และในกลุ่มข้าราชการครู ที่มีอายุราชการน้อย ถ้ามีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก จะมีพฤติกรรมการสอนแบบเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าข้าราชการครูที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย โดยมีตัวทำนายนายสำคัญ คือ ความตั้งใจในการสอนแบบ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และความใกล้ชิดทางศาสนา

ราตรี เจริญบุตร (2544) ได้ศึกษาถึงตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ในข้าราชการครูกลุ่มรวม ข้าราชการครูที่มีอายุราชการมาก มีลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตนน้อย และได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก จะมีพฤติกรรมการสอนแบบเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญมากกว่ากลุ่มตรงข้าม ในกลุ่มข้าราชการครูอายุมาก ข้าราชการครูที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนน้อย และได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก จะมีพฤติกรรมการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มากกว่ากลุ่มตรงข้าม ในกลุ่มข้าราชการครูเพศหญิงที่มีอายุราชการมาก จะมีพฤติกรรมการสอนแบบ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่ากลุ่มตรงข้าม ในกลุ่มข้าราชการครูเพศชายและข้าราชการครูอายุน้อยที่มีระดับการศึกษามาก จะมีพฤติกรรมการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่ากลุ่มตรงข้าม ในข้าราชการครูกลุ่มรวมและทุกกลุ่มย่อยที่มีเจตคติที่ดีต่อการสอนแบบเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความตั้งใจในการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาก จะมีพฤติกรรม การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่ากลุ่มตรงข้าม ในข้าราชการครูกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยแทบทุกกลุ่มยกเว้นกลุ่มเพศชายที่มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์และความใกล้ชิดทางศาสนามาก จะมีพฤติกรรมการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มากกว่ากลุ่มตรงข้าม โดยมีตัวทำนายนายสำคัญ คือ ความตั้งใจในการสอนแบบเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติที่ดีต่อการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กิตติศักดิ์ นาแถมเงิน (2544) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้กับพฤติกรรมการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูพลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ผลการวิจัยพบว่า ครูพลศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้กับพฤติกรรมการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของครูพลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง

สมเกียรติ สารสม (2544) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้กับพฤติกรรมการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูพลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9 ผลการวิจัยพบว่า ครูพลศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้เรื่องการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้กับพฤติกรรมการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูพลศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง

สุรศักดิ์ ไทยน้อย (2544) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้กับพฤติกรรมการสอนวิชาพลศึกษา โดย ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูพลศึกษา ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ในการสอนวิชาพลศึกษา โดยยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับค่อนข้างมาก และความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้กับพฤติกรรมการสอนวิชาพลศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง

อดิศักดิ์ ปะพาน (2544) ได้ศึกษาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษากับพฤติกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ครูพลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์โดยรวม อยู่ในระดับอยู่ค่อนข้างมาก มีพฤติกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลางโดยรวมอยู่ในระดับ และสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษากับพฤติกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับปานกลาง

ลัดดาวัลย์ สีพาชัย (2544) ได้ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาของครูสังคมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ครูสังคมศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการปฏิรูปการศึกษา ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง มีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิรูปการศึกษาแตกต่างกัน ครูที่มีอายุราชการต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิรูปการศึกษาแตกต่างกัน ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาแตกต่างกัน และครูที่มีอายุราชการแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษา

วราศิริ วงศ์สุนทร (2543) ได้ทำวิจัยเรื่องการเรียนรู้อย่างมีความสุข : การวิจัยรายกรณี ครูต้นแบบด้านการเรียน การสอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูต้นแบบมีคุณลักษณะทั้งภายในและภายนอกที่เหมาะสมต่อการได้รับรางวัล และมีรูปแบบการสอนที่บูรณาการมาจากทฤษฎี การเรียนรู้หลาย ๆ ทฤษฎีแล้วนำมาปรับใช้เป็นคนเอง โดยมีรูปแบบ และพฤติกรรมการสอนดังนี้คือ ครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ห่วงเทให้กับงาน และ

เป็นแบบ อย่างที่ดีให้กับนักเรียนในการประพฤติปฏิบัติตน ครูมีความเข้าใจในพฤติกรรมและธรรมชาติของเด็กแต่ละบุคคล ครูมีความรอบรู้ในเนื้อหาที่สอน มีการวางแผนและเตรียมการสอนล่วงหน้า ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อสร้างความสนใจของนักเรียน ครูมีสื่อการสอนที่หลากหลาย ทำง่าย ๆ และสอดคล้องกับบทเรียน ครูจัดบรรยากาศและจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลนักเรียนอย่างหลากหลาย และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน จากรูปแบบและพฤติกรรมการสอนของครู สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีความสุขของ นักเรียน คือ นักเรียนเกิดความปิติจากการได้ เรียนและเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนอันเนื่องมาจากนักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการฝึกปฏิบัติมีประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์และนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและมีโอกาสแสดงความสามารถให้ปรากฏ นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล เกิดความภูมิใจ ชื่นชม และยอมรับในผลงานทั้งของตนเองและผู้อื่น

ผจณญ โภจารย์ศรี (2544) ได้ศึกษาถึงการพัฒนานาวิชาชีพของครูโดยการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนานาวิชาชีพครูโดยการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ทำให้ครูผู้ร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มีระดับพฤติกรรมด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนและด้านความร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาสูงขึ้น นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการนี้ มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสูงขึ้น และมีระดับศักยภาพทั้ง 3 ด้านสูงขึ้น บริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เอื้อต่อการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คือ ควรมีนักเรียนห้องละ 28-32 คน จัดนักเรียนแบบคละ จัดตารางเรียนแบบคาบยาวติดต่อกันเป็นช่วง และจัดตารางเรียนให้สามารถยืดหยุ่นได้ ครูควรสอนในระดับชั้นเดียว ครูควรมีเวลาว่างตรงกันเพื่อการประชุมสะท้อนผลการปฏิบัติงานสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และโรงเรียนให้ความสำคัญกับงานวิชาการ โดยให้ครูมีส่วนร่วมและมีอิสระในการตัดสินใจ

นฤมล บุณนิม (2544) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะ และกระบวนการถ่ายทอดของครูไทยในอดีตและปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ครูในอดีตกับครูปัจจุบันมีข้อแตกต่างอย่างชัดเจนว่า ครูในอดีตสอนสิ่งที่ตนเองมีอยู่แล้วรู้แล้วอย่างเชี่ยวชาญ แต่ครูสมัยใหม่มีวิชาที่ต้องสอนมาก ต้องสอนในสิ่งที่ตนยังไม่เคยมีและไม่เชี่ยวชาญมาก่อน เพราะฉะนั้น การเตรียมครูจะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขที่ว่า ครูต้องสอนสิ่งที่เคยรู้เคยเรียนมาก่อน ดังนั้น เพื่อที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้ปรับเปลี่ยนบทบาทให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตการเตรียมครูในอนาคตต้องเน้นหนักในเรื่องการเข้าสู่ความรู้ การคำนึงถึงผู้เรียน และเจตจำนงที่จะส่งผ่านแต่สิ่งที่ดีให้กับ

ผู้เรียน การฝึกให้ครูดีจะต้องเป็นการบูรณาการวิชาการและวิชาชีพ โดยพิจารณาถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้วิธีการเรียน และการใฝ่รู้ใฝ่เรียน

พัชรี ชันอาสาสะวะ (2544) ได้ทำการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับมาก ทักษะคติอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผลที่เกิดกับผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งยังพบว่า ครูเขตเมืองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้และด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนสูงกว่าครูเขตห่างไกลชุมชนเมือง และครูมีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาในด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนอย่างเร่งด่วนมากกว่าด้านความรู้และด้านทัศนคติ

อดิศร เนาวนนท์ (2544) ได้ทำการวิเคราะห์รูปแบบและเส้นทางสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบ ระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูต้นแบบจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสรุปหรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เส้นทางสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนพบว่า ครูต้นแบบมีคุณลักษณะส่วนตัวคือ มีความขยัน ความมั่นใจในตนเอง ความรับผิดชอบ มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู มีความเสียสละ มีอุดมการณ์ความเป็นครู มีสำนึกในการพัฒนาท้องถิ่น มีแรงจูงใจต้องการความก้าวหน้า ทางหน้าที่ราชการ การยอมรับจากสังคม พัฒนาตนเองโดยเข้ารับการอบรม ศึกษาต่อ และ ศึกษาตำราหรือเอกสารทางวิชาการด้วยตนเอง ศึกษาดูงาน ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวความคิดหรือความเชื่อที่ได้จากการศึกษาอบรม และประสบการณ์หรือความสามารถพิเศษของตนเอง โดยได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนครู ผู้บริหารโรงเรียน และบุคคลในครอบครัว

สุวรี เทียงทัศน์ (2542) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน : ศึกษากรณีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการอยู่ในระดับสูง มีการคาดหวังความสำเร็จทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองด้านวิชาการได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์ได้แก่ การคาดหวังความสำเร็จทางวิชาการ สภาพแวดล้อมในการทำงานด้านผู้บังคับบัญชา และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

ลลิตา ใจปิ่น (2546) ได้ทำวิจัยเรื่องทัศนคติของอาจารย์โรงเรียนกรุงเทพมหานครที่วิทยาลัยต่อการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติของอาจารย์ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวางแผนการจัดการ

เรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านความเข้าใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับที่ดี โดยหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่ตั้นั้น ครูต้องมีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจในระบบอย่างถ่องแท้ ควรมีการจัดอบรมครูอยู่ตลอดเวลา

นภาพร พงษ์สุวรรณ (2545) ได้ศึกษาเจตคติของครูต่อการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กลุ่มโรงเรียนป้าจิว สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า เจตคติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านความเข้าใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับดี

พนมวรรณ วุฒิสาร (2544) ได้ศึกษาถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนเอกชนจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีสภาพการจัดทำแผนการสอนโดยกำหนดจุดประสงค์รายวิชาก่อนเป็นอันดับแรก และทำแผนการสอนเฉพาะบางจุดประสงค์การเรียนรู้เท่านั้น ขั้นตอนของแผนการสอนจะสร้างหรือกระตุ้นความสนใจก่อน จากนั้นจึงปฏิบัติตามกิจกรรม วิเคราะห์อภิปรายผลจากกิจกรรม แล้วจึงสรุปประเมินผล ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ โดยครูจะเป็นผู้จัดกิจกรรมแต่ก็สามารถปรับเปลี่ยนไปตามความสนใจของผู้เรียนได้ วิธีการจัดที่ใช้มากคือการแบ่งกลุ่มอภิปราย ส่วนการเลือกใช้เทคนิควิธีการสอนส่วนใหญ่เลือกให้สอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์รายวิชา และความต้องการของผู้เรียน โดยเทคนิควิธีการสอนที่ใช้มากคือการสอนแบบตั้งคำถาม แบบอภิปราย และการสอนแบบการมีส่วนร่วม การวัดผลประเมินผลจะเน้นพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย เครื่องมือที่ใช้มากที่สุดคือแบบทดสอบ ส่วนการใช้สื่อประกอบการสอนจะเลือกให้เหมาะกับเนื้อหาวิชา เทคนิควิธีการสอน และผู้เรียน โดยครูจะผลิตขึ้นมาเอง สื่อที่ใช้มากคือหนังสือแบบเรียน แผนที่ และเอกสารอื่นๆ นอกเหนือจากแบบเรียน แต่มีการใช้สื่อประเภทคอมพิวเตอร์ในระดับน้อย

นายเทพกร พิทยาภินันท์ (2544) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : กรณีศึกษาโรงเรียนทุ่งยางแดงวิทยาคม โรงเรียนศิริราชวรวิหารสามัคคี และโรงเรียนสุวรรณไพบูลย์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการอบรมปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมทุกรายการอยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด ส่วนเรื่องการจัดทำแผนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้คะแนนทดสอบก่อนและหลังการอบรมเรื่องการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ

คะแนนก่อนและหลังการอบรม ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการอบรมมากกว่าก่อนอบรม อีกทั้งพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูประเมินตนเองพบว่า ก่อนและหลังการพัฒนาพฤติกรรมการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ลักคณา เหลืองวิริยะแสง (2545) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาครูกับความพร้อมของครูในการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูเข้าร่วมพัฒนามาก 2 ด้าน คือ 1) การเข้ารับการฝึกอบรม มีครูเข้าร่วมการฝึกอบรม เรื่องการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การศึกษาค้นคว้า มีครูเข้าร่วมศึกษาหาความรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จุดดำร่า บทความ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ ครูเข้าร่วมพัฒนาปานกลาง 2 ด้าน คือ 1) การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ มีครูเข้าร่วมศึกษาดูงานนอกสถานที่ ในสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การรับกรณีพิเศษ มีครูเข้าร่วมรับกรณีพิเศษการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จากผู้บริหาร เพื่อนครู และศึกษานิเทศก์ของสำนักงานการศึกษา ส่วนระดับความพร้อมของครูในการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่อยู่ระดับมาก คือ การจัดการเรียนการสอน ในเรื่องความตระหนักในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับปานกลาง 2 ด้านคือ 1) การใช้สื่อการเรียนการสอน ในเรื่องความรู้ความเข้าใจ หลักการการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การวัดผลประเมินผลในเรื่องความรู้ความเข้าใจลดการวัดผลและประเมินผลโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และพบว่า การพัฒนาครูมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพร้อมของครูในการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิยะดา คชเสนี (2545) ได้ศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนตัว และด้านการพัฒนาตนที่ส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจของครู อาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในสหวิทยาเขต กรุงเทพมหานคร 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพความรู้ความเข้าใจของครูอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความรู้ความเข้าใจในระดับดีทั้งด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดผลประเมินผล และ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนตัวและด้านการพัฒนาตนส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจของครูอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะระดับการศึกษา อายุราชการ และจำนวนครั้งในการฝึกอบรม สามารถพยากรณ์ได้ ร้อยละ 18.

สุวภาคย์ ทิศนา (2545) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจของครูอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณีวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า ครูอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ระดับดีทุกด้าน ปัจจัยส่วนบุคคล คือ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยการอ่าน และปัจจัยด้านองค์การ คือ การฝึกอบรม และการนิเทศ มี

ความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้ความเข้าใจ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล คือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ใน การสอน การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยการฟังและการดู ไม่มีความสัมพันธ์ กับความรู้ความเข้าใจ นอกจากนี้ยังพบว่า มี 2 ตัวแปร คือ การอ่าน และการฝึกอบรมที่สามารถ ทำนายความรู้ความเข้าใจของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ร้อยละ 8.3

ปนัดดา บุญदानนท์ (2545) ได้ศึกษาศักยภาพการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู คหกรรมศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูคหกรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่ระบุว่าตนเองมีศักยภาพการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับดีทุกด้าน คือ ด้านการ วางแผนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และ ครูคหกรรมศาสตร์ที่มีลักษณะพื้นฐานต่างกันในด้านระดับการศึกษา จำนวนวิชาที่สอน จำนวนปีที่สอนวิชาคหกรรมศาสตร์ มีศักยภาพการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุนัน จันทรมโกลี (2544) ได้ประเมินความรู้และเจตคติของครูผู้สอนที่มีต่อแนวทางการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมครูผู้สอนมีความรู้ใน ระดับค่อนข้างต่ำ แต่มีเจตคติที่เห็นด้วยอย่างมากเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เมื่อทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ พบว่า ระดับความรู้ของครูผู้สอน แตกต่างกันเมื่อระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน กลุ่มวิชาที่สอน และขนาดสถานศึกษา แตกต่างกัน และระดับเจตคติแตกต่างกันเมื่อกลุ่มวิชาที่สอนแตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังพบว่า ระดับความรู้ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนแตกต่างกันเมื่อระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน ระดับความรู้ด้านความหมายและวัตถุประสงค์หลักการ และแนวคิด การจัดการเรียนการสอน รูปแบบการจัดการเรียนการสอน เทคนิควิธีสอนและสื่อ แตกต่างกันเมื่อกลุ่มวิชาที่ทำการสอนแตกต่างกัน ระดับความรู้ด้านหลักการและแนวคิด และ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันเมื่อขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน และระดับเจตคติ ด้านความพร้อมที่จะปฏิบัติแตกต่างกันเมื่อกลุ่มวิชาที่ทำการสอนแตกต่างกัน

สำเร็จ ไชยช่วย (ไม่ปรากฏปีพ.ศ.) ได้ทำการประเมินโครงการการจัดประสบการณ์ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดยโสธร ซึ่ง สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางทั้ง 4 ด้าน คือ ผู้บริหารโรงเรียนขาดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ขาดสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ครูไม่มีเวลาเพียงพอในการจัด เตรียมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และนักเรียนไม่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง

ทรงศักดิ์ ผักทอง (ไม่ปรากฏปีพ.ศ.) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติการสอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในภาพรวมของทั้งสองกลุ่ม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติการสอน ที่มีเพศ และประสบการณ์การสอนแตกต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกัน

ศิริพร ผลโสด (ไม่ปรากฏปีพ.ศ.) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของข้าราชการครูโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูมีพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่าพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม กิจกรรมบูรณาการ กิจกรรมโครงงาน กิจกรรมพอร์ตฟอริโอ อยู่ในระดับมาก ส่วนกิจกรรมการรู้จักเด็ก เป็นรายบุคคล และกิจกรรมเชื่อมโยงความรู้สู่ท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง และข้าราชการครูที่มีที่มีเพศ และประสบการณ์ในการสอนที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

Cecillia Mwaka, Sibuku (1997) ได้ทำการวิจัยเรื่องการรับรู้ที่มีต่อแนวคิดการเรียนรู้อย่างที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูเริ่มต้นในประเทศนามิเบีย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตในชั้นเรียน และการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า แม้ว่าครูกลุ่มตัวอย่างจะมีความรู้ในทฤษฎีการเรียนรู้อย่างที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นอย่างดี แต่ก็มีครูบางส่วนที่ใช้อยุทธศาสตร์ในการสอนทั้งการเรียนรู้อย่างที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการเรียนรู้อย่างที่ยึดครูผู้สอนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้การขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพและสื่อหรือวัสดุอุปกรณ์การสอนพื้นฐานก็ทำให้การนำแนวคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้อย่างที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนเท่าที่ควร

Charlotte Lynne, French. ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงจากกลยุทธ์การสอนที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลางไปเป็นกลยุทธ์การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : ศึกษาเฉพาะกรณีอาจารย์ในคณะของวิทยาลัยชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลได้แก่ การมีส่วนร่วมในโปรแกรมการพัฒนาของคณะ โครงสร้างการให้รางวัลของสถาบัน ผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน ผู้เรียน และการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม คือ การเปลี่ยนแปลงเรื่องระบบการเรียนรู้อย่างที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการศึกษาในระบบทางไกล โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญคือการพัฒนาของคณะ ลักษณะของผู้เรียน จำนวนผู้เรียนในห้อง

และความคาดหวังของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ของตนเอง ส่วนภูมิหลังของผู้สอนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคืออายุของผู้สอน และจำนวนปีที่สอนในวิทยาลัย

Marcella Liffick, Stevens. ได้ศึกษาเรื่องการปรับปรุงประสบการณ์ในการศึกษาเรื่องชีววิทยาในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์จากสภาพแวดล้อมของการศึกษาที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลางไปเป็นยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนที่มีประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์แบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีผลการตอบสนองต่อการสอนที่แตกต่างจากห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์แบบผู้สอนเป็นศูนย์กลาง และมีทิศทางการเรียนรู้และความตระหนักรู้มากกว่า โดยที่การสำรวจการประเมินผลหลักสูตรเป็นวิธีการสอนที่เพิ่มการตระหนักรู้ในกระบวนการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจแบบวัดผลครั้งเดียว (One Shot Survey) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ทศนคติ และการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากร คือ อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยกรุงเทพที่มีภารกิจหลักคือทำหน้าที่สอนหนังสือแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โดยสังกัดอยู่ในคณะต่าง ๆ ได้แก่ คณะบัญชี คณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันภาษา และวิทยาลัยนานาชาติ จำนวนทั้งสิ้น 394 คน ซึ่งไม่นับรวมอาจารย์ที่ลาศึกษาต่อและอาจารย์ชาวต่างประเทศ (ฝ่ายบุคลากร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ณ วันที่ 17 สิงหาคม 2547)

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยกรุงเทพที่มีภารกิจหลักคือทำหน้าที่สอนหนังสือแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โดยสังกัดอยู่ในคณะต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane (อ้างในทิพย์พพร มหาสินไพศาล, 2546) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่น 90% นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 ซึ่งกำหนดว่าถ้าจำนวนประชากรน้อยกว่า 500 คน ควรมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 83 คน แต่การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 207 คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยแบ่งประชากรออกเป็นชั้นๆ ตามคณะที่สังกัด ได้เป็น 11 ชั้น คือ คณะบัญชี คณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์

สถาบันภาษา และวิทยาลัยนานาชาติ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปเก็บกับกลุ่มตัวอย่างในสถานที่ๆ กลุ่มตัวอย่างทำงานอยู่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด ประกอบไปด้วยคำถามทั้งหมด 4 ตอน จำนวน 52 ข้อ ได้แก่

- ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา คณะ ตำแหน่งทางวิชาการ และประสบการณ์ในการสอน จำนวน 6 ข้อ
- ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 16 ข้อ
- ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติในเรื่องการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 15 ข้อ
- ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ จำนวน 15 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนตัวแปร

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนตัวแปร ดังนี้

1. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ "รูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" การวัดตัวแปรเกี่ยวกับปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจได้มาจากการนำคะแนนความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารต่อสัปดาห์ ดังนี้

1.1 ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ "รูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" จากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจ

เดือนละ 4 ครั้งขึ้นไป	=	5	คะแนน
เดือนละ 3 ครั้ง	=	4	คะแนน
เดือนละ 2 ครั้ง	=	3	คะแนน
เดือนละครั้ง	=	2	คะแนน
นานกว่านั้น	=	1	คะแนน
ไม่เคยเลย	=	0	คะแนน

นำมาหาค่าเฉลี่ย จากนั้นนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของข้อมูล ซึ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล คือ

เกณฑ์	การแปลความหมาย
0.00 – 1.50	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับต่ำมาก
1.51 – 2.50	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับต่ำ

2.51 – 3.50	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง
3.51 – 4.50	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับสูง
4.51 – 5.00	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับสูงมาก

1.2 ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ "รูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" จากสื่อบุคคล

ทุกวัน	=	5	คะแนน
5-6 วันต่อสัปดาห์	=	4	คะแนน
3-4 วันต่อสัปดาห์	=	3	คะแนน
1-2 วันต่อสัปดาห์	=	2	คะแนน
นานกว่านั้น	=	1	คะแนน
ไม่เคยเลย	=	0	คะแนน

นำมาหาค่าเฉลี่ย จากนั้นนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของข้อมูล ซึ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล คือ

เกณฑ์	การแปลความหมาย
0.00 – 1.50	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับต่ำมาก
1.51 – 2.50	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับต่ำ
2.51 – 3.50	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง
3.51 – 4.50	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับสูง
4.51 – 5.00	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับสูงมาก

2. ทศนคติที่มีต่อ "รูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" วัดจากคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) โดยในแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตามเกณฑ์คะแนนดังนี้

ในกรณีที่เป็นข้อความเชิงบวก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	5	คะแนน
เห็นด้วย	=	4	คะแนน
เฉยๆ	=	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	=	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	1	คะแนน

ในกรณีที่เป็นข้อความเชิงลบ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	1	คะแนน
เห็นด้วย	=	2	คะแนน
เฉยๆ	=	3	คะแนน

ไม่เห็นด้วย	=	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	5	คะแนน

นำผลรวมของคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของข้อมูล ตามเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์	การแปลความหมาย
1.00 – 1.50	มีทัศนคติที่ไม่ดีอย่างมากต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ
1.51 – 2.50	มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ
2.51 – 3.50	มีทัศนคติเป็นกลางต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ
3.51 – 4.50	มีทัศนคติที่ดีต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ
4.51 – 5.00	มีทัศนคติที่ดีอย่างมากต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. การนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอน วัดจากคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) โดยในแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตามเกณฑ์คะแนนดังนี้

มากที่สุด	=	5	คะแนน
มาก	=	4	คะแนน
ปานกลาง	=	3	คะแนน
น้อย	=	2	คะแนน
น้อยที่สุด	=	1	คะแนน

นำผลรวมของคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของข้อมูล ตามเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์	การแปลความหมาย
1.00 – 1.50	มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้น้อยที่สุด
1.51 – 2.50	มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้น้อย
2.51 – 3.50	มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ปานกลาง
3.51 – 4.50	มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้มาก
4.51 – 5.00	มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้มากที่สุด

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของโดย

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แก่ อาจารย์และนักวิชาการในด้านที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษา เพื่อขอคำแนะนำก่อนนำไปเก็บข้อมูล

2. ทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ด้วยการนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางประชากรใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 20 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้เฉพาะในส่วนของทัศนคติ และการนำไปใช้มาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ได้ค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.9146

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังประชากรตัวอย่าง ซึ่งประจำอยู่ตามคณะต่าง ๆ ทั้งวิทยาเขตกล้วยน้ำไท และวิทยาเขตรังสิต โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 3 เดือน คือตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 2547 ถึงวันที่ 15 กันยายน 2547

การประมวลผลข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงทำการกำหนดรหัส ลงรหัสบันทึกข้อมูล แล้วประมวลผลข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยสถิติ คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบสตีปไวซ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยเรื่องนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS 11.5 for Windows

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ : การเปิดรับและการนำไปปฏิบัติในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ" ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ตามลำดับ โดยมีประเด็นดังนี้

- ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ตอนที่ 3 ทักษะคติในเรื่องการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ตอนที่ 4 การนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอน
- ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ทักษะคติ และการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอน

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	65	31.4
หญิง	142	68.6
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ ร้อยละ 68.6 และร้อยละ 31.4 ตามลำดับ

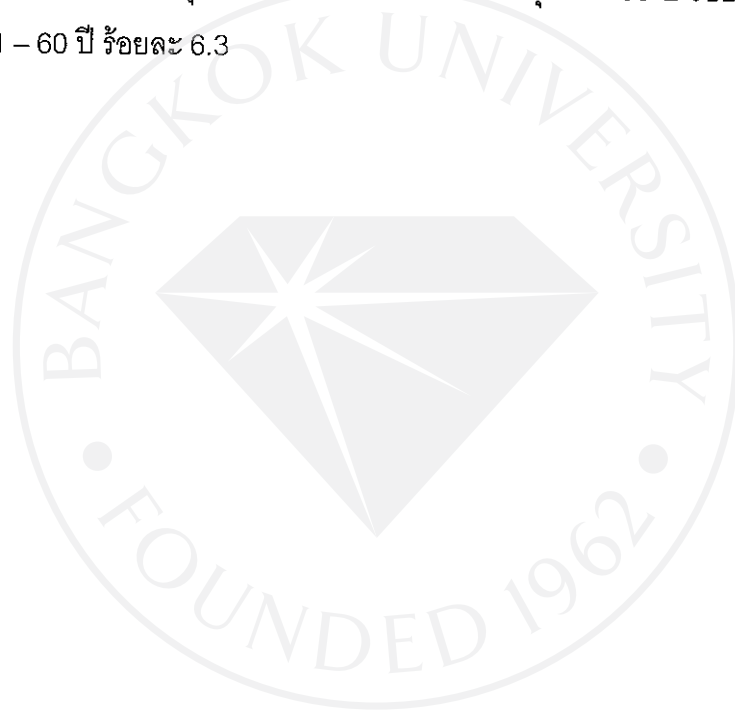

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
21 - 30 ปี	67	32.4
31 -40 ปี	82	39.6
41 - 50 ปี	45	21.7
51 - 60 ปี	13	6.3
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 ปีมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 39.6 รองลงมาคือ อายุ 21 – 30 ปี ร้อยละ 32.4 อายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 21.7 และน้อยที่สุดคืออายุ 51 – 60 ปี ร้อยละ 6.3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	23	11.1
ปริญญาโท	172	83.1
ปริญญาเอก	12	5.8
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด คือร้อยละ 83.1 รองลงมาคือระดับปริญญาตรี ร้อยละ 11.1 และน้อยที่สุดคือระดับปริญญาเอก ร้อยละ 5.8

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามคณะ/หน่วยงานที่สังกัด

คณะ/หน่วยงานที่สังกัด	จำนวน	ร้อยละ
คณะบัญชี	27	13.0
คณะบริหารธุรกิจ	31	15.0
คณะนิเทศศาสตร์	33	15.9
คณะมนุษยศาสตร์	23	11.1
คณะวิทยาศาสตร์	33	15.9
คณะเศรษฐศาสตร์	10	4.8
คณะวิศวกรรมศาสตร์	13	6.3
คณะนิติศาสตร์	11	5.3
คณะศิลปกรรมศาสตร์	9	4.3
สถาบันภาษา	9	4.3
วิทยาลัยนานาชาติ	8	3.9
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นคณาจารย์ที่สังกัดอยู่ในคณะนิเทศศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์จำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 15.9 รองลงมาคือคณะบริหารธุรกิจ คณะบัญชี คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวนเท่ากับสถาบันภาษา คิดเป็นร้อยละ 15.0, 13.0, 11.1, 6.3, 5.3, 4.3 และ 4.3 ตามลำดับ น้อยที่สุดคือวิทยาลัยนานาชาติ ร้อยละ 3.9

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ

ตำแหน่งทางวิชาการ	จำนวน	ร้อยละ
อาจารย์	168	81.2
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	38	18.4
รองศาสตราจารย์	1	0.5
รวม	207	100.0

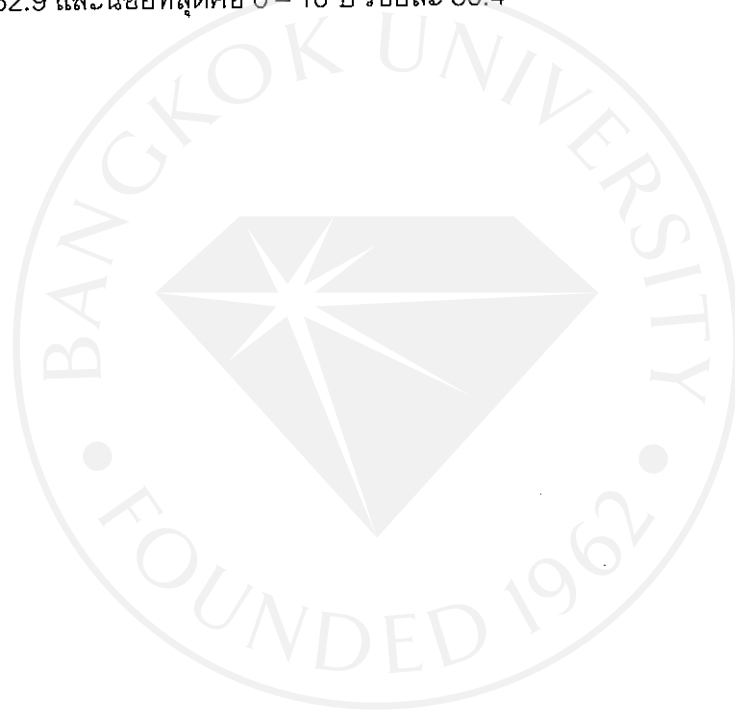
จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งอาจารย์มากที่สุด คือ ร้อยละ 81.2 รองลงมาคือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยละ 18.4 และน้อยที่สุดคือรองศาสตราจารย์ ร้อยละ 0.5

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

ประสบการณ์ในการสอน	จำนวน	ร้อยละ
1 – 5 ปี	76	36.7
6– 10 ปี	63	30.4
มากกว่า 10 ปี	68	32.9
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ในการสอนไม่แตกต่างกันมากนัก โดยมีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 1 – 5 ปีมากที่สุด คือ ร้อยละ 36.7 รองลงมาคือมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 32.9 และน้อยที่สุดคือ 6 – 10 ปี ร้อยละ 30.4

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ
 ตารางที่ 7 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้
 ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญจากสื่อมวลชน

ความบ่อยครั้ง	ประเภทของสื่อมวลชน			
	หนังสือพิมพ์	นิตยสาร/วารสาร	วิทยุกระจายเสียง	โทรทัศน์
เดือนละ 4 ครั้งขึ้นไป	51 (24.6)	24 (11.6)	41 (19.8)	54 (26.1)
เดือนละ 3 ครั้ง	30 (14.5)	16 (7.7)	20 (9.7)	28 (13.5)
เดือนละ 2 ครั้ง	26 (12.6)	40 (19.3)	20 (9.7)	23 (11.1)
เดือนละครั้ง	27 (13.0)	27 (13.0)	32 (15.5)	25 (12.1)
นานกว่านั้น	47 (22.7)	56 (27.1)	45 (21.7)	46 (22.2)
ไม่เคยเลย	26 (12.6)	44 (21.3)	49 (23.7)	31 (15.0)
ค่าเฉลี่ย	2.68	2.0	2.19	2.64
แปลความหมาย	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนิตยสาร / วารสาร และวิทยุกระจายเสียงอยู่ในระดับต่ำ โดยพบว่าสื่อมวลชนที่คณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญบ่อยครั้งที่สุด ได้แก่ หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 2.68) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 2.64) ต่อมาคือวิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 2.19) และนิตยสาร / วารสาร (ค่าเฉลี่ย 2.0) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 8 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญจากสื่อบุคคล

ความบ่อยครั้ง	ประเภทของสื่อบุคคล						
	สมาชิก ภายใน ครอบครัว	อาจารย์ใน ที่ทำงาน เดียวกัน	อาจารย์ที่ ทำงานต่าง ที่กัน	บุคลากร อื่นๆ ในที่ ทำงาน เดียวกัน	เพื่อน / คน รู้จักที่ ทำงานที่ อื่น	บุคลากรของ สำนักงาน คณะกรรมการ อุดมศึกษา	บุคคลอื่นๆ
ทุกวัน	30 (14.5)	27 (13.0)	5 (2.4)	6 (2.9)	5 (2.4)	1 (0.5)	2 (1.0)
5-6 วันต่อสัปดาห์	56 (27.1)	19 (9.2)	7 (3.4)	7 (3.4)	8 (3.9)	5 (2.4)	0 (0)
3-4 วันต่อสัปดาห์	20 (9.7)	42 (20.3)	19 (9.2)	26 (12.6)	27 (13.0)	14 (6.8)	3 (1.4)
1-2 วันต่อสัปดาห์	24 (11.6)	52 (25.1)	41 (19.8)	42 (20.3)	31 (15.0)	19 (9.2)	7 (3.4)
นานกว่านั้น	56 (27.1)	55 (26.6)	78 (37.7)	64 (30.9)	68 (32.9)	75 (36.2)	15 (7.2)
ไม่เคยเลย	67 (32.4)	12 (5.8)	57 (27.5)	62 (30.0)	68 (32.9)	93 (44.9)	180 (87.0)
ค่าเฉลี่ย	1.71	2.39	1.30	1.37	1.29	0.87	0.23
แปลความหมาย	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำมาก

จากตารางที่ 8 พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญจากสื่อบุคคลส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำมาก มีเพียงการเปิดรับข่าวสารจากอาจารย์ในที่ทำงานเดียวกันและจากสมาชิกภายในครอบครัวเท่านั้นที่อยู่ในระดับต่ำ โดยพบว่าสื่อบุคคลที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการเปิดรับข่าวสารบ่อยครั้งที่สุด ได้แก่ อาจารย์ในที่ทำงานเดียวกัน (ค่าเฉลี่ย 2.39) รองลงมาคือจากบุคคลในครอบครัว บุคลากรอื่นๆ ในที่ทำงานเดียวกัน อาจารย์ที่ทำงานต่างที่กัน เพื่อน/คนรู้จักที่ทำงานต่างที่กัน บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และบุคคลอื่นๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญจากสื่อเฉพาะกิจ

ความบ่อยครั้ง	ประเภทของสื่อเฉพาะกิจ				
	แผ่นพับ/ เอกสารเผยแพร่	เว็บไซต์ทาง อินเทอร์เน็ต	วารสาร กระทรวงศึกษา ธิการ	จดหมายข่าว	การประชุม / การสัมมนา
เดือนละ 4 ครั้งขึ้นไป	10 (4.8)	45 (21.7)	0 (0.0)	1 (0.5)	2 (1.0)
เดือนละ 3 ครั้ง	9 (4.3)	23 (11.1)	6 (2.9)	6 (2.9)	6 (2.9)
เดือนละ 2 ครั้ง	27 (13.0)	28 (13.5)	24 (11.6)	18 (8.7)	27 (13.0)
เดือนละครั้ง	49 (23.7)	30 (14.5)	35 (16.9)	52 (25.1)	43 (20.8)
นานกว่านั้น	58 (28.0)	42 (20.3)	72 (34.8)	59 (28.5)	89 (43.0)
ไม่เคยเลย	54 (26.1)	39 (18.8)	70 (33.8)	71 (34.3)	40 (19.3)
ค่าเฉลี่ย	1.56	2.43	1.15	1.19	1.40
แปลความหมาย	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำมาก

จากตารางที่ 9 พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญจากสื่อเฉพาะกิจส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำมาก มีเพียงเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต และแผ่นพับ / เอกสารเผยแพร่เท่านั้นที่มีการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับต่ำ โดยพบว่าสื่อเฉพาะกิจที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการเปิดรับบ่อยครั้งที่สุดคือ เว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 2.43) รองลงมาคือ แผ่นพับ/เอกสารเผยแพร่ การประชุม/การสัมมนา และจดหมายข่าว ส่วนสื่อที่มีการเปิดรับน้อยที่สุดคือวารสารกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีปริมาณการเปิดรับเฉลี่ย 1.15

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ

ประเภทของสื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. สื่อมวลชน	2.38	1.57	ต่ำ
1.1 หนังสือพิมพ์	2.68	1.79	ปานกลาง
1.2 นิตยสาร / วารสาร	2.0	1.64	ต่ำ
1.3 วิทยุกระจายเสียง	2.19	1.85	ต่ำ
1.4 โทรทัศน์	2.64	1.85	ปานกลาง
2. สื่อบุคคล	1.31	0.92	ต่ำมาก
2.1 สมาชิกภายในครอบครัว	1.71	1.76	ต่ำ
2.2 อาจารย์ในที่ทำงานเดียวกัน	2.39	1.45	ต่ำ
2.3 อาจารย์ที่ทำงานต่างที่กัน	1.30	1.20	ต่ำมาก
2.4 บุคลากรอื่นๆ ในที่ทำงานเดียวกัน	1.37	1.28	ต่ำมาก
2.5 เพื่อน / คนรู้จักที่ทำงานที่อื่น	1.29	1.29	ต่ำมาก
2.6 บุคลากรของ สกอ.	0.87	1.05	ต่ำมาก
2.7 บุคคลอื่นๆ	0.23	0.73	ต่ำมาก
3. สื่อเฉพาะกิจ	1.55	1.04	ต่ำ
3.1 แผ่นพับ / เอกสารเผยแพร่	1.56	1.37	ต่ำ
3.2 เว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต	2.43	1.82	ต่ำ
3.3 วารสารกระทรวงศึกษาธิการ	1.15	1.10	ต่ำมาก
3.4 จดหมายข่าว	1.19	1.12	ต่ำมาก
3.5 การประชุม / การสัมมนา	1.40	1.09	ต่ำมาก
รวม	1.65	1.01	ต่ำ

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.65 ในทำนองเดียวกันเมื่อพิจารณาในภาพรวมของสื่อแต่ละประเภทพบว่า คณาจารย์เปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจอยู่ในระดับต่ำทั้งสองประเภท โดยมีค่าเฉลี่ย 1.57 และ 1.04 ตามลำดับ และเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลในระดับต่ำมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเพียง 0.92

ตอนที่3 ทศนคติที่มีต่อ “การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ”

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทศนคติที่มีต่อ “การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ” ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ทศนคติ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ควรทำการสำรวจความต้องการของผู้เรียนก่อนการจัดการเรียนการสอน	4.03	0.82	ดี
2. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และกำหนดวัตถุประสงค์ของวิชาที่เรียน	4.03	2.96	ดี
3. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.79	0.77	ดี
4. ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลายสอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน	4.15	0.75	ดี
5. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.22	0.74	ดี
รวม	4.04	0.82	ดี

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น คณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีทศนคติอยู่ในระดับที่ดี โดยมีค่าเฉลี่ย 4.04 และเมื่อพิจารณาทศนคติในแต่ละข้อพบว่า มีทศนคติที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ มากที่สุด คือ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ย 4.22) รองลงมา คือ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลายสอดคล้องกับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 4.15) ส่วนทศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 3.79)

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อ "การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เป็นสำคัญ" ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

ทัศนคติ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลความหมาย
6. ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน	3.69	0.78	ดี
7. ควรสร้างสื่อการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	4.17	0.59	ดี
8. สื่อการสอนจะต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน	4.34	0.60	ดี
9. การเลือกใช้สื่อการสอนควรคำนึงถึงความสนใจของผู้เรียน	4.20	0.68	ดี
10. สื่อการสอนต้องสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.39	0.59	ดี
รวม	4.16	0.50	ดี

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น คณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีทัศนคติอยู่ในระดับที่ดีโดยมีค่าเฉลี่ย 4.16 และเมื่อพิจารณาทัศนคติในแต่ละข้อพบว่า มีทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ มากที่สุด คือ สื่อการสอนต้องสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ย 4.39) รองลงมาคือ สื่อการสอนจะต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 4.34) ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 3.69)

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อ "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" ด้านการวัดและประเมินผล

ทัศนคติ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
11. ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล	3.48	0.94	ปานกลาง
12. ควรประเมินผลการเรียนทั้งกระบวนการเรียนรู้ ผลงาน และคุณลักษณะของผู้เรียนไปพร้อมกัน	4.12	0.66	ดี
13. ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการตรวจพิจารณาผลคะแนนของตนเอง	3.43	0.98	ปานกลาง
14. ผู้เรียนควรมีแฟ้มสะสมผลงาน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตัวเองเพิ่มขึ้น	4.13	0.73	ดี
15. ควรประเมินผลผู้เรียนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเรียนการสอน	4.20	0.74	ดี
รวม	3.88	0.58	ดี

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญในด้านการวัดและประเมินผลนั้น คณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีทัศนคติอยู่ในระดับที่ดีโดยมีค่าเฉลี่ย 3.88 และเมื่อพิจารณาทัศนคติในแต่ละข้อพบว่าคณาจารย์มีทัศนคติในระดับปานกลางเพียง 2 ข้อ คือ ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล และผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการตรวจพิจารณาผลคะแนนของตนเอง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.48 และ 3.43 ตามลำดับ นอกนั้นอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อ "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" ด้านการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

ทัศนคติ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.04	0.82	ดี
การใช้สื่อการเรียนการสอน	4.16	0.50	ดี
การวัดและประเมินผล	3.88	0.58	ดี
รวม	4.02	0.52	ดี

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่าคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งสามด้านอยู่ในระดับที่ดี (ค่าเฉลี่ย 4.02) โดยมีทัศนคติที่ดีต่อด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.16) รองลงมาคือด้านการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 4.04) และน้อยที่สุดคือด้านการวัดและประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 3.88)

ตอนที่ 4 การนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญไปใช้ในการสอน
 ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการนำรูปแบบ "การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น
 เป็นสำคัญ" ไปใช้ในการสอนด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การนำไปใช้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านทำการสำรวจความต้องการของ ผู้เรียนก่อนการจัดการเรียนการสอน	2.81	1.08	ปานกลาง
2. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ วิเคราะห์และกำหนดวัตถุประสงค์ของวิชา ที่เรียน	2.92	2.36	ปานกลาง
3. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ใน การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.86	0.98	ปานกลาง
4. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ หลากหลายสอดคล้องกับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน	3.40	.86	ปานกลาง
5. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ ด้วยตนเอง	3.55	0.94	มาก
รวม	3.10	0.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่าคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีการนำรูปแบบการ
 เรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปใช้ในการสอน
 อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.10 และเมื่อพิจารณาการนำไปใช้ในการสอนแต่ละข้อพบว่า
 คณาจารย์มีการนำไปใช้ในระดั้มากอยู่เพียง 1 ข้อ คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วย
 ตนเอง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.55 นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการนำรูปแบบ "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" ไปใช้ในการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

การนำไปใช้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
6. ท่านให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน	2.72	1.03	ปานกลาง
7. ท่านสร้างสื่อการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	3.39	0.97	ปานกลาง
8. สื่อการสอนที่ท่านใช้สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน	3.71	0.71	มาก
9. ท่านเลือกใช้สื่อการสอนโดยคำนึงถึงความสนใจของผู้เรียน	3.70	0.79	มาก
10. สื่อการสอนที่ท่านใช้สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.56	0.82	มาก
รวม	3.42	0.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่าคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.42 และเมื่อพิจารณากการนำไปใช้ในการสอนแต่ละข้อพบว่าคณาจารย์ใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.71) รองลงมาคือเลือกใช้สื่อการสอนโดยคำนึงถึงความสนใจของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 3.70) และน้อยที่สุดคือให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 2.72)

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการนำรูปแบบ "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ" ไปใช้ในการสอนด้านการวัดและประเมินผล

การนำไปใช้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
11. ท่านให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล	2.80	1.16	ปานกลาง
12. ท่านประเมินผลการเรียนทั้งกระบวนการเรียนรู้ ผลงาน และคุณลักษณะของผู้เรียนไปพร้อมกัน	3.36	0.97	มาก
13. ท่านให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตรวจพิจารณาผลคะแนนของตนเอง	2.86	1.17	ปานกลาง
14. ท่านให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน	2.73	1.27	ปานกลาง
15. ท่านมีการประเมินผลการเรียนทั้งก่อนระหว่าง และหลังการเรียนการสอน	3.23	1.06	ปานกลาง
รวม	2.99	0.86	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่าคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.99 และเมื่อพิจารณาการนำไปใช้ในการสอนแต่ละข้อพบว่าคณาจารย์มีการนำไปใช้ในระดั้มากเพียง 1 ข้อ คือ ประเมินผลการเรียนทั้งกระบวนการเรียนรู้ ผลงาน และคุณลักษณะของผู้เรียนไปพร้อมกัน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.36 นอกนั้นจะอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการนำรูปแบบ “การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียน เป็นสำคัญ” ไปใช้ในการสอนด้านการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

การนำไปใช้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลความหมาย
การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.10	0.88	ปานกลาง
การใช้สื่อการเรียนการสอน	3.42	0.67	ปานกลาง
การวัดและประเมินผล	2.99	0.86	ปานกลาง
รวม	3.17	0.71	ปานกลาง

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่าคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนทั้งสามด้านอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17) โดยมีการนำรูปแบบด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนไปใช้มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.42) รองลงมาคือด้านการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 3.10) และน้อยที่สุดคือด้านการวัดและประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 2.99)

ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด และการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอน
 ตารางที่ 19 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด และการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอน

ตัวแปร	พฤติกรรมกาเปิดรับ	ทักษะคิด	การนำไปใช้
พฤติกรรมกาเปิดรับ	1	0.369**	0.467**
ทักษะคิด	0.369**	1	0.506**
การนำไปใช้	0.467**	0.506**	1

**p < 0.01

จากตารางที่ 19 พบว่า พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด และการนำรูปแบบการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ คณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพที่มีพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญมากจะมีทักษะคิดที่ดีและจะมีการนำรูปแบบการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนมากด้วย ในทางตรงกันข้ามคณาจารย์ที่มีพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญน้อยก็จะมีทักษะคิดที่ไม่ดี และจะมีการนำรูปแบบการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนน้อยด้วย อย่างไรก็ตาม ค่าสหสัมพันธ์ที่พบมีค่าในระดับปานกลาง ดังนั้นความสัมพันธ์ที่กล่าวมาจึงมีเพียงปานกลางเท่านั้น

ตารางที่ 20 แสดงสรุปผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณเพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญระหว่างตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ กับตัวแปรตามคือ การนำรูปแบบการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์

ตัวแปรตาม (Dep.Var)	ตัวแปรอิสระ (Indep.Var)	R ²	R ² Change	F	B	Beta
การนำไปใช้	ทัศนคติ	0.256	0.256	70.236**	0.692	0.506
	ทัศนคติ	0.347		53.978**	0.529	0.387
	พฤติกรรมการเปิดรับ		0.091		0.214	0.325

จากตารางที่ 20 พบว่า การนำรูปแบบการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพนั้นขึ้นอยู่กับตัวแปรสำคัญ 2 ตัวคือ ทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ และพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยทั้ง 2 ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันทำนายหรืออธิบายความแปรปรวนต่อตัวแปรตาม คือ การนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนได้ร้อยละ 34.7 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับตัวแปรที่สำคัญที่สุด คือ ทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งตัวแปรนี้สามารถอธิบายถึงการนำรูปแบบการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนได้ร้อยละ 25.6 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อเพิ่มตัวแปรอีกหนึ่งตัวจะทำให้อธิบายผลได้มากขึ้นอีกร้อยละ 9.1

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ : การเปิดรับและการนำไปปฏิบัติในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ” นี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และทัศนคติเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2. เพื่อศึกษาถึงการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ทัศนคติ และการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ประชากรในการวิจัย คือ อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยกรุงเทพที่มีภารกิจหลักคือทำหน้าที่สอนหนังสือแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โดยสังกัดอยู่ในคณะต่าง ๆ ได้แก่ คณะบัญชี คณะบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันภาษา และวิทยาลัยนานาชาติ โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 207 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11.5 for Windows เพื่อคำนวณค่าทางสถิติตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการด้วยตนเอง โดยสถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทัศนคติเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ และการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Multiple Regression Analysis – Stepwise) เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญระหว่างตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ กับตัวแปรตาม คือ การนำรูปแบบการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 207 คนเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 68.6 และ ร้อยละ 31.4 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี (ร้อยละ 39.6) สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทมากที่สุด (ร้อยละ 83.1) โดยส่วนใหญ่สังกัดอยู่ในคณะนิเทศศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์จำนวนเท่ากันมากที่สุด (ร้อยละ 15.9) รองลงมาคือคณะบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 15.0) คณะบัญชี (ร้อยละ 13.0) คณะมนุษยศาสตร์ (ร้อยละ 11.1) คณะวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 6.3) คณะนิติศาสตร์ (ร้อยละ 5.3) คณะศิลปกรรมศาสตร์จำนวนเท่ากันกับสถาบันภาษา (ร้อยละ 4.3) และน้อยที่สุดคือวิทยาลัยนานาชาติ (ร้อยละ 3.9) นอกจากนี้ส่วนใหญ่มียุทธศาสตร์ทางวิชาการเป็นอาจารย์ (ร้อยละ 81.2) และมีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 1 – 5 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 36.7)

2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ

คณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 1.65) โดยเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 2.38 และ 1.55 ตามลำดับ) และเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลในระดับต่ำมาก (ค่าเฉลี่ย 1.31)

และเมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามประเภทของสื่อแล้วจะพบว่า สื่อมวลชนที่คณาจารย์เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญบ่อยครั้งที่สุด คือ หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 2.68) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 2.64) รองลงมาคือวิทยุกระจายเสียง และ นิตยสาร / วารสาร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน (ค่าเฉลี่ย 2.19 และ 2.0 ตามลำดับ)

ส่วนสื่อบุคคลที่คณาจารย์มีการเปิดรับข่าวสารบ่อยครั้งที่สุด คือ อาจารย์ในที่ทำงานเดียวกัน (ค่าเฉลี่ย 2.39) รองลงมาคือจากบุคคลในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 1.71) บุคลากรอื่นๆ ในที่ทำงานเดียวกัน (ค่าเฉลี่ย 1.37) อาจารย์ที่ทำงานต่างที่กัน (ค่าเฉลี่ย 1.30) เพื่อน/คนรู้จักที่ทำงานต่างที่กัน (ค่าเฉลี่ย 1.29) บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (ค่าเฉลี่ย 0.87) และ บุคคลอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 0.23) ตามลำดับ

สำหรับสื่อเฉพาะกิจที่คณาจารย์มีการเปิดรับข่าวสารบ่อยครั้งที่สุด คือ เว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 2.43) รองลงมาคือ แผ่นพับ/เอกสารเผยแพร่ (ค่าเฉลี่ย 1.56) การประชุม/ การสัมมนา (ค่าเฉลี่ย 1.40) และจดหมายข่าว (ค่าเฉลี่ย 1.19) ส่วนสื่อที่มีการเปิดรับน้อยที่สุดคือ วารสารกระทรวงศึกษาธิการ (ค่าเฉลี่ย 1.15)

3. ทักษะคิดในเรื่องการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

คณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งสามด้าน อยู่ในระดับที่ดี (ค่าเฉลี่ย 4.02) โดยมีทัศนคติที่ดีต่อด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.16) รองลงมาคือด้านการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 4.04) และน้อยที่สุดคือด้านการวัดและประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 3.88)

และเมื่อพิจารณาทัศนคติด้านการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละข้อพบว่า มีทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ มากที่สุด คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ย 4.22) รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลายสอดคล้องกับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 4.15) ทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 3.79)

ส่วนทัศนคติด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น ทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นๆ มากที่สุด คือ สื่อการสอนต้องสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ย 4.39) รองลงมาคือ สื่อการสอนจะต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 4.34) ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้าง และเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 3.69)

และเมื่อพิจารณาทัศนคติด้านการวัดและประเมินผลในแต่ละข้อพบว่าคณาจารย์มีทัศนคติในระดับปานกลางเพียง 2 ข้อ คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 3.48) และการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตรวจพิจารณาผลคะแนนของตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.43) นอกนั้นอยู่ในระดับดี

4. การนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอน

คณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนทั้งสามด้านอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17) โดยมีการนำรูปแบบด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนไปใช้มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.42) รองลงมาคือด้านการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 3.10) และน้อยที่สุดคือด้านการวัดและประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 2.99)

และเมื่อพิจารณาการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนด้านการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละข้อ พบว่าคณาจารย์มีการนำไปใช้ในระดับมากอยู่เพียง 1 ข้อ คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.55) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า คณาจารย์มีใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.71) รองลงมา คือ เลือกใช้สื่อการสอนโดยคำนึงถึงความสนใจของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 3.70) และน้อยที่สุด คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 2.72)

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนด้านการวัดและประเมินผลในแต่ละข้อพบว่า คณาจารย์มีการนำไปใช้ในระดั้มากเพียง 1 ข้อ คือ ประเมินผลการเรียนทั้งกระบวนการเรียนรู้ ผลงาน และคุณลักษณะของผู้เรียนไปพร้อมกัน (ค่าเฉลี่ย 3.36) นอกนั้นจะอยู่ในระดับปานกลาง

5. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด และการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอน

พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด และการนำรูปแบบการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

และเมื่อทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยสำคัญระหว่างตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร และทักษะคิดที่มีต่อการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ กับตัวแปรตามคือ การนำรูปแบบการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์ พบว่า การนำรูปแบบการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพนั้นขึ้นอยู่กับตัวแปรสำคัญ 2 ตัวคือ ทักษะคิดที่มีต่อการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ และพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยทั้ง 2 ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันทำนายหรืออธิบายความแปรปรวนต่อตัวแปรตาม คือ การนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนได้ร้อยละ 34.7 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับตัวแปรที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะคิดที่มีต่อการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งตัวแปรนี้สามารถอธิบายถึงการนำรูปแบบการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนได้ร้อยละ 25.6 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อเพิ่มตัวแปรอีกหนึ่งตัวจะทำให้อธิบายผลได้มากขึ้นอีกร้อยละ 9.1

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากผลการวิจัยที่พบว่าคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำนั้น ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดเกี่ยวกับแรงผลักดันที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร (John C. Merrill and Lowenstein, 1971 อ้างในต่อตระกูล อุบลวัตร, 2545) แรงผลักดันประการหนึ่งคือเรื่องความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งกล่าวว่าปกติมนุษย์จะอยากรู้อยากเห็นโดยเริ่มจากสิ่งที่มีอยู่ใกล้ตัวมากที่สุดก่อนแล้วจึงสนใจเรื่องที่อยู่ไกลตัวออกไป และการแสวงหาข่าวสารดังกล่าวก็เพื่อสนับสนุนทัศนคติหรือความคิดและความเข้าใจเดิมที่มีอยู่แล้ว (วิลเบอร์ ชแรมม์, 1973) ประกอบกับแรงผลักดันเรื่องการแสวงหาและใช้ข่าวสารที่จะต้องเป็นข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นเพื่อให้ความรู้ ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหา ดังนั้น การที่แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญยังไม่ได้ถูกเผยแพร่และผลักดันให้เป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่สำคัญสำหรับคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่จะต้องรับทราบ ดำเนินการ หรือนำมาช่วยแก้ไขปัญหาในการเรียนการสอนของตน จึงทำให้คณาจารย์ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารในเรื่องนี้ระดับต่ำ ซึ่งผลการวิจัยในส่วนนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของต่อตระกูล อุบลวัตร (2545) ที่พบว่าอาจารย์โรงเรียนสาธิตมีภาพรวมของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในระดับต่ำ แต่แตกต่างกันตรงที่อาจารย์โรงเรียนสาธิตมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนในระดับปานกลาง ในขณะที่คณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจอยู่ในระดับต่ำ และจากสื่อบุคคลอยู่ในระดับต่ำมาก โดยที่ผลการวิจัยออกมาแตกต่างกันเช่นนี้ก็เพราะในระยะเริ่มแรกของการเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในส่วนของกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นได้เน้นการเผยแพร่และมุ่งพัฒนาไปยังการศึกษาในระดับขั้นต้นคือระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษามากกว่าระดับอุดมศึกษา โดยจะเห็นได้ว่ามีงานวิจัยของเอเวอเรท เอ็ม โรเจอร์ส และคณะ (1996) ที่ได้ทำการศึกษาการเผยแพร่ความคิดใหม่ทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในประเทศไทย โดยไม่ได้ศึกษาวิจัยในระดับอุดมศึกษาแต่อย่างใด และจากผลการวิจัยในเรื่องลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทมากที่สุด มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ และมีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 1 – 5 ปีมากที่สุดนั้น ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่น่าสนใจว่า คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพสามารถที่จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็น

สำคัญมากขึ้นได้ เนื่องจากส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูง รวมทั้งยังอยู่ในวัยหนุ่มสาวที่มักจะมี ความสนใจกว้างขวางและนิยมการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา สามารถมองเห็นประโยชน์ของการ ใช้ความคิดใหม่ที่จะทำให้เกิดผลดีและมีความโน้มเอียงที่จะยอมรับความคิดใหม่อีกด้วย

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่าคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร จากสื่อมวลชนคือหนังสือพิมพ์มากกว่าสื่ออื่นๆ เป็นเพราะสื่อหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอข่าวสาร เกี่ยวกับการศึกษาเป็นคอลัมน์ประจำ ทำให้ผู้อ่านได้ทราบข่าวสารและนวัตกรรมเกี่ยวกับการศึกษา อย่างสม่ำเสมอในขณะที่สื่ออื่นๆ เช่น สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กลับมีรายการ เกี่ยวกับการศึกษาอยู่น้อยมาก และถ้ามีก็มักจะนำเสนอเนื้อหาที่เป็นเพียงสรุปข่าวสั้นๆ แทรกใน รายการข่าวบางช่วงที่มีเหตุการณ์เด่นๆ เท่านั้น

2. ทักษะคติในเรื่องการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่าคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็น สำคัญทั้งสามด้าน คือ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียน การสอน และด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับที่ดีนั้น เนื่องจากข่าวสารเกี่ยวกับแนวคิดเรื่อง การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนี้ได้สร้างการเรียนรู้ผ่านทางสื่อต่างๆ อย่างแพร่หลาย รวมทั้งการ เรียนรู้ทางประสบการณ์จริงในด้านที่ดีๆ ด้านที่มีคุณประโยชน์ต่อแวดวงการศึกษาของไทยมาโดย ตลอด พร้อมๆ กับการสนับสนุนและผลักดันให้นำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้คณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีทัศนคติที่ดีต่อแนวคิดดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามแนวคิด เรื่องทัศนคติในส่วนขององค์ประกอบด้านความรู้หรือความนึกคิดที่อธิบายว่า หากบุคคลมีความรู้ หรือมีความคิดว่าสิ่งใดดีก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้นๆ (อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโฆษิต, 2545) โดย ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของลลิตา ใจปิ่น (2546) นภาพร พงษ์สุวรรณ (2545) พัชรี ชันอาสาชะวะ (2544) และสุนัน จันทรมโกลี (2544) ที่พบว่าทัศนคติของอาจารย์และครูต่อการ จัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ดี นอกจากนี้ยังสอดคล้อง กับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ นาแถมเงิน (2544) และสมเกียรติ สารสม (2544) ที่พบว่าความคิดเห็น เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและ โรงเรียนประถมโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

และเมื่อพิจารณาทัศนคติในแต่ละด้านของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพพบว่า มี ทัศนคติที่ดีต่อด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันมหาวิทยาลัย กรุงเทพได้มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีความก้าวหน้า ทันสมัย เชื้อประโยชน์ให้

คณาจารย์ผู้สอนสามารถเรียนรู้และใช้งานสื่อเหล่านั้นได้ง่ายมากขึ้น จึงทำให้คณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียนรู้วิธีใช้สื่อสมัยใหม่ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยมากขึ้นนั้น ส่งผลทำให้ผลการวิจัยเป็นไปในแนวทางเดียวกับหลักการพื้นฐานสำคัญของ “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” (ราตรี อินกัน, 2544) ในข้อที่ว่า การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายขึ้นอยู่กับ “สิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีการสอน) เทคนิค / สื่อการสอน)”

สำหรับผลการวิจัยที่พบว่าทัศนคติของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครด้านการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลายสอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนนั้น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, <http://www.onec.go.th>) ในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน / ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยต้องจัดสภาวะแวดล้อม บรรยากาศรวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจเหมาะสมแก่วัย และศักยภาพของผู้เรียน

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า ทัศนคติของคณาจารย์ด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดนั้น ก็เป็นเพราะกรอบความคิดเรื่องข้อจำกัดด้านหลักสูตร ที่ต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ตลอดจนในบางคณะที่ผู้เรียนในแต่ละวิชา แต่ละห้องมีจำนวนมาก (จำนวนมากที่สุด คือ 160 คนต่อห้อง) การจะให้ผู้เรียนทั้งหมดมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตรวจพิจารณาคะแนนของตนเองนั้นในทางปฏิบัติเป็นไปได้ค่อนข้างยากมาก และอาจเกิดปัญหาความยุ่งยากซับซ้อน จึงส่งผลทำให้ค่าเฉลี่ยต่อทัศนคติในเรื่องดังกล่าว น้อยที่สุดตามมาด้วย

4. การนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอน

จากผลการวิจัยที่พบว่าคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครมีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนทั้งสามด้านอยู่ในระดับปานกลางนั้น สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่กล่าวว่า โดยปกติคนเราส่วนใหญ่มักจะแสดงออกตามทัศนคติของตน เนื่องจากทัศนคติเป็นเสมือนหางเสือของพฤติกรรม คือเป็นเครื่องควบคุมการกระทำของบุคคล (อุบลวรรณ ปิติพัฒนะไชยิต, 2545) ดังนั้นการที่คณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครมีทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับที่ดีนั้น จึงส่งผลให้คณาจารย์มี

พฤติกรรมกรรมการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนด้วย แต่เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการนำแนวคิดดังกล่าวไปใช้ในการสอนในระดับปานกลางเท่านั้น ก็เพราะเป็นผลสืบเนื่องมาจากพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสารในเรื่องนี้ที่อยู่ในระดับต่ำและต่ำมาก ประกอบกับผลการวิจัยในเรื่องทัศนคติของคณาจารย์ด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงทำให้เกิดช่องว่างทางความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นสายโซ่ที่เริ่มจากความรู้ ไปสู่ทัศนคติ และกลายเป็นพฤติกรรมในการนำรูปแบบการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญต่อไป ซึ่งตรงกับคำกล่าวที่ว่า “ในความเป็นจริงแล้ว บางครั้งความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมอาจจะไม่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องเสมอไป” โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิศักดิ์ จุฬศักดิ์สกุล (2544) และพัชรี ชันอาสาละวะ (2544) ที่พบว่าครูมีพฤติกรรมและสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในทางปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ด้วยผลการศึกษาของ Sibuku Cecillia Mwaka (1997) ที่พบว่าแม้ว่าครูจะมีความรู้ในทฤษฎีการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นอย่างดี แต่ก็มีครูบางส่วนให้ยุทธศาสตร์ในการสอนทั้งการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการเรียนรู้ที่ยืดครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางผสมผสานกันไป

และเมื่อนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ตามรูปแบบหรือระดับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของ Campbe 11 และ Krysazewaka จะพบว่าคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครมีรูปแบบการสอนในระดับที่เรียกว่า Student – Centered Class กล่าวคือ รูปแบบนี้ครูจะยังมีบทบาทอยู่ โดยเป็นผู้เตรียมเนื้อหา วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อทั้งหมด ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมโดยมีครูคอยดูแลกำกับ ประกอบกับผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ ผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดเตรียมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผู้เรียนไม่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงทำให้การนำแนวคิดในเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการสอนไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตาม ด้วยวิสัยทัศน์และนโยบายของมหาวิทยาลัยกรุงเทพที่ได้จัดทำ Bangkok University Knowledge Center ขึ้น ด้วยระบบ e-Learning ซึ่งเป็นรูปแบบการศึกษาระบบใหม่ ที่นำบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน โดยมีจุดเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลแหล่งความรู้ได้มากและสะดวกรวดเร็วต้นทุนลดลงและสามารถกระจายความรู้ผู้เรียนโดยไร้ข้อจำกัด การพัฒนาระบบ e-Learning เป็นการสร้างบทเรียน หรือออกแบบบทเรียนเพื่อใช้สำหรับการสอนผ่าน Internet หรือ Web-based Learning หรือจะสร้างไว้แล้วจัดทำในรูปแบบของ CD-ROM, VCD, DVD สำหรับให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งจะเปลี่ยนรูปแบบของการเรียนการสอนในแบบดั้งเดิม ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมจากเดิมที่จำกัดอยู่แต่ในห้องเรียน มาสู่รูปแบบของการเรียนจากที่ใด เวลาใด ก็ได้ ห้องเรียนจะถูกแทนที่ด้วย

เว็บเพจ หนังสือจะถูกแทนที่ด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ การพูดคุยติดต่อสื่อสารจะถูกแทนที่ด้วยการ Chat, e-mail และอื่นๆ ผู้สอนจากเดิมที่ผู้สอนเป็นผู้ที่ป้อนความรู้ให้แก่ผู้เรียน หาแหล่งความรู้ เปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน ให้คำแนะนำปรึกษา ซึ่งผู้สอนจะต้องทำงานหนักขึ้น หาแหล่งความรู้เพิ่มเติม กระตือรือร้นตลอดเวลา ผู้เรียนจากเดิมที่ผู้เรียนเป็นแบบ passive learners มาเป็น active learners ผู้เรียนจะต้องกระตือรือร้น มีความพยายาม ใฝ่หาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ อยู่เสมอ (<http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/>) จากวิสัยทัศน์ และนโยบายดังกล่าวจะส่งผลให้กระบวนการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยกรุงเทพมีแนวโน้มว่าจะเกิดการปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้สอน การจัดการเรียนการสอน และพัฒนารูปแบบการสอน ไปสู่ระดับ Learner Independence หรือ Self – Directed Learning มากขึ้น ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่ผู้เรียนเป็นอิสระจากชั้นเรียน ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาจากสื่อที่จัดไว้ในห้องหรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง แล้วเลือกทำงานหรือฝึกปฏิบัติตามต้องการ ตามความสนใจและศักยภาพของตนเองได้มากขึ้น

5. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด และการนำรูปแบบการเรียนรู้อัตโนมัติผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอน

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด และการนำรูปแบบการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั้นสามารถอธิบายผลการวิจัยดังกล่าวได้ด้วยแนวคิดของสุรพงษ์ ไสธนะเสถียร (2533) ที่กล่าวว่า ทักษะคิดเป็นดัชนีชี้ว่าคุณคนนั้นคิดและรู้ดีอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุหรือสิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ โดยทักษะคิดนั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ประกอบกับงานวิจัยของแคลปเปอร์ (Klapper, 1960) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลหรืออิทธิพลของสื่อมวลชนว่า มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล แต่โดยปกติแล้วสื่อมวลชนไม่ใช่สาเหตุสำคัญเพียงประการเดียวที่จะทำให้เกิดผลในตัวผู้รับสาร แต่ทำหน้าที่ร่วมกันหรือผ่านปัจจัยและอิทธิพลที่เป็นตัวกลางอื่นๆ มากกว่า และประสิทธิภาพของสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับลักษณะต่างๆ ของสาร แหล่งสาร หรือสถานการณ์ของการสื่อสาร กล่าวคือ สื่อมวลชนนั้นเป็นแรงเสริมด้านพฤติกรรมของประชาชนให้เข้มแข็งขึ้นและพร้อมที่จะแสดงออกมาเมื่อมีแรงจูงใจหรือโอกาสที่เหมาะสม นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวก็มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของต่อตระกูล อุดลวัตร (2545) และอลิสสา วีรพัฒน์กุล (2540) ที่พบว่ากาเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับทักษะคิด และการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

และสำหรับผลการวิจัยที่พบว่า การนำรูปแบบการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพนั้นขึ้นอยู่กับตัวแปรสำคัญ 2 ตัวคือ ทักษะคติที่มีต่อการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยทั้ง 2 ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันทำนายหรืออธิบายความแปรปรวนต่อตัวแปรตาม คือ การนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนได้ร้อยละ 34.7 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับตัวแปรที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะคติที่มีต่อการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งตัวแปรนี้สามารถอธิบายถึงการนำรูปแบบการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนได้ถึงร้อยละ 25.6 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อเพิ่มตัวแปรอีกหนึ่งตัว จะทำให้ข้ออธิบายผลได้มากขึ้นอีกร้อยละ 9.1 นั่นก็สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องทักษะคติที่ว่าทักษะคติเป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรมการกระทำของบุคคล เป็นสิ่งที่มีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรม (อุบลวรรณ ปิติพัฒนาะโฆษิต, 2545) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทร์จิรา พลนงค์ (2544) และต่อตระกูล อุบลวัตร (2545) ที่พบว่าตัวแปรที่สามารถอธิบายถึงพฤติกรรมการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนได้ดีที่สุดคือ ทักษะคติ และยังสอดคล้องกับ รุจิ วิทยสวรรณ (2540) ที่กล่าวว่า การศึกษาถึงสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลนั้น นักจิตวิทยาได้เห็นพ้องต้องกันว่า จิตลักษณะที่ทำนายพฤติกรรมได้แม่นยำที่สุด คือ ทักษะคติของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมนั้น นอกจากนี้การกระทำหรือพฤติกรรมใดๆ ของบุคคลส่วนใหญ่ตามปกติมักเกิดจากทักษะคติของบุคคลผู้นั้น ทักษะคติจึงเป็นเสมือนทางเลือกของพฤติกรรมคือ เป็นเครื่องควบคุมการกระทำของบุคคล พฤติกรรมส่วนใหญ่ของบุคคลถูกควบคุมด้วยทักษะคติของเขา ถ้าเราต้องการพยากรณ์ และควบคุมพฤติกรรมของคนเราต้องศึกษาเรื่องทักษะคติให้กว้างขวางลึกซึ้ง

ข้อจำกัดของการวิจัย

การทำงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องประสบกับปัญหาอุปสรรคในเรื่องความล่าช้าของการได้รับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแม้ว่าในขั้นแรกจะได้ขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักวิจัยของมหาวิทยาลัยให้ช่วยดูแลเรื่องการจัดเก็บแบบสอบถามแล้วก็ตาม แต่ก็ได้รับการตอบกลับมาน้อยมาก ผู้วิจัยจึงได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง และพยายามติดตามเพื่อขอรับคืนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปประมาณ 3 เดือน จนได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาทั้งสิ้น 207 ชุด

ข้อเสนอแนะทั่วไป

เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยเรื่อง "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ : การเปิดรับและการนำไปปฏิบัติในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ" ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไป ดังนี้

1. จากสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 ที่ได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นผู้บริหารมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนกลยุทธ์ และประกาศนโยบายคุณภาพที่มุ่งส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานของคณาจารย์ผู้สอนที่คิดจะปรับเปลี่ยนวิธีการสอนใหม่ที่เน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจอยู่ในระดับต่ำ และเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลในระดับต่ำมากนั้น มหาวิทยาลัยควรที่จะต้องเร่งประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแนวความคิดดังกล่าวอย่างเร่งด่วน เนื่องจากการจะนำแนวความคิดเรื่องผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องเริ่มต้นจากผู้สอนมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องดังกล่าวอย่างถ่องแท้เสียก่อน ซึ่งมหาวิทยาลัยสามารถให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ผ่านทางสื่อประชาสัมพันธ์ภายใน อาทิ อินเทอร์เน็ต ในเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย นิตยสารปริญญ์ รวมทั้งใช้วิธีการสื่อสารในรูปแบบของการจัดตั้งศูนย์ข้อมูล Student Center Education การจัดการสัมมนา การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อให้เกิดการกระตุ้นส่งเสริมและพัฒนาให้คณาจารย์ผู้สอนมีทักษะความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและกระบวนการเรียนการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างถ่องแท้ จนส่งผลให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนตามที่ได้เริ่มดำเนินการแล้วให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

3. มหาวิทยาลัยควรต้องมีการสำรวจถึงความต้องการของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยว่าต้องการให้มหาวิทยาลัยส่งเสริมสนับสนุนในด้านใด อย่างไร เพื่อที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์นำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความต้องการนี้จะนำไปสู่การดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในประเด็นของพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ทักษะคติและการนำรูปแบบการสอนที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเรื่องเดียวกันนี้แต่เก็บข้อมูลจากนักศึกษาของมหาวิทยาลัย และนำผลการวิจัยที่ได้มาศึกษาเปรียบเทียบกัน

2. งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งอาจทำให้ไม่ได้ข้อมูลในเชิงลึก จึงควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วยโดยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการวิจัยกลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กมล สุดประเสริฐ และสุนทร สุรินทร์ชัย. การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับวิสัยทัศน์การศึกษา
ในอนาคต. [ออนไลน์] สำนักงานประสานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
กระทรวงศึกษาธิการ 2540 บทความย่อจาก [http://www.trf.ot.th/abstract/abst/detail.asp?PID=RDG4040014 &Language=Thai](http://www.trf.ot.th/abstract/abst/detail.asp?PID=RDG4040014&Language=Thai) [เข้าถึง 15 มีนาคม 2546].

กิ่งฟ้า สินธุวงษ์. คุณลักษณะของผู้สอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้. เอกสารประกอบการ
อบรมสัมมนาอาจารย์ใหม่ประจำปี 2546. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2546.

กิ่งฟ้า สินธุวงษ์และสุลัดดา ลอยฟ้า. ปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. เอกสาร
ประกอบการอบรมสัมมนาอาจารย์ใหม่ประจำปี 2546. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.

กิตติศักดิ์ นาแถมเงิน. ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ กับพฤติกรรมการ
สอนโดยยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลางของครูพลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11. [ออนไลน์]
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศึกษาศาสตร์ (พลศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น2544 บทความย่อจาก http://thesis.tiac.or.th/result2t_with_AB.asp
[เข้าถึง 11 สิงหาคม 2546].

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.สำนักงาน.สำนักนายกรัฐมนตร้.การปฏิรูปการเรียนรู้ตาม
แนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517.

จันทร์จิรา พลนงค์. ปัจจัยทางสถานการณ์และจิตลักษณะที่มีผลต่อพฤติกรรมการสอนแบบ
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูมัธยมศึกษา. [ออนไลน์] วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต.

ศึกษาศาสตร์ (จิตวิทยาการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2544
 บทความคัดย่อจาก [http://thesis.tiac.or.th/result2t with AB.asp](http://thesis.tiac.or.th/result2t_with_AB.asp) [เข้าถึง 11 สิงหาคม 2546].

ต่อตระกูล อุบลวัตร. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การนำรูปแบบการสอนที่เน้น
 ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนของอาจารย์โรงเรียนสาธิตใน
 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2545.

ทรงศักดิ์ ผักทอง. การบริหารงานวิชาการที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็น
 ศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 อุบลราชธานี. คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏ
 อุบลราชธานี, ไม่ปรากฏปีพ.ศ.

เทพกร พิทยาภินันท์. การพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ :
 กรณีศึกษาโรงเรียนทุ่งยางแดงวิทยาคม โรงเรียนศิริราชูร์สามัคคี และโรงเรียน
 สุวรรณไพบูลย์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปัตตานี. ไม่ปรากฏปีพ.ศ.

นฤมล บุสนิม. การศึกษาคุณลักษณะ และกระบวนการถ่ายทอดของครูไทยในอดีตและ
 ปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต. คุรุศาสตร์ (พัฒนศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

นภาพร พงษ์สุวรรณ. เจตคติของครูต่อการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 กลุ่มโรงเรียนป่าจัว สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย.
 [ออนไลน์] วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 2545 บทความคัดย่อจาก [http://search.lib.cmu.ac.th/search*tha/W{700}{729}{745}{736}{707}{725}{...}](http://search.lib.cmu.ac.th/search*tha/W{700}{729}{745}{736}{707}{725}{...) [เข้าถึง 11 กรกฎาคม 2546].

บุญศิริ อนันตเศรษฐ. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้าง
 ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย.
 วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต. คุรุศาสตร์ (อุดมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2544.

เบญญรัตน์ อติชาตนาหนท์. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.
กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2542.

ปนัดดา บุญตานนท์. ศักยภาพการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครุศึกษาศาสตร์ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุกรรม
ศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

ประเวศ วะสี และสมุน อมรวิวัฒน์. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้. สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.

ผจญ โกจารย์ศรี. การพัฒนาวิชาชีพของครูโดยการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบ
บูรณาการ. [ออนไลน์] วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรและการสอน)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2544 บทคัดย่อจาก
http://thesis.tiac.or.th/result2t_with_AB.asp [เข้าถึง 11 สิงหาคม 2546].

พนมวรรณ วุฒิสาร. สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของครู
สังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนเอกชนจังหวัดเชียงใหม่.[ออนไลน์]
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2544
[http://search.lib.cmu.ac.th/search*tha/W{700}{729}{745}{736}{707}{725}{...}](http://search.lib.cmu.ac.th/search*tha/W{700}{729}{745}{736}{707}{725}{...) [เข้าถึง
11 กรกฎาคม 2546].

พัชรี ชันอาสาชะ. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้
ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ครุศาสตร์ (การวัดและประเมินผล
การศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

พัสนี้ ด้วงพิบูลย์. การสำรวจผลของระบบการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่มี
ต่อคุณภาพของการสื่อสารในการพูดและการเขียน. [ออนไลน์] วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต ภาษาศาสตร์ประยุกต์ (ภาษาอังกฤษเพื่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 2541 บทคัดย่อจาก
http://thesis.tiac.or.th/result2t_with_AB.asp [เข้าถึง 15 มีนาคม 2546].

มณีวรรณ เยาวพันธ์. การศึกษาคุณภาพการสอนกับพฤติกรรมการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูพลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. [ออนไลน์] วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2545 บทคัดย่อจาก http://thesis.tiac.or.th/result2t_with_AB.asp [เข้าถึง 11 สิงหาคม 2546].

ยุภาพักตร์ จันทรเชียว. กระบวนการยอมรับนวัตกรรมทางหลักสูตรและการสอน : กรณีศึกษาอำเภอพะเยาหะคีรี และอำเภอตากาลี จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สังคมศาสตร์ (สิ่งแวดล้อม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2543.

ราตรี เจริญบุตร. ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. [ออนไลน์] วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศึกษาศาสตร์ (จิตวิทยาการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2544 บทคัดย่อจาก http://thesis.tiac.or.th/result2t_with_AB.asp [เข้าถึง 11 สิงหาคม 2546].

ราตรี อินกัน. ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการสอนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544.

ลลิตา ใจปัน. ทักษะคติของอาจารย์โรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัยต่อการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2546.

ลัดดาวัลย์ สีพาศย์. ระดับความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาของครูสังคมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. [ออนไลน์] วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศึกษาศาสตร์ (สังคมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2544 บทคัดย่อจาก http://thesis.tiac.or.th/result2t_with_AB.asp [เข้าถึง 11 สิงหาคม 2546].

ลักคณา เหลืองวิริยะแสง. ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาครูกับความพร้อมของครูในการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2545.

วราศิริ วงศ์สุนทร. การเรียนรู้อย่างมีความสุข : การวิจัยรายกรณีครูต้นแบบด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ครุศาสตร์ (วิจัยการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

วิยะดา คชเสนี. ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และด้านการพัฒนาตน ที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจของครู อาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในสหวิทยาเขต กรุงเทพมหานคร 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2545.

สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542.

สมเกียรติ สารสม. ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้กับพฤติกรรม การสอนโดยยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลางของครูพลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม ศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9. [ออนไลน์] วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศึกษาศาสตร์ (พลศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2544 บทคัดย่อจาก [http://thesis.tiac.or.th/result2t with AB.asp](http://thesis.tiac.or.th/result2t_with_AB.asp) [เข้าถึง 11 สิงหาคม 2546].

สมาน อัครภูมิ และคณะ. แนวคิดและแนวปฏิบัติของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง.(ฉบับปรับปรุง) อุบลราชธานี : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10, 2539.

สุวภาคย์ ทัดนา. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณีวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2545.

สุธรรม อารีกุล และคณะ. **อุดมศึกษาไทย : วิฤฤฤฤและทางออก.** [ออนไลน์] สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2540 บทคัดย่อจาก http://203.185.132.100/printdoc?doc_id=4351&q=มหาวิทยาลัย+ [เข้าถึง 15 มีนาคม 2546].

สุนัน จันทรโมลี. **การประเมินความรู้และเจตคติของครูผู้สอนที่มีต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคู่ใหญ่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544

สุพงษ์ ไสธนะเสถียร. **การสื่อสารกับสังคม.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

สุรศักดิ์ ไทยน้อย. **ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้กับพฤติกรรมการสอนวิชาพลศึกษา โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูพลศึกษา ในโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.** [ออนไลน์] วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศึกษาศาสตร์ (พลศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น 2544 บทคัดย่อจาก http://thesis.tiac.or.th/result2t_with_AB.asp [เข้าถึง 11 สิงหาคม 2546].

สุวีร เทียงทัศน์. **การพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน : ศึกษากรณีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.** ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2542.

ลำเริง ไชยช่วย. **การประเมินโครงการการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดยโสธร.** ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, ไม่ปรากฏปีพ.ศ.

ศักดิ์ดา ไชภิกขิณบุญ. **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.** คู่มืออาจารย์ การพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.

อดิศร เนาวนนท์. การวิเคราะห์รูปแบบและเส้นทางสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบ ระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. ครุศาสตร์ (หลักสูตรและการสอน) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

อดิศักดิ์ ปะพาน. สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษากับพฤติกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. [ออนไลน์] วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศึกษาศาสตร์ (พลศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2544 บทคัดย่อจาก [http://thesis.tiac.or.th/result2t with AB.asp](http://thesis.tiac.or.th/result2t_with_AB.asp) [เข้าถึง 11 สิงหาคม 2546].

อลิสา วีรพัฒนานกุล. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการปฏิบัติตามกฎจราจรของผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคลในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

อุบลวรรณ ปิติพัฒนาะโฆษิต. พัฒนาการของการศึกษาและสถานภาพขององค์ความรู้ทางนิเทศศาสตร์พัฒนาการในประเทศไทย คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

อิทธิศักดิ์ จุฬศักดิ์สกุล. การศึกษาการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของครูตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541 ใน โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น [ออนไลน์] วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศึกษาศาสตร์ (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2544 บทคัดย่อจาก [http://thesis.tiac.or.th/result2t with AB.asp](http://thesis.tiac.or.th/result2t_with_AB.asp) [เข้าถึง 11 สิงหาคม 2546].

อัปสร ยิ่งเจริญ. ทักษะของนักเรียนต่อบทบาทของครูในการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2543.

ภาษาอังกฤษ

Atkin, Charles. K. New Model For Mass Communication Research. New York : The Free Press,1973.

Berlo, David.K. The Process of Communication. Michigan State University,1960.

French, Charlotte Lynne. Change from an instructor-centered to a learner-centered instructional strategy : A study of faculty at a community college. [online] Master Degree of Education The University of Oklahoma 2001 Available: <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/3005140>. [Accessed: June 16, 2004]

Klapper,J.T. The Effects of Mass Communication. New York : The Free Press,1960.

Rogers,Everett M.and Shoemaker,F.Floyd. Communication of Innovation : A Cross Cultural Approach. New York : The Free Press,1971.

Rogers, Everett M.,et.al. The Diffusion of Educational Innovations in the Government Secondary Schools of Thailand, from Education in Thailand. Bangkok : USOM ; Ministry of Education ; National Education Council, 1966.

Schramm, Wilbur. Channels and Audience in Handbook of Communication, Eds.lthiel De Sola Pool, et al. Chicago : Rand Mc Nelly Publishing Company,1973.

Sibuku, Cecillia Mwaka. Beginning teachers' perceptions of a learner centered approach to teaching in Namibia. [online] Master Degree of Education University of Alberta (Canada) 1997 Available: <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/MQ21250>. [Accessed: June 16, 2004]

Stevens, Marcella Liffick. Improving the life science (biology) laboratory education experience : From an instructor-centered to a learner-centered educational

environment. [online] Master Degree of Education Capella University 2001
Available: <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/3002456>. [Accessed: June
16, 2004]

ภาคผนวก

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

งานวิจัยเรื่อง "การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ : การเปิดรับและการนำไปปฏิบัติในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ" ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ทศนคติ และการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

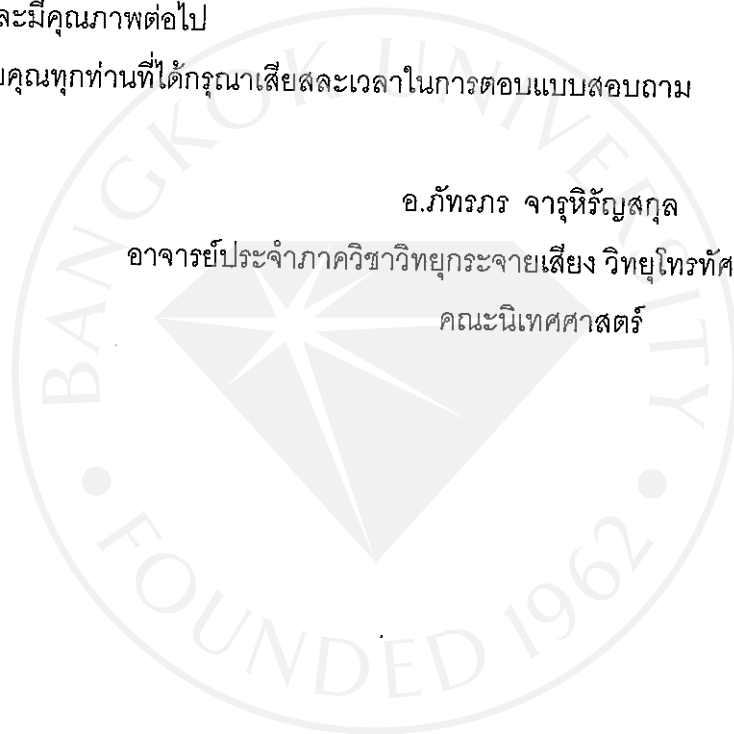
คำตอบที่เป็นจริงของท่าน จะมีเป็นประโยชน์ต่อการวางรากฐานการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการบริหารการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญของมหาวิทยาลัย ตลอดจนเป็นโครงการนำร่องที่จะพัฒนาไปสู่การจัดการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะการจัดระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพต่อไป

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

อ.ภัทรภร จารุหิรัญสกุล

อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์

คณะนิเทศศาสตร์

แบบสอบถาม

การเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ : การเปิดรับและการนำไปปฏิบัติในการสอน
ของคณาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย $\surd$ ลงใน $\bigcirc$ ที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. 21 - 30 ปี

2. 31 - 40 ปี

3. 41 - 50 ปี

4. 51 - 60 ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

1.ปริญญาตรี

2.ปริญญาโท

3.ปริญญาเอก

4. อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

4. คณะ / หน่วยงานที่สังกัด

1. คณะบัญชี

2. คณะบริหารธุรกิจ

3. คณะนิเทศศาสตร์

4. คณะมนุษยศาสตร์

5. คณะวิทยาศาสตร์

6. คณะเศรษฐศาสตร์

7. คณะวิศวกรรมศาสตร์

8. คณะนิติศาสตร์

9. คณะศิลปกรรมศาสตร์

10. สถาบันภาษา

11. วิทยาลัยนานาชาติ

5. ตำแหน่งทางวิชาการของท่านในปัจจุบัน

1. อาจารย์

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์

3. รองศาสตราจารย์

6. ประสบการณ์ในการสอน

1. 1 - 5 ปี

2. 6 - 10 ปี

3. มากกว่า 10 ปี

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ

โปรดทำเครื่องหมาย $\surd$ ลงในช่องที่ตรงกับตัวท่านเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อว่า

ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาท่านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญจากสื่อแต่ละประเภทต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงใด

สื่อมวลชน

สื่อ	เดือนละ 4 ครั้งขึ้นไป (5)	เดือนละ 3 ครั้ง (4)	เดือนละ 2 ครั้ง (3)	เดือนละ ครั้ง (2)	นานกว่านั้น (1)	ไม่เคยเลย (0)
1.หนังสือพิมพ์						
2.นิตยสาร / วารสาร						
3.วิทยุกระจายเสียง						
4.โทรทัศน์						

สื่อบุคคล

สื่อ	ทุกวัน (5)	5-6 วัน ต่อสัปดาห์ (4)	3-4 วัน ต่อสัปดาห์ (3)	1-2 วัน ต่อสัปดาห์ (2)	นานกว่านั้น (1)	ไม่เคยเลย (0)
1.สมาชิกภายในครอบครัว (บิดา มารดา สามี ภรรยา ญาติมิตรบุตร หลาน)						
2.อาจารย์ในที่ทำงานเดียวกัน						
3.อาจารย์ที่ทำงานต่างที่กัน						
4.บุคลากรอื่นๆ ในที่ทำงาน เดียวกัน						
5.เพื่อน / คนรู้จักที่ทำงานที่อื่น						
6.บุคลากรของสำนักงาน คณะกรรมการอุดมศึกษา						
7.บุคคลอื่นๆ โปรดระบุ						

สื่อเฉพาะกิจ

สื่อ	เดือนละ 4 ครั้งขึ้นไป (5)	เดือนละ 3 ครั้ง (4)	เดือนละ 2 ครั้ง (3)	เดือนละ ครั้ง (2)	นาน กว่านั้น (1)	ไม่เคยเลย (0)
1. แผ่นพับ / เอกสารเผยแพร่						
2. เว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต						
3. วารสารกระทรวงศึกษาธิการ						
4. จดหมายข่าว						
5. การประชุม / การสัมมนา						

ตอนที่ 3 ทักษะคิดที่มีต่อ "การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ"

โปรดทำเครื่องหมาย $\surd$ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นและความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	เฉยๆ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (1)
การวางแผนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน					
1. ควรทำการสำรวจความต้องการของ ผู้เรียนก่อนการจัดการเรียนการสอน					
2. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การวิเคราะห์และกำหนดวัตถุประสงค์ ของวิชาที่เรียน					
3. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียน การสอน					
4. ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ หลากหลายสอดคล้องกับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน					
5. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบการ เรียนรู้ด้วยตนเอง					

การใช้สื่อการเรียนการสอน					
ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	เฉยๆ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (1)
6. ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน					
7. ควรสร้างสื่อการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้					
8. สื่อการสอนจะต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน					
9. การเลือกใช้สื่อการสอนควรคำนึงถึงความสนใจของผู้เรียน					
10. สื่อการสอนต้องสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
การวัดและประเมินผล					
11. ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล					
12. ควรประเมินผลการเรียนทั้งกระบวนการเรียนรู้ ผลงาน และคุณลักษณะของผู้เรียนไปพร้อมกัน					
13. ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการตรวจพิจารณาผลคะแนนของตนเอง					
14. ผู้เรียนควรมีแฟ้มสะสมผลงาน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตัวเองเพิ่มขึ้น					
15. ควรประเมินผลผู้เรียนทั้งก่อนระหว่าง และหลังการเรียนการสอน					

ตอนที่ 4 การนำรูปแบบ "การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ" ไปใช้ในการสอน
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติในการสอนของท่านมากที่สุดเพียง
ช่องเดียวในแต่ละข้อ

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติจริง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การวางแผนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน					
1. ท่านทำการสำรวจความต้องการของ ผู้เรียนก่อนการจัดการเรียนการสอน					
2. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การวิเคราะห์และกำหนดวัตถุประสงค์ ของวิชาที่เรียน					
3. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียน การสอน					
4. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ หลากหลายสอดคล้องกับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน					
5. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบการ เรียนรู้ด้วยตนเอง					
การใช้สื่อการเรียนการสอน					
6. ท่านให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้าง และเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน					
7. ท่านสร้างสื่อการสอนที่เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การเรียนรู้					
8. สื่อการสอนที่ท่านใช้สอดคล้องและ เหมาะสมกับผู้เรียน					
9. ท่านเลือกใช้สื่อการสอนโดยคำนึงถึง ความสนใจของผู้เรียน					

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติจริง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
10. สื่อการสอนที่ท่านใช้สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
การวัดและประเมินผล					
11. ท่านให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล					
12. ท่านประเมินผลการเรียนทั้งกระบวนการเรียนรู้ ผลงาน และคุณลักษณะของผู้เรียนไปพร้อมกัน					
13. ท่านให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตรวจพิจารณาผลคะแนนของตนเอง					
14. ท่านให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน					
15. ท่านมีการประเมินผลการเรียนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเรียนการสอน					

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามค่ะ

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวภัทรภร จารุหิรัญสกุล

ประวัติส่วนตัว

วัน เดือน ปีเกิด 16 กุมภาพันธ์ 2519

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ.2542 นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (การประชาสัมพันธ์)
 เกียรตินิยมเหรียญทอง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
 (ทุนพัฒนาคณาจารย์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ)
- พ.ศ.2539 นิเทศศาสตรบัณฑิต (วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์)
 เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ.2542 – ปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ
 ภาพยนตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ